శ్రీరస్తు.

శ్రీ విష్ణు సహస్ర నామ నిర్వచనము.

ఇయ్యది

విక్రమార్క చరిత్ర హరికారికా శేషసర్వస్వాది

గ్రంథకర్తయగు

బ్రహ్మశ్రీ భాగవతుల రామమూర్తి శాస్త్రులవారిచే

రచింపఁబడి

श्री विष्णु सहस्रनाम निर्वचनमु.

తత్పుత్రులగు

భాగవతుల వేంకటభాగవత శాస్త్రిచే

మదరాస్

"ఆనంద" ముద్రణాలయంబున ముద్రింపించి

ప్రకటింపఁబడియె.

విజయనగరము.

1917

 [వెల రు. 1 0 0

కృతజ్ఞత.

శ్రీ శంకరాచార్యులవారు రచియించిన శ్రీ విష్ణుసహస్రనామభాష్యమునకుఁ దెనుఁగున నిర్వచనమును మాతండ్రిగారైన బ్రహ్మశ్రీ భాగవతుల రామమూర్తిశాస్త్రిగారు రచించిరి.

వారికాలమందే యీగ్రంథము నచ్చొత్తింత మనుకొనినను దగిన ద్రవ్యసహాయము దొరకనందున నచ్చుపడాపని నిలిచిపోయినది. పిమ్మటఁ గొంతికాలమునకు బరంపురిమునందు "సబ్జడ్జి" గా నున్నవారును సంస్కృతాంధ్రభాషావిశారదులును వేదాంతగ్రంథరచనానిపుణులును నగు బ్రహ్మశ్రీ వావిలాల వేంకటశివావధానులుగారు నాయందు దయగలవారై యీగ్రంథమును బరిశీలించి పరమానందమునుబొంది శ్రీశ్రీశ్రీ బొబ్బిలి మహారాజా జి. సి. ఐ. ఇ. వారికి దీని యుత్కృష్టత నెఱిఁగించి దీని నచ్చొత్తించుటకుఁ దగినయుత్సాహమును వారికిఁ గలిగించి నాకు వాక్సహాయముఁ జేసిరి.

శ్రీశ్రీశ్రీ మహారాజావారు నావిన్నపములను సాదరమతితో నాలకించి యీగ్రంథమును వ్రాయుచేయు ద్రవ్యసహాయ్యమున నచ్చొత్తింపవలసినదని నాకాజ్ఞయొసఁగిరి. శ్రీశ్రీశ్రీ మహారాజావారి యాదరణమును ద్రవ్యసహాయమును నేఁబొందని యెడల నీగ్రంథ మింతవేగముగ నచ్చుపడకపోవును. కవిపోషకులునుఁ, బండితపక్షపాతులును, వితరణ గుణోదారులును,

దిగంతవిశ్రాంత యశస్కులును నగు శ్రీశ్రీశ్రీ మహారాజావారిని నాకొలది నుడులనునుగ్గడించుట సూర్యునిఁగరదీపికచేఁ జూపుట వంటిదియని నాయాశయము. శ్రీవారి యౌదార్యమునకు నెంతయుఁ గృతజ్ఞుడను. "వారికి సర్వశుభముల ననుగ్రహింపుమ"ని శ్రీకృష్ణభగవానుని సర్వదా ప్రార్థించుచున్నాను.

నాప్రార్థన నంగీకరించి తీరికకలుగఁజేసికొని యీగ్రంథము యొక్క యచ్చుచిత్తులను (Proofs) వెంటవెంటనే దిద్దియిచ్చి నాకు సాయమొనర్చిన బ్రహ్మశ్రీ-పురాణం - సూర్యనారాయణ తీర్థులవారికి నాకృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్కృతుల నర్పించు చున్నాఁడను.

భాగవతుల వేంకట భాగవతశాస్త్రి.

కళాశాలాంధ్రోపాధ్యాయుఁడు,

విజయనగరము.

శ్రీకృష్ణః

అభిప్రాయము.

తే. గీ. 1. శంకరాచార్య రచితభాష్యంబునందు
దాహృతంబైనరీతి వ్యక్తిసహిత
ముగఁ దెనుంగుననర్థముల్ పొందుపఱచి
విష్ణుని సహస్రనామముల్ విశదపఱిచె
భాగవతవంశ వార్ధిజైవాతృకుండు
కీర్తిశేషుఁడు శ్రీరామమూర్తి శాస్త్రి
తెనుఁగునను నామవివృతిని దెలియఁగోరు
వారి కెంతయు నిది యుపకారకంబు ;
జనకుయత్నంబు సఫలత నెనయ దాని
ముద్రిత మొనర్చి భక్తిసంపూర్ణుఁడగుచుఁ
బ్రకటనముఁ జేసె వేంకట భాగవతులు
కడుఁ బ్రయత్నముఁ జేసి లోకంబు పొగడ ;
గ్రంథమంతయుఁ జదివితి శ్రద్ధతోడ
ఘటకుని ప్రయాసమెంతయు గణ్యమనుచు
విన్నవించెద బుధులకు వినయమునను
బండితుల యాదరమునకుఁ బాత్రమగుచు
నాంధ్రదేశంబు నందిది యలరుగాత !

బొబ్బిలి.
11—5—1917.

మండలేముల-సీతారామశాస్త్రి,
సంస్థానాస్థానకవి.

ఈకలియుగమందు భగవన్నామసంకీర్తనమే ముఖ్యమైన మోక్షోపాయము గావున వేదవ్యాసాది మహర్షి ప్రణీతంబగు శ్రీమద్విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రముసకలజనులకవశ్యపఠనీయంబు.

"యదధీతమవిజ్ఞాతం నిగదేనైవ శబ్ద్యతే ।
అనగ్నావివశుష్కైధో నతజ్జ్వలతి కర్హిచిత్ ॥"

అన్నట్లర్థజ్ఞానశూన్యమగు శుష్కపారాయణముకంటె నర్థజ్ఞానపూర్వకమగు గ్రంథపఠనము విశేషఫలప్రదమని శాస్త్రము పలుకుచున్నది. శ్రీశంకరాచార్యులవారీసహస్రనామ స్తోత్రమునకు వ్రాసినభాష్యము పండితులకే గాని సంస్కృతభాషాప్రవేశము లేనివారికిఁ దెలియదు. ఇట్టివారి కుపయోగించునటులఁ బూర్వమెవ్వరు నీసహస్రనామములకుఁ దెనుఁగునఁ దాత్పర్యము విశదించి యుండలేదు. చిరకాలము విజయనగరమహారాజ సంస్థాపితాంగ్లేయపాఠశాలలో నాంధ్రభాషోపాధ్యాయులును మాప్రియమిత్రులును నాంధ్రగీర్వాణ భాషలయందు నిష్ణాతులును నగు బ్రహ్మశ్రీ భాగవతుల రామమూర్తి శాస్త్రిగారా కొఱంతతీరునటుల మూలము ననుసరించి చక్కనిశైలితోఁ దెలుఁగున సహస్రనామ తాత్పర్యమును విరచించి లోకోపకృతి నొనరించిరి. ఇంతవఱకప్రకాశితమైయున్న యిట్టి పరమార్థగ్రంథమును సర్వజనోపయోగముగా నిపుడచ్చొత్తించి ప్రకాశింపఁజేసిన శ్రీశ్రీశ్రీ బొబ్బిలి మహారాజా జి. సి. ఐ. ఇ. వారికి మనమందఱ మెల్లపుడుఁ గృతజ్ఞులమై యుండవలయును.

విజయనగరము.
16 జూలై 1917.

మేడేపల్లి, వేంకటరమణాచార్యులు.
మహారాజావారి కాలేజీ
సంస్కృత పండితుఁడు.

శ్రీరస్తు.

అవతారిక

ధర్మపుత్త్రుండు భీష్మునివలన సమస్తధర్మంబులుం బూర్తిగం దెలిసికొన్నవాఁడై లోకంబుల నన్నిటం బ్రధానదేవుం డెవ్వం డనియు లోకంబునం గలజంతువు లన్నియు ముఖ్యంబుగం బొందఁదగినస్థాన మెద్ది యనియు మానవు లెవ్వానిగుణసంకీర్తనంబు చేసి పూజించుచు శుభంబులం బడయుదు రనియు నిఖిలధర్మంబులలో నుత్తమధర్మం బెయ్యది యనియుం బ్రాణు లెద్దాని జపించి జన్మసంసారంబులం దొలంగి ముక్తు లగుదు రనియు మరల నాఱుప్రశ్నంబులం జేయ నాశాంతనవుండు “గంగాదిపావనతీర్థంబులకంటెం బవిత్రుండును, బ్రహ్మాదిదేవతలలో నుత్తముండును, నిఖిలజంతుజాలంబులకు జనకుండును, జగదుత్పత్తి స్థితినాశంబులకుం గారణుండును. నాశరహితుండును నగు నద్దేవుండు ప్రధానదేవుం డని ప్రథమప్రశ్నంబునకును, సూర్యాది తేజంబులం దేజరిల్లంజేయునట్టి తేజోరూపుండును, అగ్న్యాదిదేవతల భయంబు నొందించెడు తపోమహిమగలవాఁడును, సచ్చిదానందరూపుండు నయిన పరమాత్మయ పునరావృత్తిరహితం బగునుత్తమస్థానం బని రెండవ ప్రశ్నంబునకును, జననమరణాదిషడ్భావవికారంబులం బొరయక వ్యాపనశీలతం బొంది బ్రహ్మాదిదేవతల కధీశ్వరత్వంబు నొందిన యాపరదేవతను నిరంతరము స్తుతింజేయుచు నాధ్యాత్మికాధిదైవికాధిభౌతికంబు లగు దుఃఖంబుల సంతరించు నని తృతీయప్రశ్నంబునకును, అవ్యయుం డైనదేవుని మానసిక పూజ సేయుచు నట్లు భక్తితో నమస్కరించుచుం బూజ

యొనర్చువాఁడు నిఖిలదుఃఖంబులం దరించు నని నాలుగవ ప్రశ్నంబునకును, భక్తిశ్రోడఁ బుండరీకాక్షుం డైన వాసుదేవుని గుణసంకీర్తనంబుచేఁ బూజించుటయ వేదోక్తంబు లగు నెల్ల ధర్మంబులలో నుత్తమధర్మం బని పంచమప్రశ్నంబునకును, చరాచరరూపం బగుజగంబునకుం బ్రభుఁడును బ్రహ్మాదిదేవతల కధీశ్వరుండును దేశకాల ద్రవ్యంబులవలని భేదంబు నొందని వాఁడును గార్యకారణములకంటె నుత్తముండును, నగుదేవుని సహస్రనామంబులచే స్తోత్రము చేయుచు నిరంతరప్రయత్నము గలపురుషుండు నిఖిలదుఃఖంబుల జయించు నని యాఱవ ప్రశ్నంబునకును గ్రమంబుగ నుత్తరంబు లిడి

శ్లో క ము లు.

ధ్యాయన్ కృతే యజన్ యజ్ఞై స్త్రేతాయాం ద్వాపరేఽర్చయన్।
యదాప్నోతి తదాప్నోతి కలౌ సంకీర్త్య కేశవమ్॥ ౧
అవశేనాపి యన్నామ్ని కీర్తితే సర్వపాతకైః।
పుమా న్విముచ్యతే సద్య స్సింహత్రస్తై ర్మృగై రివ॥ ౨
హరిర్హరతి పాపాని దుష్టచిత్తైరపి స్మృతః।
అనిచ్ఛయాపి సంస్పృష్టో దహత్యేవ హి పావకః॥ ౩
జ్ఞానతో ఽజ్ఞానతో వాపి వాసుదేవస్య కీర్తనాత్।
తత్సర్వం విలయం యాతి తోయస్థం లవణం యథా॥ ౪
శమాయాలం జలం వహ్నే స్తమసో భాస్కరోదయః।
శాంతిః కలేరఘౌఘస్య నామసంకీర్తనం హరేః॥ ౫
హరేర్నామైవ నామైవ నామైవ మమ జీవనమ్।
కలౌ నాస్త్యేవ నాస్త్యేవ నాస్త్యేవ గతిరన్యథా॥ ౬

గంగాస్నానసహస్రేషు పుష్కరస్నానకోటిషు ।
యత్పాపం విలయం యాతి స్మృతే నశ్యతి తద్ధరౌ ॥ ౭
కలికల్మషమత్యుగ్రం నరకార్తిప్రదం నృణామ్ ।
ప్రయాతి విలయం సద్యస్సకృత్కృష్ణానుసంస్మృతేః ॥ ౮
సకృత్స్మృతోఽపి గోవిందో నృణాం జన్మశతైః కృతమ్ ।
పాపరాశిం దహత్యాశు తూలరాశిమివానలః ॥ ౯
కలావత్రాపి దోషాఢ్యే విషయాసక్తమానసః ।
కృత్వాపి సకలం పాపం గోవిందం సంస్మరన్ శుచిః ॥ ౧౦

అని యనేకస్మృతులు హరినామసంకీర్తనంబు పాపనాశనంబునకు నిదానం బనియు నందుంగోఁ గలియుగంబున మఱియు ముఖ్యసాధనం బనియు నుద్ఘోషింపుచున్నవి గాన, నో ధర్మనందనా ! మహాత్ము లగు వేదవ్యాసాది మహామునులచేఁ బ్రణీతం బగు శ్రీమద్విష్ణుదివ్యనామసహస్రం బాకర్ణింపు మని యుపదేశింపందొడంగ.'' అట్టి శ్రీమద్విష్ణుదివ్యనామసహస్రం బర్థావగాహన పురస్సరంబుగఁ బఠించిన మిగుల శ్రేయోదాయకం బని తలంచి పండితపామరసాధారణం బగునట్లు శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్య శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యవిరచితభాష్యానుసారంబుగ వ్యుత్పత్తులును వానికి నాంధ్రభాషాసంస్కృతం బగునర్థంబును శ్రీసర్వేశ్వరానుగ్రహంబువలన రచియించినాఁడ. పండితోత్తములు దీనం గలదోషంబులం బరిశీలించి నాసాహసంబునకు నసూయం బొరయక నిర్దుష్టంబు గావించి దయ చేయుదురుగాక. మంగళమస్తు. శ్రీశ్రీశ్రీ॥

గ్రంథసంపాదకుఁడు.

శ్రీరస్తు.

శా. శ్రీసంవాసితవక్షు నాశ్రితమనశ్శ్లిష్టేష్టసంధాయకుం
గాసారోద్భవపత్త్రనేత్రుసురసంఘాతార్చితాంఘ్రిద్వయుఁ
దాసౌఘార్ణవతారణైకతరణిం దత్త్వావబోధాప్తికై
వాసోభూషణచందనాదివిధులఁ వాంఛించి యర్చించెదన్.

క. సింహగిరిరాజవాసున
కంహస్సందోహవిపినహవ్యాదునకున్
రంహస్స్వన్నక్తంచర
సంహారున కఖిలభువనసంచారునకున్. ౨

క. నఖరాగ్రభిన్నదనుజున
కఖిలాంతర్యామి కాశ్రితావనరతికిన్
మఖవత్పూర్వజాతసరసిజ
సఖపదునకు సంయమీంద్రసంబోధ్యునకున్. 3

క. శ్రీమద్భాగవతాన్వయ
రామాహ్వయసుకవిహృదయరాజీవలస
ద్ధామునకు నిగమవేద్యున
కామందస్మితవిరాజితాస్యాబ్జునకున్. ౪

చ. నతి యొనరించి మాధవుని నామసహస్రము నిర్వచింప నే
మతిఁ దలపోయుచుండ నసమానచరిత్రులు పూసపాటిసం
తతిజలధీందుమండలులు దానవవైరిపదారవిందసం
దితహృదయాబ్జముద్గజపతిప్రభు లెంతయు సమ్మదమ్మునన్.

ఉ. పండితసార్వభౌమవర । పంకజనాభసహస్రనామముల్
పండితపామరుల్పొగడఁ । బ్రౌఢి మెలర్పఁగ నాంధ్రభాషచే
మండితమై చనన్మధుర । మంజులసూక్తి రచింపుఁడంచునన్
మండనచేలజాలముల । మాన్యునిఁ జేయఁగ నుత్సుకుండనై.

ఆ. తప్పు లెల్ల నొప్పి । దములుగాఁ జేయ
ప్పండితోత్తములను । బ్రస్తుతించి
సూక్తిజాల మెల్లఁ । గూర్తులు సేయని
కజ్ఞులయినకవుల । నభినుతించి. ౨

క. శంకరయతిరాజేంద్రవి
శంకటసూక్తులఁ దలంచి । శంకరసుతు హృ
త్పంకేరుహమునఁ జేరిచి
పొంకముగా నిర్వచింపఁ । బూనితి నెదలోన్. ౩

శ్రీరస్తు.

శ్రీమజ్జగద్రక్షకాయ నమః.

శ్రీ విష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్రమ్.

అస్య శ్రీవిష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్రమహామన్త్రస్య । శ్రీవేదవ్యాసో భగవాన్ ఋషిః । అనుష్టుప్ఛన్దః । శ్రీమహావిష్ణుః పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణో దేవతా। అమృతాంశూద్భవో భానురితి బీజం । దేవకీనందనస్స్రష్టేతి శక్తిః । ఉద్భవః క్షోభణో దేవ ఇతి మన్త్రః । శంఖభృన్నందకీ చక్రీతి కీలకం । శార్ఙ్గధన్వా గదాధర ఇత్యస్త్రం । రథాంగపాణిరక్షోభ్య ఇతి నేత్రం। త్రిసామా సామగస్సామేతికవచం ।ఆనందం పరబ్రహ్మేతియోనిః। విశ్వరూప ఇతిధ్యానం । ఋతుస్సుదర్శనః కాలఇతి దిగ్బంధః । శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థే జపే వినియోగః ॥ ధ్యానం ॥ క్షీరోదన్వత్ప్రదేశే శుచిమణి విలసత్సైకతే మౌక్తికానాం మాలాక్లుప్తాసనస్థస్స్ఫటికమణినిభైర్మౌక్తికైర్మండితాంగః। శుభ్రైరభ్రైరదభ్రైరుపరి విరచితైర్ముక్తపీయూషవర్షైరానందీ నః పునీయాదరినళినగదా శంఖపాణిర్ముకుందః ॥ భూః పాదౌ యస్య నాభిర్వియదసురనిలశ్చంద్రసూర్యౌచ నేత్రే కర్ణావాశాశ్శిరో ద్యౌర్ముఖమపి దహనో యస్యవాస్తేయమబ్ధిః । అంతస్థం యస్య విశ్వం సురనరఖగగోభోగిగంధర్వదైత్యైశ్చిత్రంరంరమ్యతే తం త్రిభువనవపుషం విష్ణుమీశం నమామి ॥

శాంతాకారం భుజగశయనం పద్మనాభం సురేశం
విశ్వాకారం గగనసదృశం మేఘవర్ణం శుభాంగమ్।
లక్ష్మీకాంతం కమలనయనం యోగిహృద్ధ్యానగమ్యం
వందే విష్ణుం భవభయహరం సర్వలోకైకనాథమ్॥
మేఘశ్యామం పీతకౌశేయవాసం
శ్రీవత్సాంకం కౌస్తుభోద్భాసితాంగమ్।
పుణ్యోపేతం పుండరీకాయతాక్షం
విష్ణుం వందే సర్వలోకైకనాథమ్ ॥
సశంఖచక్రం సకిరీటకుండలం సపీతవస్త్రం సరసీరుహేక్షణమ్।
సహారవక్షస్థలకౌస్తుభశ్రియం నమామివిష్ణుంశిరసాచతుర్భుజమ్॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శ్రీవిష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్ర ప్రారంభః.

వైశంపాయనః

శ్రుత్వా ధర్మానశేషేణ పావనానిచ సర్వశః ।
యుధిష్ఠిరశ్శాంతనవం పునరేవాభ్యభాషత ॥ ౧

యుధిష్ఠిరః.

కిమేకం దైవతం లోకే కింవాప్యేకం పరాయణమ్।
స్తువంతః కం కమర్చంతః ప్రాప్నుయుర్మానవాశ్శుభమ్ ॥ ౨
కో ధర్మస్సర్వధర్మాణాం భవతః పరమో మతః ।
కిం జపన్ముచ్యతే జంతుర్జన్మ సంసారబంధనాత్ ॥ ౩

భీష్మః.

జగత్ప్రభుం దేవదేవమనంతం పురుషోత్తమమ్।
స్తువన్నామసహస్రేణ పురుషస్సతతోత్థితః ॥ ౪

తమేవ చార్చయన్నిత్యం భక్త్యా పురుషమవ్యయమ్।
ధ్యాయం స్తువన్నమస్యంశ్చ యజమాన స్తమేవచ ॥ ౫
అనాదినిధనం విష్ణుం సర్వలోకమహేశ్వరమ్।
లోకాధ్యక్షం స్తువన్నిత్యం సర్వదుఃఖాతిగో భవేత్ ॥ ౬
బ్రహ్మణ్యం సర్వధర్మజ్ఞం లోకానాం కీర్తివర్ధనమ్।
లోకనాథం మహద్భూతం సర్వభూతభవోద్భవమ్ ॥ ౭
ఏష మే సర్వధర్మాణాం ధర్మోఽధికతమో మతః ।
యద్భక్త్యా పుండరీకాక్షం స్తవైరర్చేన్నరస్సదా ॥ ౮
పరమం యో మహత్తేజః పరమం యో మహత్తపః ।
పరమం యో మహద్బ్రహ్మ పరమం యః పరాయణమ్॥ ౯
పవిత్రాణాం పవిత్రం యో మంగళానాం చ మంగళమ్ ।
దైవతం దేవతానాంచ భూతానాం యోఽవ్యయః పితా ॥ ౧౦
యతస్సర్వాణి భూతాని భవంత్యాదియుగాగమే ।
యస్మింశ్చ ప్రళయం యాంతి పునరేవ యుగక్షయే ॥ ౧౧
తస్య లోకప్రధానస్య జగన్నాథస్య భూపతే ।
విష్ణోర్నామసహస్రం మే శృణు పాపభయాపహమ్ ॥ ౧౨
యాని నామాని గౌణాని విఖ్యాతాని మహాత్మనః ।
ఋషిభిః పరిగీతాని తాని వక్ష్యామి భూతయే ॥ ఓమ్॥ ౧౩
ఓమ్॥ విశ్వం విష్ణుర్వషట్కారో భూతభవ్యభవత్ప్రభుః ।
భూతకృద్భూతభృద్భావో భూతాత్మా భూతభావనః ॥ ౧౪
పూతాత్మా పరమాత్మాచ ముక్తానాం పరమా గతిః ।
అవ్యయఃపురుషస్సాక్షీ క్షేత్రజ్ఞోఽక్షర ఏవచ ॥ ౧౫
యోగో యోగవిదాం నేతా ప్రధానపురుషేశ్వరః ।
నారసింహవపుశ్శ్రీమా న్కేశవః పురుషోత్తమః ॥ ౧౬

సర్వశ్శర్వశ్శివస్స్థాణు ర్భూతాదిర్నిధిరవ్యయః ।
సంభవో భావనో భర్తా ప్రభవః ప్రభురీశ్వరః ॥ ౧౭
స్వయంభూశ్శంభురాదిత్యః పుష్కరాక్షో మహాస్వనః ।
అనాదినిధనో ధాతా విధాతా ధాతురుత్తమః ॥ ౧౮
అప్రమేయో హృషీకేశః పద్మనాభోఽమరప్రభుః ।
విశ్వకర్మా మనుస్త్వష్టా స్థవిష్ఠస్స్థవిరో ధ్రువః ॥ ౧౯
అగ్రాహ్యశ్శాశ్వతః కృష్ణో లోహితాక్షః ప్రతర్దనః ।
ప్రభూతస్త్రికకుద్ధామ పవిత్రం మంగళం పరమ్॥ ౨౦
ఈశానః ప్రాణదః ప్రాణో జ్యేష్ఠశ్శ్రేష్ఠః ప్రజాపతిః ।
హిరణ్యగర్భో భూగర్భో మాధవో మధుసూదనః॥ ౨౧
ఈశ్వరో విక్రమీ ధన్వీ మేధావీ విక్రమః క్రమః ।
అనుత్తమో దురాధర్షః కృతజ్ఞః కృతిరాత్మవాన్ ॥ ౨౨
సురేశశ్శరణం శర్మ విశ్వరేతాః ప్రజాభవః ।
అహస్సంవత్సరో వ్యాళః ప్రత్యయస్సర్వదర్శనః ॥ ౨౩
అజస్సర్వేశ్వరస్సిద్ధస్సిద్ధిస్సర్వాదిరచ్యుతః ।
వృషాకపిరమేయాత్మా సర్వయోగవినిస్సృతః ॥ ౨౪
వసుర్వసుమనాస్సత్య స్సమాత్మా సమ్మితస్సమః ।
అమోఘః పుండరీకాక్షో వృషకర్మా వృషాకృతిః ॥ ౨౫
రుద్రో బహుశిరా బభ్రు ర్విశ్వయోనిశ్శుచిశ్రవాః ।
అమృతశ్శాశ్వతస్స్థాణు ర్వరారోహో మహాతపాః ॥ ౨౬
సర్వగస్సర్వవిద్భాను ర్విష్వక్సేనో జనార్దనః ।
వేదో వేదవిదవ్యంగో వేదాంగో వేదవిత్కవిః ॥ ౨౭
లోకాధ్యక్షస్సురాధ్యక్షో ధర్మాధ్యక్షః కృతాకృతః ।
చతురాత్మా చతుర్వ్యూహ శ్చతుర్దంష్ట్రశ్చతుర్భుజః ॥ ౨౮

భ్రాజిష్ణుర్భోజనం భోక్తా సహిష్ణుర్జగదాదిజః ।
అనఘో విజయో జేతా విశ్వయోనిః పునర్వసుః ॥ ౨౯
ఉపేంద్రో వామనః ప్రాంశురమోఘశ్శుచిరూర్జితః ।
అతీంద్రస్సంగ్రహస్సర్గో ధృతాత్మా నియమో యమః ॥ ౩౦
వేద్యో వైద్యస్సదాయోగీ వీరహా మాధవో మధుః ।
అతీంద్రియో మహామాయో మహోత్సాహో మహాబలః ॥ ౩౧
మహాబుద్ధిర్మహావీర్యో మహాశక్తిర్మహాద్యుతిః ।
అనిర్దేశ్యవపుశ్శ్రీమా నమేయాత్మా మహాద్రిధృక్ ॥ ౩౨
మహేష్వాసో మహీభర్తా శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ।
అనిరుద్ధస్సురానందో గోవిందో గోవిదాంపతిః ॥ ౩౩
మరీచిర్దమనో హంస స్సుపర్ణో భుజగోత్తమః ।
హిరణ్యనాభస్సుతపాః పద్మనాభః ప్రజాపతిః ॥ ౩౪
అమృత్యుస్సర్వదృక్సింహః స్సంధాతా సంధిమాన్ స్థిరః ।
అజో దుర్మర్షణశ్శాస్తా విశ్రుతాత్మా సురారిహా ॥ ౩౫
గురుర్గురుతమో ధామస్సత్య స్సత్యపరాక్రమః ।
నిమిషోఽనిమిషస్స్రగ్వీ వాచస్పతి రుదారధీః ॥ ౩౬
అగ్రణీర్గ్రామణీ శ్శ్రీమాన్న్యాయో నేతా సమీరణః ।
సహస్రమూర్ధా విశ్వాత్మా సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ॥ ౩౭
ఆవర్తనో నివృత్తాత్మా సంవృతస్సంప్రమర్దనః ॥
అహస్సంవర్తకో వహ్ని రనిలో ధరణీధరః ॥ ౩౮
సుప్రసాదః ప్రసన్నాత్మా విశ్వధృగ్విశ్వభుగ్విభుః ।
సత్కర్తా సత్కృతస్సాధు ర్జహ్నుర్నారాయణో నరః ॥ ౩౯
అసంఖ్యేయోఽప్రమేయాత్మా విశిష్టశ్శిష్టకృచ్ఛుచిః ।
సిద్ధార్థస్సిద్ధసంకల్ప స్సిద్ధిద స్సిద్ధిసాధనః ॥ ౪౦

వృషాహీ వృషభో విష్ణు ర్వృషపర్వా వృషోదరః।
వర్ధనో వర్ధమానశ్చ వివిక్త శ్శ్రుతిసాగరః ॥ ౪౧
సుభుజో దుర్ధరో వాగ్మీ మహేంద్రో వసుదో వసుః ।
నైకరూపో బృహద్రూప శ్శిపివిష్టః ప్రకాశనః ॥ ౪౨
ఓజ స్తేజోద్యుతిధరః ప్రకాశాత్మా ప్రతాపనః ।
ఋద్ధస్స్పష్టాక్షరో మంత్రశ్చంద్రాంశు ర్భాస్కరద్యుతిః ॥ ౪౩
అమృతాంశూద్భవో భాను శ్శశబిందుస్సురేశ్వరః ।
ఔషధం జగతస్సేతు స్సత్యధర్మపరాక్రమః ॥ ౪౪
భూతభవ్యభవన్నాథః పవనః పావనోఽనలః ।
కామహా కామకృత్కాంతః కామః కామప్రదః ప్రభుః ॥ ౪౫
యుగాదికృద్యుగావర్తో నైకమాయో మహాశనః ।
అదృశ్యోఽవ్యక్తరూపశ్చ సహస్రజిదనంతజిత్ ॥ ౪౬
ఇష్టో విశిష్ట శ్శిష్టేష్ట శ్శిఖండీ నహుషో వృషః ।
క్రోధహా క్రోధకృత్కర్తా విశ్వబాహుర్మహీధరః ॥ ౪౭
అచ్యుతః ప్రథితః ప్రాణః ప్రాణదో వాసవానుజః ।
అపాంనిధి రధిష్ఠాన మప్రమత్తః ప్రతిష్ఠితః ॥ ౪౮
స్కందస్స్కందధరో ధుర్యో వరదో వాయువాహనః ।
వాసుదేవో బృహద్భానురాదిదేవః పురందరః ॥ ౪౯
అశోక స్తారణ స్తారశ్శూర శ్శౌరిర్జనేశ్వరః ।
అనుకూల శ్శతావర్తః పద్మీ పద్మనిభేక్షణః ॥ ౫౦
పద్మనాభోఽరవిందాక్షః పద్మగర్భశ్శరీరభృత్ ।
మహర్ధి ఋద్ధో వృద్ధాత్మా మహాక్షో గరుడధ్వజః ॥ ౫౧
అతులశ్శరభో భీమ స్సమయజ్ఞో హవిర్హరిః ।
సర్వలక్షణలక్షణ్యో లక్ష్మీవాంత్సమితింజయః ॥ ౫౨

విక్షరో రోహితో మార్గో హేతుర్దామోదరస్సహః ।
మహీధరో మహాభాగో వేగవానమితాశనః ॥ ౫౩
ఉద్భవః క్షోభణో దేవశ్శ్రీగర్భః పరమేశ్వరః ।
కరణం కారణం కర్తా వికర్తా గహనో గుహః ॥ ౫౪
వ్యవసాయో వ్యవస్థాన స్సంస్థాన స్స్థానదో ధ్రువః ।
పరర్ధిః పరమస్పష్టస్తుష్టః పుష్టశ్శుభేక్షణః ॥ ౫౫
రామో విరామో విరజో మార్గో నేయో నయోఽనయః ।
వీరశ్శక్తిమతాం శ్రేష్ఠో ధర్మో ధర్మవిదుత్తమః ॥ ౫౬
వైకుంఠః పురుషః ప్రాణః ప్రాణదః ప్రణవః పృథుః ।
హిరణ్యగర్భ శ్శత్రుఘ్నో వ్యాప్తో వాయు రధోక్షజః ॥ ౫౭
ఋతుస్సుదర్శనః కాలః పరమేష్ఠీ పరిగ్రహః ।
ఉగ్రస్సంవత్సరో దక్షో విశ్రామో విశ్వదక్షిణః ॥ ౫౮
విస్తారః స్థావరః స్థాణుః ప్రమాణం బీజమవ్యయమ్ ।
అర్థోఽనర్థో మహాకోశో మహాభోగో మహాధనః ॥ ౫౯
అనిర్విణ్ణః స్థవిష్ఠోభూర్ధర్మయూపో మహామఖః ।
నక్షత్రనేమి ర్నక్షత్రీ క్షమః క్షామస్సమీహనః ॥ ౬౦
యజ్ఞ ఇజ్యో మహేజ్యశ్చ క్రతు స్సత్రం సతాంగతిః ।
సర్వదర్శీ విముక్తాత్మా సర్వజ్ఞో జ్ఞానముత్తమమ్ ॥ ౬౧
సువ్రతస్సుముఖస్సూక్ష్మ స్సుఘోష స్సుఖద స్సుహృత్ ।
మనోహరో జితక్రోధో వీరబాహుర్విదారణః ॥ ౬౨
స్వాపన స్స్వవశో వ్యాపీ నైకాత్మా నైకకర్మకృత్ ।
వత్సరో వత్సలో వత్సీ రత్నగర్భో ధనేశ్వరః ॥ ౬౩
ధర్మగుబ్ధర్మకృద్ధర్మీ సదసత్క్షరమక్షరమ్ ।
అవిజ్ఞాతా సహస్రాంశుర్విధాతా కృతలక్షణః ॥ ౬౪

గభస్తినేమిస్సత్త్వస్థస్సింహో భూతమహేశ్వరః ।
ఆదిదేవో మహాదేవో దేవేశో దేవభృద్గురుః ॥ ౬౫
ఉత్తరో గోపతిర్గోప్తా జ్ఞానగమ్యః పురాతనః ।
శరీరభూతభృద్భోక్తా కపీంద్రో భూరిదక్షిణః ॥ ౬౬
సోమపోఽమృతపస్సోమః పురుజిత్పురుసత్తమః ।
వినయో జయస్సత్యసంధో దాశార్హస్సాత్వతాంపతిః ॥ ౬౭
జీవో వినయితా సాక్షీ ముకుందోఽమితవిక్రమః ।
అంభోనిధిరనంతాత్మా మహోదధిశయోఽంతకః ॥ ౬౮
అజో మహార్హస్స్వాభావ్యో జితామిత్రః ప్రమోదనః ।
ఆనందో నందనో నందస్సత్యధర్మా త్రివిక్రమః ॥ ౬౯
మహర్షిః కపిలాచార్యః కృతజ్ఞో మేదినీపతిః ।
త్రిపదస్త్రిదశాధ్యక్షో మహాశృంగః కృతాంతకృత్ ॥ ౭౦
మహావరాహో గోవిందస్సుషేణః కనకాంగదీ ।
గుహ్యో గభీరో గహనో గుప్తశ్చక్రగదాధరః ॥ ౭౧
వేధాస్స్వాంగోఽజితః కృష్ణో దృఢస్సంకర్షణోఽచ్యుతః ।
వరుణో వారుణో వృక్షః పుష్కరాక్షో మహామనాః ॥ ౭౨
భగవాన్ భగహా నందీ వనమాలీ హలాయుధః ।
ఆదిత్యో జ్యోతిరాదిత్యస్సహిష్ణుర్గతిసత్తమః ॥ ౭౩
సుధన్వా ఖండపరశుర్దారుణో ద్రవిణప్రదః ।
దివస్పృక్సర్వదృగ్వ్యాసో వాచస్పతిరయోనిజః ॥ ౭౪
త్రిసామా సామగస్సామ నిర్వాణం భేషజం భిషక్ ।
సన్న్యాసకృచ్ఛమశ్శాంతో నిష్ఠా శాంతిః పరాయణమ్ ॥ ౭౫
శుభాంగశ్శాంతిదస్స్రష్టా కుముదః కువలేశయః ।
గోహితో గోపతిర్గోప్తా వృషభాక్షో వృషప్రియః ॥ ౭౬

అనివర్తీ నివృత్తాత్మా సంక్షేప్తా క్షేమకృచ్ఛివః ।
శ్రీవత్సవక్షా శ్శ్రీవాస శ్శ్రీపతి శ్శ్రీమతాంవరః ॥ ౬౭
శ్రీదశ్శ్రీశ శ్శ్రీనివాస శ్శ్రీనిధి శ్శ్రీవిభావనః ।
శ్రీధర శ్శ్రీకర శ్శ్రేయ శ్శ్రీమాన్ లోకత్రయాశ్రయః ॥ ౬౮
స్వక్షస్స్వంగ శ్శతానందో నంది ర్జ్యోతిర్గణేశ్వరః ।
విజితాత్మా విధేయాత్మా సత్కీర్తి శ్ఛిన్నసంశయః ॥ ౬౯
ఉదీర్ణ స్సర్వతశ్చక్షు రనీశ శ్శాశ్వత స్థిరః ।
భూశయో భూషణో భూతిర్విశోక శ్శోకనాశనః ॥ ౭౦
అర్చిష్మానర్చితః కుంభో విశుద్ధాత్మా విశోధనః ।
అనిరుద్ధో ప్రతిరథః ప్రద్యుమ్నో ఽమితవిక్రమః ॥ ౭౧
కాలనేమినిహా వీర శ్శౌరి శ్శూరజనేశ్వరః ।
త్రిలోకాత్మా త్రిలోకేశః కేశవః కేశిహా హరిః ॥ ౭౨
కామదేవః కామపాలః కామీ కాంతః కృతాగమః ।
అనిర్దేశ్యవపుర్విష్ణు ర్వీరో ఽనంతో ధనంజయః ॥ ౭౩
బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మకృద్బ్రహ్మా బ్రహ్మ బ్రహ్మవివర్ధనః ।
బ్రహ్మవిద్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మీ బ్రహ్మజ్ఞో బ్రాహ్మణప్రియః ॥ ౭౪
మహాక్రమో మహాకర్మా మహాతేజా మహోరగః ।
మహాక్రతు ర్మహాయజ్వా మహాయజ్ఞో మహాహవిః ॥ ౭౫
స్తవ్య స్స్తవప్రియ స్స్తోత్రం స్తుతి స్స్తోతా రణప్రియః ।
పూర్ణః పూరయితా పుణ్యః పుణ్యకీర్తి రనామయః ॥ ౭౬
మనోజవ స్తీర్థకరో వసురేతా వసుప్రదః ।
వసుప్రదో వాసుదేవో వసుర్వసుమనా హవిః ॥ ౭౭
సద్గతి స్సత్కృతి స్సత్తా సద్భూతి స్సత్పరాయణః ।
శూరసేనో యదుశ్రేష్ఠ స్సన్నివాస స్సుయామునః ॥ ౭౮

భూతావాసో వాసుదేవ స్సర్వాసునిలయోఽనలః ।
దర్పహా దర్పదో దృప్తో దుర్ధరోఽథాపరాజితః ॥ ౮౯
విశ్వమూర్తి ర్మహామూర్తి ర్దీప్తమూర్తి రమూర్తిమాన్ ।
అనేకమూర్తి రవ్యక్త శ్శతమూర్తి శ్శతాననః ॥ ౯౦
ఏకో నైకస్సవః కః కిం యత్తత్పదమనుత్తమమ్ ।
లోకబంధుర్లోకనాథో మాధవో భక్తవత్సలః ॥ ౯౧
సువర్ణవర్ణో హేమాంగో వరాంగశ్చందనాంగదీ ।
వీరహా విషమశ్శూన్యో ఘృతాశీ రచలశ్చలః ॥ ౯౨
అమానీ మానదో మాన్యో లోకస్వామీ త్రిలోకధృక్ ।
సుమేధా మేధజో ధన్య స్సత్యమేధా ధరాధరః ॥ ౯౩
తేజోవృషో ద్యుతిధర స్సర్వశస్త్రభృతాంవరః ।
ప్రగ్రహో నిగ్రహో వ్యగ్రో నైకశృంగో గదాగ్రజః ॥ ౯౪
చతుర్మూర్తి శ్చతుర్బాహు శ్చతుర్వ్యూహ శ్చతుర్గతిః ।
చతురాత్మా చతుర్భావ శ్చతుర్వేదవిదేకపాత్ ॥ ౯౫
సమావర్తో నివృత్తాత్మా దుర్జయో దురతిక్రమః ।
దుర్లభో దుర్గమో దుర్గో దురావాసో దురారిహా ॥ ౯౬
శుభాంగో లోకసారంగస్సుతంతు స్తంతువర్ధనః।
ఇంద్రకర్మా మహాకర్మా కృతకర్మా కృతాగమః ॥ ౯౭
ఉద్భవస్సుందరస్సుందో రత్ననాభస్సులోచనః ।
అర్కో వాజసనశ్శృంగీ జయంతస్సర్వవిజ్జయీ॥ ౯౮
సువర్ణబిందు రక్షోభ్యస్సర్వవాగీశ్వరేశ్వరః ।
మహాహ్రదో మహాగర్తో మహాభూతో మహానిధిః ॥ ౯౯
కుముదః కుందరః కుందః పర్జన్యః పావనోఽనిలః ।
అమృతాశోఽమృతవపుస్సర్వజ్ఞ స్సర్వతోముఖః ॥ ౧౦౦

సులభస్సువ్రత స్సిద్ధశ్శత్రుజిచ్ఛత్రుతాపనః ।
న్యగ్రోధోదుంబరోశ్వత్థశ్చాణూరాంధ్రనిషూదనః ॥ ౧౦౧
సహస్రార్చిస్సప్తజిహ్వస్సప్తైధాస్సప్తవాహనః ।
అమూర్తిరనఘోఽచింత్యో భయకృద్భయనాశనః ॥ ౧౦౨
అణుర్బృహత్కృశస్స్థూలో గుణభృన్నిర్గుణో మహాన్ ।
అధృతస్స్వధృతస్స్వాస్యః ప్రాగ్వంశో వంశవర్ధనః ॥ ౧౦౩
భారభృత్కథితో యోగీ యోగీశస్సర్వకామదః ।
ఆశ్రమశ్శ్రమణః క్షామస్సుపర్ణో వాయువాహనః ॥ ౧౦౪
ధనుర్ధరో ధనుర్వేదో దండో దమయితా దమః ।
అపరాజితస్సర్వసహో నియంతాఽనియమోఽయమః ॥ ౧౦౫
సత్త్వవాన్ సాత్త్వికస్సత్యస్సత్యధర్మపరాయణః ।
అభిప్రాయః ప్రియార్హోఽర్హః ప్రియకృత్ప్రీతివర్ధనః ॥ ౧౦౬
విహాయసగతిర్జ్యోతి స్సురుచిర్హుతభుగ్విభుః ।
రవిర్విరోచన స్సూర్యస్సవితా రవిలోచనః ॥ ౧౦౭
అనంతో హుతభుగ్భోక్తా సుఖదో నైకజోఽగ్రజః ।
అనిర్విణ్ణస్సదామర్షీ లోకాధిష్ఠానమద్భుతః ॥ ౧౦౮
సనాత్సనాతనతమః కపిలః కపిరవ్యయః ।
స్వస్తిదస్స్వస్తికృత్స్వస్తి స్వస్తిభుక్స్వస్తిదక్షిణః ॥ ౧౦౯
అరౌద్రః కుండలీ చక్రీ విక్రమ్యూర్జితశాసనః ।
శబ్దాతిగశ్శబ్దసహ శ్శిశిరశ్శర్వరీకరః ॥ ౧౧౦
అక్రూరః పేశలో దక్షో దక్షిణః క్షమిణాంవరః ।
విద్వత్తమో వీతభయః పుణ్యశ్రవణకీర్తనః ॥ ౧౧౧
ఉత్తారణో దుష్కృతిహా పుణ్యో దుస్స్వప్ననాశనః ।
వీరహా రక్షణస్సంతో జీవనః పర్యవస్థితః॥ ౧౧౨

అనంతరూపోఽనంత శ్రీర్జితమన్యుర్భయాపహః ।
చతురశ్రో గభీరాత్మా విదిశో వ్యాదిశో దిశః ॥ ౧౧౩
అనాదిర్భూర్భువో లక్ష్మీస్సువీరో రుచిరాంగదః ।
జననో జన జన్మాది ర్భీమో భీమపరాక్రమః ॥ ౧౧౪
ఆధారనిలయోఽధాతా పుష్పహాసః ప్రజాగరః ।
ఊర్ధ్వగస్సత్పథాచారః ప్రాణదః ప్రణవః పణః ॥ ౧౧౫
ప్రమాణం ప్రాణనిలయః ప్రాణభృత్ప్రాణజీవనః ।
తత్త్వంతత్త్వవిదేకాత్మా జన్మమృత్యుజరాతిగః ॥ ౧౧౬
భూర్భువస్స్వ స్తరుస్తారస్సవితా ప్రపితామహః ।
యజ్ఞో యజ్ఞపతిర్యజ్వా యజ్ఞాంగో యజ్ఞవాహనః ॥ ౧౧౭
యజ్ఞభృద్యజ్ఞకృద్యజ్ఞీ యజ్ఞభుగ్యజ్ఞసాధనః ।
యజ్ఞాంతకృద్యజ్ఞగుహ్యమన్న మన్నాద ఏవచ ॥ ౧౧౮
ఆత్మయోనిస్స్వయంజాతో వైఖానస్సామగాయనః ।
దేవకీనందన స్స్రష్టా క్షితీశః పాపనాశనః ॥ ౧౧౯
శంఖభృన్నందకీ చక్రీ శార్ జ్గధన్వా గదాధరః ।
రథాంగపాణి రక్షోభ్యస్సర్వప్రహరణాయుధః ॥ ౧౨౦

ఓం నమోనమః.

ఇతీదం కీర్తనీయస్య కేశవస్య మహాత్మనః ।
నామ్నాం సహస్రం దివ్యానా మశేషేణ ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౨౧
య ఇదం శ్రుణుయాన్నిత్యం యశ్చాపి పరికీర్తయేత్ ।
నాశుభం ప్రాప్నుయాత్కించి త్సోఽముత్రేహచ మానవః ॥
వేదాంతగో బ్రాహ్మణస్స్యాత్ క్షత్రియో విజయీ భవేత్ ।
వైశ్యో ధనసమృద్ధిస్స్యాచ్ఛూద్రస్సుఖమవాప్నుయాత్ ॥

ధర్మార్థీ ప్రాప్నుయాద్ధర్మ మర్థార్థీ చార్థమాప్నుయాత్ ।
కామానవాప్నుయాత్కామీ ప్రజార్థీ చాప్నుయాత్ప్రజాః ॥
భక్తిమాన్యస్సదోత్థాయ శుచిస్తద్గతమానసః ।
సహస్రం వాసుదేవస్య నామ్నామేతత్ప్రకీర్తయేత్ ॥ ౧౨౫
యశః ప్రాప్నోతి విపులం జ్ఞాతిప్రాధాన్యమేవ చ ।
అచలాం శ్రియమాప్నోతి శ్రేయః ప్రాప్నోత్యనుత్తమమ్ ॥
న భయం క్వచిదాప్నోతి వీర్యం తేజశ్చ విందతి ।
భవత్యరోగో ద్యుతిమాన్బలరూపగుణాన్వితః ॥ ౧౨౭
రోగార్తో ముచ్యతే రోగాద్బద్ధో ముచ్యేత బంధనాత్ ।
భయాన్ముచ్యేత భీతస్తు ముచ్యేతాపన్న ఆపదః ॥ ౧౨౮
దుర్గాణ్యతితరత్యాశు పురుషః పురుషోత్తమమ్ ।
స్తువన్నామసహస్రేణ నిత్యం భక్తిసమన్వితః ॥ ౧౨౯
వాసుదేవాశ్రయో మర్త్యో వాసుదేవపరాయణః ।
సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౧౩౦
న వాసుదేవభక్తానా మశుభం విద్యతే క్వచిత్ ।
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిభయం నైవోపజాయతే ॥ ౧౩౧
ఇమం స్తవ మధీయానః శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః ।
యుజ్యేతాత్మసుఖక్షాంతిశ్రీధృతిస్మృతికీర్తిభిః ॥ ౧౩౨
న క్రోధో న చ మాత్సర్యం న లోభో నాశుభా మతిః ।
భవంతి కృతపుణ్యానాం భక్తానాం పురుషోత్తమే ॥ ౧౩౩
ద్యౌస్సచంద్రార్కనక్షత్రా ఖం దిశో భూర్మహోదధిః ।
వాసుదేవస్య వీర్యేణ విధృతాని మహాత్మనః ॥ ౧౩౪
ససురాసురగంధర్వసయక్షోరగరాక్షసమ్ ।
జగద్వశే వర్తతేదం కృష్ణస్య సచరాచరమ్ ॥ ౧౩౫

ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధి స్సత్త్వం తేజో బలం ధృతిః ।
వాసుదేవాత్మకాన్యాహుః క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞ ఏవచ ॥ ౧౩౬
సర్వాగమానామాచారః ప్రథమః పరికల్ప్యతే ।
ఆచారప్రభవో ధర్మో ధర్మస్య ప్రభురచ్యుతః । ౧౩౭
ఋషయః పితరో దేవా మహాభూతాని ధాతవః ।
జంగమాజంగమం చేదం జగన్నారాయణోద్భవమ్ ॥ ౧౩౮
యోగో జ్ఞానం తథా సాంఖ్యం విద్యాశ్శిల్పాది కర్మచ ॥
వేదాశ్శాస్త్రాణి విజ్ఞానమే తత్సర్వం జనార్దనాత్ ॥ ౧౩౯
ఏకో విష్ణుర్మహద్భూతం పృథగ్భూతాన్యనేకశః ॥
త్రీన్లోకాన్వ్యాప్య భూతాత్మా భుంక్తే విశ్వభుగవ్యయః ॥
ఇమం స్తవం భగవతో విష్ణోర్వ్యాసేన కీర్తితమ్ ।
పఠేద్య ఇచ్ఛేత్పురుష శ్శ్రేయః ప్రాప్తుం సుఖానిచ ॥ ౧౪౦
విశ్వేశ్వరమజం దేవం జగతః ప్రభవాప్యయమ్ ।
భజంతి యే పుష్కరాక్షం నతే యాంతి పరాభవమ్ ॥ ౧౪౧

మంగళమస్తు॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆనుశాసనికే భీష్మయుధిష్ఠిరసంవాదే
శ్రీవిష్ణోర్దివ్యసహస్రనామ స్తోత్రం
సంపూర్ణమ్.

శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ నిర్వచనము

౧ వ శ త క ము.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
ఓమ్.		
౧ విశ్వమ్.	౧ విశ్వస్యజగతః కారణత్వేన బ్రహ్మవిశ్వ మిత్యభిధీయతే॥	౧ జగత్తునకుఁ గారణమగుటచే బ్రహ్మము విశ్వము నాఁబడు.
	౨ పరస్మాత్పురుషాన్న భిన్నం పరమార్థత ఇతి విశ్వమ్॥	౨ నిజముగాఁ బరమపురుషునికంటె జగంబన్యంబు కాదు, గాన విశ్వమన బ్రహ్మమనఁబడును.
	౩ విశతీతివిశ్వమ్॥	౩ జగత్తునందుఁ బ్రవేశించువాఁడు.
	౪ సంహృతౌ విశంతి సర్వాణి భూతాన్యస్మిన్నితివిశ్వమ్॥	౪ ప్రళయమందు జంతువులన్నియు వీనియందుఁ బ్రవేశించును.
	౫ విశ్వశబ్దేన ఓంకారోభిధీయతే తద్రూపత్వాద్విశ్వమ్॥	౫ విశ్వమనఁ నోంకారము, ఓంకార రూపుఁడుగాన విశ్వమనఁబడును.
౨ విష్ణుః.	౧ వేవేష్టీతి విష్ణుః॥	౧ వ్యాపించువాఁడు గాన విష్ణువు. [విష్ణువు.
	౨ విశతీతి విష్ణుః॥	౨ ప్రవేశించు వాఁడుగాన

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩ వషట్కారః.	౧ యదుద్దేశేన వషట్ క్రియతే స వషట్కారః॥	౧ ఎవనినుద్దేశించి వషట్టు అనఁగా హావిర్దానము చేయఁబడునో యతఁడు వషట్కారమనఁబడును.
	౨ వషట్కారాది మంత్రాత్మనా దేవాన్ ప్రీణయతీతివషట్కారః॥	౨ వషట్కారము మొదలగు మంత్ర రూపము చేత దేవతలను తృప్తి నొందించువాఁడు.
౪ భూతభవ్యభవత్ప్రభుః.	౧ భూతంచ భవ్యంచ భవచ్చ భూతభవ్యభవంతి - తేషాం ప్రభుః॥	౧ భూత భవిష్యద్వర్తమానకాలములనుండువాఁడు.
౫ భూతకృత్.	౧ భూతానికరోతీతిభూతకృత్॥	౧ రజోగుణము నవలంబించి బ్రహ్మ రూపమునఁ బ్రాణుల సృజించువాఁడు.
	౨ భూతాని కృంతతీతి భూతకృత్॥	౨ తమోగుణమును బొంది యీశ్వర రూపము చేత జీవులను హింసించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬ భూతభృత్.	౧ భూతానిబిభర్తి పాలయతి ధారయతి పోషయతీతి వా భూతభృత్॥	౧ సత్త్వగుణమునొందిజంతువులను భరించువాఁడు లేక పరిపాలనము చేయువాఁడు లేక ధరించువాఁడు లేక పోషించువాఁడు గాన భూతభృత్తనంబడును.
౭ భావః.	౧ ప్రపంచ రూపేణ భవతీతి భావః॥	౧ ప్రపంచరూపముననుండువాఁడు.
	౨ కేవలం భవత్యేవ భావః॥	౨ ఒకఁడేయుండువాఁడు.
	౩ భవనంభావ స్సత్తాత్మకో వా॥	౩ కలఁడు అనఁగా సత్తారూపుఁడు.
౮ భూతాత్మా.	౧ భూతానామాత్మాంతర్యామీతివా॥	౧ ప్రాణులకు జీవము లేక ప్రాణులలో నుండువాఁడు.
౯ భూతభావనః.	౧ భూతానిభావయతి వర్ధయతీతివా భూతభావనః॥	౧ జీవులను బుట్టించువాఁడు లేక పెంచువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౦ పూతాత్మా.	౧ పూతఆత్మా యస్యేతి పూతాత్మా॥	౧ గుణములు జన్మము కర్మము దోషము మొదలగున సంబంధముల యొక్క లేమిచేఁ బవిత్రమైన యాత్మ కలవాఁడు.
	౨ పూతశ్చాసావాత్మా చపూతాత్మా॥	౨ పవిత్రమైన చైతన్యము.
౧౧ పరమాత్మా.	౧ పరమశ్చాసావాత్మా చ పరమాత్మా.	౧ కార్య కారణములుగా కనిత్యమైస్వచ్ఛమై తెలివి కలిగి బంధము లేనట్టి స్వభావము.
౧౨ ముక్తానాం పరమాగతిః.	౧ ముక్తానాం పరమా ఉత్కృష్టాగతిః గంతవ్యదేవతా పునరావృత్త్యసంభవాత్తస్యేతి ముక్తానాం పరమాగతిః॥	౧ మోక్షము నొందినవారికిఁ బొందఁదగిన గొప్పదేవత. అచ్చటికి వెళ్లినవాఁడుతిరిగిరాఁడుగాన,
౧౩అవ్యయః	౧ నాస్యవ్యయో వికారోవావిద్యత ఇత్యవ్యయః॥	౧ వీనికి నాశముగాని మార్పుగాని లేదుగాన నవ్యయుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౪ పురుషః	౧ పురంశరీరం బ్రహ్మాపురం తస్మిన్ శేతె ఇతి పురుషః॥	౧ శరీరమందుఁగాని బ్రహ్మమందుఁగాని నివసించు వాఁడు.
	౨ అస్తె ర్వ్యత్యస్తాక్షర యోగినః ఆసీత్పూరాపూర్వమేవ ఇతి విగ్రహంకృత్వావ్యుత్పాదితః పురుషః॥	౨ తారుమారు నొందిన వర్ణములు గల అస్ధాతువు వలనఁబూర్వమందున్నవాఁడు అని చెప్పుటవలనఁబురుషుఁడు.
	౩ పూర్షు పురీషు ఉత్కృష్ట శాలిషు సత్త్వేషు అవసీదతీతివా॥	౩ గొప్ప పవిత్రజీవులయందుండువాఁడు॥
	౪ పురూణి భువనానిసంహారసమయే శ్యతి అంతంకరోతీతివా॥	౪ ప్రళయమున లోకములనంతెపుచ్చువాఁడు.
	౫ పురూణి బహూని ఫలాని మనోభిలషితాని సునోతీతివా॥	౫ అనేకములగు కోర్కెల నిచ్చువాఁడు.
	౬ పూరణాత్సదనాద్వా పురుషః॥	౬ భక్త మనోరథములను బూరించుటవలనఁ గాని భక్త మానసముల

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		నుండుటవలనఁగాని పురుషుఁడనఁబడును.
౧౫ సాక్షీ	౧ సాక్షాదవ్యవధానేన స్వరూపబోధేన స్వరూపభేదేన ఈక్షతే సర్వమితిసాక్షీ॥	౧ అడ్డులేకుండఁ బ్రత్యక్షముగాతన తెలివినిగాను తన రూపమును గాను సమస్తజగమును జూచువాఁడు.
౧౬ క్షేత్రజ్ఞః	౧ క్షేత్రంశరీరం జానాతీతి క్షేత్రజ్ఞః॥	౧ శరీరమును దెలిసికొనుచున్నవాఁడు అనఁగా శరీరముకలవాఁడనుట.
౧౭ అక్షరః	౧ నక్షరతీత్యక్షరః॥	౧ నాశములేనివాఁడు.
౧౮ యోగః	౧ యోగేనాప్యతయోయోగః॥	౧ మనసుతోఁ గూడ నింద్రియనిగ్రహము చేసి జీవాత్మపరమాత్మలకభేదము కలిగి యుండుటయోగము. ఇట్టియోగముచేఁ బొందఁదగినవాఁడు.
౧౯ యోగవిదాంనేతా	౧ యోగం విదంతి లభంతేవాయోగవిదః	౧ యోగమును దెలిసినవారు లేక పొందినవారు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	తేషాం నేతా	యోగవేత్త లనఁబడుదురు. అట్టియోగులకుఁ బ్రభువు.
౨౦ ప్రధానపురుషేశ్వరః.	౧ ప్రధానంచ పురుషశ్చ ప్రధానపురుషౌ తయోరీశ్వరః ప్రధానపురుషేశ్వరః॥	౧ మాయకును జీవునికిని బ్రభువు.
౨౧ నారసింహవపుః.	౧ నరస్య సింహస్యచావయవా యస్మిన్ లక్ష్యంతే తన్నారసింహం నారసింహంవపుర్యస్య సనారసింహవపుః॥	౧ నరునియొక్కయు సింహముయొక్కయు అవయవములు గల శరీరముగలవాఁడు.
౨౨ శ్రీమాన్.	౧ యస్యవక్షసి నిత్యం వసతిశ్రీస్సశ్రీమాన్॥	౧ రొమ్మునలక్ష్మిగలవాఁడు
౨౩ కేశవః.	౧ అభిరూపాః కేశాయస్యస కేశవః॥	౧ మంచి తల వెండ్రుకలు కలవాఁడు.
	౨ కశ్చ ఈశశ్చ కేశౌ తౌ వశేవర్తయతీతి కేశవః॥	౨ బ్రహ్మేశ్వరులను స్వాధీనపరచికొనినవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	3 కేశివధాద్వా కేశవః॥	3 కృష్ణావతారమున కేశి యను రాక్షసుని జంపినవాఁడు.
౨౪ పురుషోత్తమః.	౧ పురుషాణాముత్తమః పురుషోత్తమః॥	౧ పురుషులలో శ్రేష్ఠుఁడు
౨౫ సర్వః.	౧ అసతశ్చసతశ్చైవ సర్వస్య ప్రభవాప్యయాత్, సర్వస్యసర్వదాజ్ఞానా త్సర్వమేనం ప్రచక్షతే॥	౧ సదసద్రూపమయిన సర్వమునకు నుత్పత్తినాశములను జేయుటను అన్నిటిని దెలిసికొనుటను సర్వుఁడనఁబడును.
౨౬ శర్వః.	౧ శృణోతి సకలాః ప్రజాః సంహరతీతివా శర్వః॥	౧ ప్రజలనందఱను దెలిసికొనువాఁడు లేక సంహరించువాఁడు.
౨౭ శివః.	౧ నిస్త్రైగుణ్యతయాశుద్ధత్వాచ్ఛివః॥	౧ గుణత్రయ రాహిత్యముచే నిర్మలుఁడు.
౨౮ స్థాణుః	౧ స్థిరత్వాత్ స్థాణుః॥	౧ స్థిరుఁడుగాన స్థాణువు.
౨౯ భూతాదిః.	౧ భూతానామాదిః భూతాదిః॥	౧ కారణుఁడౌటవలన జీవులకు మొదటివాఁడు.
౩౦ నిధిరవ్యయః.	౧ ప్రళయేఽస్మిన్ సర్వం నిధీయత ఇతినిధిః।అ	౧ ప్రళయమందు వీనియందంతయు నుంచఁబడు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	వ్యయ ఇతివిశేషణం॥	ను. అవ్యయమయిననిధి
3౧ సంభవః	౧ స్వేచ్ఛయా సమీచీనం భవనమస్యేతి సంభవః॥	౧ ఇష్టప్రకారము మంచి పుట్టువుగలవాఁడు.
3౨ భావనః.	౧ సర్వేషాం భోక్తౄణాం ఫలానిభావయతీతిభావనః॥	౧ అనుభవించువారి కందఱకు ఫలముల నిచ్చువాఁడు.
33 భర్తా.	౧ ప్రపంచస్య అధిష్ఠాతృత్వేన ధారణాద్భర్తా॥	౧ లోకమునకుఁ బ్రభువగుటవలనభరించువాఁడు.
3౪ ప్రభవః.	౧ ప్రకర్షేణ మహాభూతాన్యస్మాజ్జాయంతే ఇతి ప్రభవః॥	౧ మహాభూతములన్నియు వీనివలన బాగుగనుద్భవిల్లును.
	౨ ప్రకృష్టోభవో౽స్యేతివా॥	౨ శ్రేష్ఠమయినజన్మముకలవాఁడు.
3౫ ప్రభుః	౧ సర్వాసు క్రియాసు సామర్థ్యాతిశయాత్ప్రభుః॥	౧ అన్నిపనులయందు మిగుల శక్తిగలవాఁడు.
3౬ ఈశ్వరః	౧ నిరుపాధిక పరమైశ్వర్యమస్యాస్తీతీశ్వరః	౧ స్వతంత్రమయిన ప్రభుత్వము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౭ స్వయంభూః	౧ స్వయమేవ భవతీతి స్వయంభూః॥	౧ తనంతటనపుట్టువాఁడు.
	౨ సర్వేషాముపరిభవతీతి స్వయంభూః॥	౨ అందఱిమీఁద నుండువాఁడు.
	౩ స్వయమేవస్వతంత్రో భవతిఽపరతంత్ర స్సర్వదేతిస్వయంభూః	౩ ఎల్లపుడును స్వతంత్రుడు కాని పరాధీనత లేనివాఁడు.
౩౮ శంభుః	౧ శంసుఖం భక్తానాం భావయతీతిశంభుః॥	౧ భక్తుల సుఖమును గోరువాఁడు.
౩౯ ఆదిత్యః	౧ ఆదిత్యమండలాంతస్థో హిరణ్మయః పురుష ఆదిత్యః॥	౧ సూర్యమండలమునబంగారురూపముననుండు పురుషుఁడు.
	౨ అదితేరయంపతి రితివా॥	౨ అదితియనభూమి భూపతి యనియుఁ జెప్పఁబడును.
	౩ యథాదిత్యఏకఏవానేకేషు జలభాజనేష్వనేకవత్ప్రతిభాసతే ఏవమనేకేషు శరీరేషు ఏకఏవాత్మానేక	౩ అనేక జల కుంభముల లో నొకసూర్యునివలె నా నా దేహములలో నొకయాత్మయే పెక్కు తెఱఁగులఁగానుపించును

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	వత్ప్రతిభాసతే ఇత్యాదిత్య సాధర్మ్యాద్వా॥	
౪౧. పుష్కరాక్షః	౧ పుష్కరేణోపమితే ఈక్షణే అస్యేతి పుష్కరాక్ష ॥	౧ తామరలవంటి కన్నులు గలవాఁడు.
౪౧ మహాస్వనః	౧ మహాన్ స్వనః శ్రుతిలక్షణో యస్యసమహాస్వనః॥	౧ వేదరూపమయినగొప్ప ధ్వనిగలవాఁడు.
౪౨ అనాదినిధనః	౧ ఆదిర్జన్మ నిధనం వినాశః తద్ద్వయంయస్యనవిద్యతేసోఽనాదినిధనః॥	౧ జననమరణములు లేనివాఁడు.
౪౩ ధాతా	౧ అనంతాది రూపేణ విశ్వం బిభర్తీతిధాతా॥	౧ అనంతుఁడు మొదలగు రూపములచే లోకమును భరించువాఁడు.
౪౪విధాతా	౧ కర్మణాం తత్ఫలానాంచకర్తావిధాతా॥	౧ కర్మములనుకర్మఫలములను గల్పించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౪ విధాతా	౨ విశేషేణ దధాతీతి వా॥	౨ అనంతాదులకంటె గొప్పగ భూమిని మోయువాఁడు.
౪౫ ధాతురుత్తమః	౧ ధాతుః విరించేరుత్తమః॥	౧ చతుర్ముఖుని మీరినవాఁడు.
౪౬ అప్రమేయః	౧ ప్రత్యక్షాదిభిః ప్రమాణైః ప్రమాతుం యోగ్యోన భవతీత్యప్రమేయః॥	౧ ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములచేతఁ దెలిసికొనఁగూడనివాఁడు.
౪౭ హృషీకేశః	౧ హృషీకాణామీశః॥	౧ సాక్షిగనుక నింద్రియములకుఁ బ్రభువు అనఁగా జీవరూపుఁడు.
	౨ ఇంద్రియాణియస్య వశే వర్తంతేస పరమాత్మా హృషీకేశః	౨ ఇంద్రియములను నియమించు పరమాత్మ.
	3 సూర్యరూపస్య చంద్రరూపస్యచ యస్య	3 సూర్య రూపుఁడును జంద్ర రూపుఁడునగు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	హృష్టాః కేశా రశ్మయోఽసౌ హృషీకేశః॥	వీని కాంతులు లోకానందకరములు గాన హృషీకేశుఁడు.
౪౮ పద్మనాభః	౧ సర్వ జగత్కారణం పద్మంనాభౌయస్యస పద్మనాభః॥	౧ ప్రపంచ కారణమగు పద్మము పొక్కిటఁ గలవాఁడు.
౪౯ అమర ప్రభుః	౧ అమరాణాం ప్రభుః॥	౧ దేవతలకు రాజు.
౫౦ విశ్వకర్మా	౧ విశ్వంకర్మ యస్యస విశ్వకర్మా॥ ౨ విచిత్రనిర్మాణశక్తిమత్వాద్విశ్వకర్మణా సాదృశ్యాద్వా॥	౧ ప్రపంచరూపమయిన పనిగలవాఁడు. ౨ చిత్రమైన పనులు సేయుటకు సమర్థుఁడు- లేక విశ్వకర్మతో సమానుఁడు.
౫౧ మనుః	౧ మననాన్మనుః॥ ౨ మంత్రోవా ప్రజాపతిర్వామనుః॥	౧ తలంచెడువాఁడు. ౨ మంత్రము గాని - ప్రజాపతిగాని- కాఁబట్టి మనువు.
౫౨ త్వష్టా	౧ సంహారసమయేసర్వ	౧ ప్రళయమందు జీవుల

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	భూతతనూకరణా త్స్రష్టా॥	నెల్లనుహరించువాఁడు.
౫౩ స్థవిష్ఠః	౧ అతిశయేన స్థూలః॥	౧ మిక్కిలిలావుగల వాఁడు.
౫౪ స్థవిరో ధ్రువః	౧ పురాణః స్థవిరః-స్థిరత్వాద్ధ్రువః - ఏకం నామస విశేషణం॥	౧ ప్రాచీనుఁడైన స్థిరుఁడు విశేషణముతోఁడి పేరు.
౫౫ అగ్రాహ్యః	౧ ఇంద్రియైర్న గృహ్యత ఇత్యగ్రాహ్యః॥	౧ ఇంద్రియములకుఁ బట్టుపడనివాఁడు.
౫౬ శాశ్వతః	౧ శశ్వద్భవ తీతి శాశ్వతః॥	౧ అన్నికాలముల నుండువాఁడు.
౫౭ కృష్ణః	౧ కృష్ణవర్ణ త్వాత్కృష్ణః॥ ౨ కృషిర్భూవాచక శ్శబ్దో నశ్చనిర్వృతివాచకః । విష్ణుస్తద్భావయోగాచ్చ కృష్ణో భవతిశాశ్వతః॥	౧ నల్లని కాంతి గల వాఁడు. ౨ కృషియనభూమి నకారమానంద రూపము. ఈరెంటిమేళనమువలన సదానంద స్వరూపుఁడు.
౫౮ లోహితాక్షః	౧ లోహితే అక్షిణీయస్యస లోహితాక్షః॥	౧ ఎఱ్ఱని కన్నులు గల వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౯ ప్రతర్ద నః	౧ ప్రళయేభూతాని ప్ర తర్దయతీతి ప్రతర్దనః	౧ ప్రళయమున జంతువులను హింసించువాఁడు.
౬౦ ప్రభూతః	౧ జ్ఞానైశ్వర్యాది గుణై స్సంపన్నః ప్రభూతః॥	౧ జ్ఞానైశ్వర్యాది గుణములతోఁ గూడినవాఁడు.
౬౧ త్రికకు బ్ధామ	౧ ఊర్ధ్వాధోమధ్య భేదేన త్రయాణాంలోకానాం తిసృణాంక కుభామపిధామేతి త్రి కకు బ్ధామ॥	౧ స్వర్గ మర్త్యపాతాళ ములనెడు మూఁడు లోకములకునుమూఁడు దిక్కులకును స్థానమగువాఁడు.
౬౨ పవి త్రం	౧ యేనపునాతి-యోవా పునాతి - ఋషిర్దేవ తావాతత్పవిత్రం॥	౧ పవిత్రముచేయు దేవతయనికాని - ఋషిరూపుఁడనిగాని చెప్పఁబడువాఁడు.
౬౩ పరమం గళం	౧ అశుభాని నిరాచష్టే తనోతిశుభసంతతిం। స్మృతిమాత్రేణ య త్పుంసాం బ్రహ్మత	౧ బ్రహ్మమును స్మరించిన మాత్రానఁ జెడుగులు తొలఁగును. మేలుకలుగును గాన

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	న్మంగళంవిదుః ॥ పరమమితి విశేషణం ॥	మంగళమనఁబడును. పరమ మంగళ మని విశేషణము.
౬౪ ఈశానః	౧ సర్వభూత నియంతృత్వా దీశానః ॥	౧ అన్ని జీవులకును నియామకుఁడు.
౬౫ ప్రాణదః	౧ ప్రాణాన్ దదాతిచేష్టయతీతి ప్రాణదః ॥ ౨ ప్రాణాన్ కాలాత్మనాద్యతి ఖండయతీతి ప్రాణదః ॥	౧ ప్రాణములనిచ్చి త్రిప్పువాఁడు. ౨ కాలరూపుఁడై ప్రాణములను ఖండించువాఁడు.
౬౬ ప్రాణః	౧ ప్రాణితీతిప్రాణః ॥	౧ జీవించువాఁడు.
౬౭ జ్యేష్ఠః	౧ వృద్ధతమో జ్యేష్ఠః ॥	౧ మిక్కిలి పెద్దవాఁడు.
౬౮ శ్రేష్ఠః	౧ ప్రశస్యతమఃశ్రేష్ఠః ॥	౧ మిక్కిలి మంచి వాఁడు.
౬౯ ప్రజాపతిః	౧ ఈశ్వరత్వేన సర్వాసాం ప్రజానాంపతిః ॥	౧ ఈశ్వరుఁడగుటచే నెల్లజనులకు రాజు.
౭౦ హిరణ్యగర్భః	౧ హిరణ్మయాండాంతర్వర్తిత్వా ద్ధిరణ్యగర్భః ॥	౧ బంగారువికారమయిన గ్రుడ్డునడుమ నుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౧ భూగర్భః	౧ భూర్గర్భే యస్యసభూగర్భః ॥	౧ భూమిగర్భమునందుఁగలవాఁడు.
౭౨ మాధవః	౧ మాయాః ధవః మాధవః ॥	౧ లక్ష్మీదేవికి భర్త.
౭౩ మధుసూదనః	౧ మధు నామాసురం సూదితవానితి మధుసూదనః॥	౧ మధువనెడు రాక్షసుని సంహరించినవాఁడు.
౭౪ ఈశ్వరః	౧ సర్వశక్తిమత్తయా ఈశ్వరః॥	౧ అన్నిశక్తులుగలవాఁడగుట నీశ్వరుఁడనఁబడు.
౭౫ విక్రమీ	౧ విక్రమశ్శౌర్యం తద్యోగాద్విక్రమీ॥	౧ శౌర్యముగలవాఁడు.
౭౬ ధన్వీ	౧ ధనురస్యాస్తీతి ధన్వీ॥	౧ ధనుస్సుగలవాఁడు.
౭౭ మేధావీ	౧ మేధాబహుగ్రంథావధారణ సామర్థ్యం సా అస్యాస్తీతి మేధావీ॥	౧ అనేక గ్రంథములను దెలిసికొనెడిబుద్ధిగలవాఁడు.
౭౮ విక్రమః	౧ విచక్రమె జగత్తేన విక్రమః॥	౧ జగమున సంచరించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
విక్రమః	౨ వినా గరుడపక్షిణా క్రమణాద్వా॥	౨ గరుత్మంతునితో సంచరించువాఁడు.
౭౯ క్రమః	౧ క్రమణాత్క్రమః॥	౧ సంచరించువాఁడు.
౮౦ అనుత్తమః	౧ అవిద్యమాన ఉత్తమో యస్మాత్సోఽనుత్తమః॥	౧ వానికంటె నుత్తములు లేరుగాన నను త్తముఁడు.
౮౧ దురాధర్షః	౧ దైత్యాది భిర్ధర్షయితుం నశక్యత ఇతి దురాధర్షః॥	౧ రాక్షసాదులచేఁ బోనివాఁడు.
౮౨ కృతజ్ఞః	౧ ప్రాణినాం పుణ్యాపుణ్యాత్మకం కృతం జానాతీతికృతజ్ఞః॥	౧ ప్రాణుల శుభాశుభ కర్మలను దెలిసికొనువాఁడు.
	౨ పత్రపుష్పాదికమల్పమపి ప్రయచ్ఛతాం మోక్షం దదాతీతి వా॥	౨ కొంచెము పువ్వులు పత్తిరి నిచ్చువారికిని మోక్షము నిచ్చువాఁడు.
౮౩ కృతిః	౧ సర్వాత్మకత్వాత్క్రియాధారత్వేనలక్ష్యత ఇతికృతిః॥	౧ సర్వస్వరూపుఁడుగాన పురుష వ్యాపారములకు నాధారభూతుఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		డై కానుపించు వాఁడు.
౮౪ ఆత్మవాన్	౧ స్వమహిమ్ని ప్రతిష్ఠితత్వాదాత్మవాన్॥	౧ తనశక్తియం దుండు వాఁడు.
౮౫ సురేశః	౧ సురాణామీశః॥ ౨ సూపపదం - రాధాతుః శోభనదాతౄణాం వా ఈశస్సురేశః॥	౧ దేవతలకు రాజు. ౨ మంచి శుభముల నిచ్చువాఁడు.
౮౬ శరణం	౧ ఆర్తానామార్తి హరత్వాత్ శరణం॥	౨ వెతనొందిన వారికి రక్షకుండు.
౮౭ శర్మ	౧ పరమానంద రూపత్వాత్ శర్మ॥	౧ పరమానంద స్వరూపుఁడు.
౮౮ విశ్వరేతాః	౧ విశ్వస్య కారణత్వాద్విశ్వరేతాః॥	౧ ప్రపంచమునకుఁ గారణ మయిన వాఁడు.
౮౯ ప్రజాభవః	౧ సర్వాః ప్రజాయత్సకాశాదు ద్భవంతీతి ప్రజాభవః॥	౧ ఎల్లజనులు వీనిసమీపమునఁ బుట్టుదురు.
౯౦ అహః	౧ ప్రకాశ రూపత్వాదహః॥	౧ వెలుతురె రూపము గాఁగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౧ సంవత్సరః	౧ కాలాత్మనా స్థితో విష్ణుస్సంవత్సర ఇత్యుక్తః॥	౧ కాలరూపుఁడై యుండువాఁడుగాన సంవత్సరుఁడనఁబడును.
౯౨ వ్యాళః	౧ దురాధర భుజంగవత్ గృహీతుమశక్యత్వాత్ వ్యాళః॥	౧ పట్టరాని పామువలెఁ బట్ట శక్యము కానివాఁడు.
౯౩ ప్రత్యయః	౧ ప్రతీతిః ప్రజ్ఞేతి ప్రత్యయః॥	౧ ప్రసిద్ధమయిన తెలివి యయినవాఁడు.
౯౪ సర్వదర్శనః	౧ సర్వదర్శనాత్మకాని అక్షీణియస్య సర్వదర్శనః॥	౧ సర్వాత్మగాన నన్నిటిఁజూచెడు నేత్రములు గలవాఁడు.
౯౫ అజః	౧ నజాయత ఇత్యజః॥	౧ పుట్టనివాఁడు.
౯౬ సర్వేశ్వరః	౧ సర్వేషామీశ్వరాణామీశ్వరత్వాత్సర్వేశ్వరః॥	౧ ఎల్ల ప్రభువులకును ప్రభువు.
౯౭ సిద్ధః	౧ నిత్యనిష్పన్న రూపత్వాత్సిద్ధః॥	౧ శాశ్వతముగ నుండు రూపముగలవాఁడు.
౯౮ సిద్ధిః	౧ సర్వవస్తుషు సంవిద్రూపత్వాత్సిద్ధిః॥	౧ అన్నివస్తువులయందు జ్ఞానరూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ నిరతిశయ ఫలరూప త్వాద్వాసిద్ధిః॥	౨ గొప్ప ఫలస్వరూపుఁడు.
౯౯ సర్వాదిః	౧ సర్వభూతానామాది కారణత్వా దితి సర్వాదిః॥	౧ జీవరాశికి మొట్ట మొదటి కారణము.
౧౦౦ అచ్యుతః	౧ సర్వరూపసామర్థ్యా న్నచ్యుతో నచ్యవతేనచ్య విష్యతే యస్సోఽచ్యుతః॥	౧ తన రూపశక్తి వలన భూతభవిష్య ద్వర్తమాన కాలముల యందు నాశములేని వాఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణుదివ్య సహస్రనామ స్తోత్రే ప్రథమశతకవివృతిః.

దశకాదినామములు.

విశ్వం । పరమాత్మా । నారసింహవపుః । సంభవః । మహాస్వనః । మనుః । త్రికకుద్ధామ । భూగర్భః । దురాధర్షః । సంవత్సరః ॥

తీయ శతకము.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ వృషాకపిః	౧ వృషోధర్మః కపిర్వరాహః వృషరూపత్వాత్కపిరూపత్వాచ్చ వృషాకపిః ॥	౧ వృషమనధర్మము, కపి యన వరాహము, ధర్మ రూపుఁడును, వరాహ రూపుఁడును గాన వృషాకపి.
౨ అమేయాత్మా	౧ ఇయానితి మాతుం నశక్యతే ఆత్మాఅస్యేత్యమేయాత్మా ॥	౧ ఇంతదియనినిర్ణయించుటకు శక్యముగాని బుద్ధిగలవాఁడు.
౩ సర్వయోగవినిసృతః	౧ సర్వసంబంధవినిర్గతః సర్వయోగావినిస్సృతః ॥	౧ అన్ని సంబంధముల వలనఁ విడువఁ బడిన వాఁడు.
	౨ నానా శాస్త్రోక్తాద్యోగాదపగతోవా॥	౨ అన్ని శాస్త్రముల యందుఁ జెప్పఁబడిన యోగము వలనఁ బట్టువడని వాఁడు.
౪ వసుః	౧ వసంతి సర్వభూతాన్యత్ర తేష్వయ మపి వసతీతివసుః॥	౧ అన్ని జంతువులును వీని యందుండును-లేక యన్నిటి యందితఁ డుండును.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ వసూనామస్మి పావక ఇత్యుక్తేర్వా వసుః॥	౨ వసువులలోఁ బావకుఁడనై తినని భగవద్వచనము వలన వసువు.
౫ వసుమనాః	౧ వసుప్రశస్తం మనో యస్యస వసుమనాః॥	౧ ప్రశస్తమయిన మనసుగలవాఁడు.
౬ సత్యః	౧ అవితథ రూపత్వాత్పరమాత్మా సత్యః॥	౧ పరమాత్మ వ్యర్థరూపుఁడుకాఁడు గాన సత్యుఁడు.
	౨ మూర్తా మూర్తాత్మకత్వాద్వా॥	౨ సదసత్స్వరూపుఁడు.
	3 సదితిప్రాణః - తీత్యన్నం-యమితిది వాకిరః తేన ప్రాణాన్నాదిత్యరూపత్వాద్వా॥	3 సత్తనఁ బ్రాణము, తియనఁగ నన్నము, యమ్మన సూర్యుఁడు; ప్రాణ రూపుఁడును, అన్న రూపుఁడును, సూర్య రూపుఁడును గాన సత్యుఁ డనఁబడును.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౮ సత్సు సాధుత్వాద్వా సత్యః॥	౮ మంచివారియందు మంచి వాఁడు.
౭ సమాత్మా	౧ సమ ఆత్మా యస్యస సమాత్మా॥	౧ రాగద్వేషాదులు లేక సమమైన మనస్సు గలవాఁడు.
	౨ సర్వభూతేషు సమ ఏక ఆత్మా వా సమాత్మా॥	౨ అన్ని జీవులయందును నేక రూపమగు నాత్మ.
౮ సమ్మితః	౧ సర్వైరర్థజాతైః పరిచ్ఛిన్నో మిత స్సమ్మితః॥	౧ అన్ని వస్తువులతోఁ గూడియున్న వాఁడు.
	+ అసమ్మిత ఇతి వా పదచ్ఛేదః॥	+ కూడని వాఁడనియుఁ జెప్పవచ్చును.
౯ సమః	౧ సర్వకాలేషు సర్వ వికార రహితత్వాత్సమః॥	౧ అన్ని కాలములను నే వికారము లేని వాఁడు.
	౨ మయాలక్ష్మ్యా సహ వర్తత ఇతి వా సమః॥	౨ లక్ష్మితోఁ గూడుకొని యున్న వాఁడు.
౧౦ అమోఘః	౧ పూజిత స్తుతస్సంస్మృతో వా సర్వ ఫలం	౧ పూజించిన వారికిఁ గాని, పొగడినవారికిఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	దదాతిన వృథాకరో తీత్యమోఘః॥	గాని, స్మరించిన వారికిఁ గాని అన్నిఫలములను దప్పకుండ నిచ్చువాఁడు.
	౨ అవితథ సంకల్పత్వా ద్వా॥	౨ వ్యర్థము కానితలంపు గలవాఁడు.
౧౧ పుండరీకాక్షః	౧ హృదయాఖ్యం పుండరీక మశ్నుత ఇతి పుండరీకాక్షః॥	౧ హృదయ కమలమున నిండియుండువాఁడు.
	౨ పుండరీకా కారే అక్షిణీ అస్యేతి పుండరీకాక్షః॥	౨ తెల్లఁదామరలవంటి కన్నులుగలవాఁడు.
౧౨ వృషకర్మా	౧ ధర్మ లక్షణం కర్మాస్యేతి వృషకర్మా॥	౧ పుణ్యరూప మయిన పనిచేయువాఁడు.
౧౩ వృషాకృతిః	౧ ధర్మార్థమాకృతిర్యస్య సవృషాకృతిః॥	౧ ధర్మార్థ మవతరించు వాఁడు.
౧౪ రుద్రః.	౧ సంహారకాలే ప్రజాః సంహరన్ రోదయతీతి రుద్రః॥	౧ ప్రళయమందుఁ ప్రజలను జంపుచు నేడ్పించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ రుదంరా తీతివా రుద్రః॥	౨ దుఃఖము నిచ్చువాఁడు.
	౩ రుదంద్రావయతీతివా॥	౩ దుఃఖమునుగాని దుఃఖకారణమును గాని పోఁగొట్టువాఁడు.
౧౫ బహుశిరాః	౧ బహూనిశిరాంస్యస్యేతి బహుశిరాః॥	౧ అనేకములగు తలలు గలవాఁడు.
౧౬ బభ్రుః.	౧ బిభర్తి లోకానితి బభ్రుః ॥	౧ లోకములను భరించువాఁడు.
౧౭ విశ్వయోనిః	౧ విశ్వస్య కారణత్వాద్విశ్వయోనిః ॥	౧ ప్రపంచమునకుఁ గారణుఁడు.
౧౮ శుచిశ్రవాః	౧ శుచీ నిశ్రవాం సినామాని శ్రవణీయాన్యస్యేతి శుచిశ్రవాః॥	౧ పవిత్రమయిన వినఁదగిన నామములు గలవాఁడు.
౧౯ అమృతః	౧ నవిద్యతే మృతం మరణ మస్యేత్యమృతః॥	౧ చావులేనివాఁడు.
౨౦ శాశ్వతస్థాణుః	౧ శాశ్వతశ్చా సౌస్థాణుశ్చశాశ్వత స్థాణుః ॥	౧ అన్నికాలముల నుండువాఁడును స్థిరుఁడును.
౨౧ వరారోహః	౧ వర ఆరోహోలోకో ఽస్యేతివరారోహః॥	౧ మంచిలోకము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ వరమారోహణ మస్మిన్నితివా వరారోహః ॥	౨ మంచి యూర్ధ్వగతి వీనియందుఁ గలదుగాన వరారోహుఁడు.
౨౨ మహాతపాః.	౧ మహత్సృష్టివిషయం తపోజ్ఞానమస్యేతి మహాతపాః ॥	౧ సృష్టియందు గొప్ప తెలివిగలవాఁడు.
	౨ ఐశ్వర్యం ప్రతాపో వామహదస్యేతి మహాతపాః ॥	౨ ఐశ్వర్యముగాని శౌర్యముగాని గొప్పదిగలవాఁడు.
౨౩ సర్వగః.	౧ సర్వత్రగచ్ఛతీతి సర్వగః ॥	౧ అంతట వ్యాపించువాఁడు.
౨౪ సర్వవిద్భానుః.	౧ సర్వంవేత్తీతిసర్వవిత్ భాతీతిభానుః - సర్వవిచ్చాసౌ భానుశ్చ॥	౧ అన్నిటిని దెలిసినవాఁడును బ్రకాశించువాఁడును.
౨౫ విష్వక్సేనః	౧ విష్వగంచతి దైత్యసేనాయద్రణే యోగమాత్రేణేతి విష్వక్సేనః॥	౧ రాక్షససేన వీనియుద్ధమందు యోగబలముచే నంతట చెదిరిపోవును.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౬ జనార్దనః	౧ జనాన్ దుర్జనాన్ అర్దయతీతి జనార్దనః॥	౧ దుష్టులను శిక్షించువాఁడు.
	౨ జనైః పురుషార్థ మభ్యుదయ నిశ్శ్రేయస లక్షణం యాచ్యత ఇతి వా॥	౨ జనులచే మోక్షపురుషార్థమును గోరఁబడువాఁడు.
౨౭ వేదః	౧ వేదరూపత్వా ద్వేదః॥	౧ వేదరూపుఁడు.
	౨ వేదయతీతి వా వేదః॥	౨ తెలివిపుట్టించు వాఁడు.
౨౮ వేదవిత్	౧ యథావద్వేదం వేదార్థంచ వేత్తీతి వేదవిత్॥	౧ ఉన్నది యున్నటుల వేదమును వేదార్థమును దెలిసిన వాఁడు.
౨౯ అవ్యంగః	౧ వ్యంగో వ్యక్తిర్న విద్యతే యస్యాసో౽వ్యంగః॥	౧ ఆకారము లేనివాఁడు.
౩౦ వేదాంగః	౧ వేదా అంగభూతా యస్య స వేదాంగః॥	౧ వేదము లవయవములుగాఁ గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౧ వేదవిత్	౧ వేదాన్విచారయతీతి వేదవిత్ ॥	౧ వేదములను విచారణను చేయువాఁడు.
౩౨ కవిః	౧ కవిః క్రాంతదర్శీసర్వదృక్ ॥	౧ అంతనుజూచువాఁడు.
౩౩ లోకాధ్యక్షః	౧ లోకానామధ్యక్షయతీతిలోకాధ్యక్షః॥	౧ లోకములఁ బ్రత్యక్షపఱచుకొనువాఁడు.
౩౪ సురాధ్యక్షః ॥	౧ లోకపాలాదిసురాణామధ్యక్షః॥	౧ లోకపాలురు మొదలగు దేవతల బాధలను బోఁగొట్టుటకుఁ బ్రత్యక్షముగనుండువాఁడు.
౩౫ ధర్మాధ్యక్షః	౧ ధర్మాధర్మౌ సాక్షాదీక్షతేఽనురూపఫలం దాతుం తస్మాద్ధర్మాధ్యక్షః॥	౧ తగినఫలములనిచ్చుటకుఁ బాప పుణ్యములను గనిపెట్టువాఁడు.
౩౬ కృతాకృతః	౧ కృతశ్చ కార్యరూపేణాకృతశ్చ కారణరూపేణేతి కృతాకృతః॥	౧ కార్యరూపుఁడై పుట్టువాఁడును గారణరూపుఁడై పుట్టనివాఁడును.
౩౭ చతురాత్మా	సర్గాదిషు పృథగ్విభూత యశ్చతస్ర	౧ ప్రపంచమును నిర్మించునపుడును బా

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	ఆత్మానో యస్యేతి చతురాత్మా॥ + నిర్మాణే ॥ బ్రహ్మ - దక్షాదయః కాలః జంతవః॥ + పాలనే ॥ విష్ణుః - మన్వాదయః కాలః - జంతవః । + సంహారే ॥ రుద్రః - అంతకాద్యాః - కాలః జంతవః॥	లించునపుడును సంహరించు నపుడును వేరువేరుగఁ గలిగి యుండెడు నాలుగేసిశక్తులే యాత్మగఁ గలవాఁడు.
౩౮ చతుర్వ్యూహః	౧ వ్యూహ్యాత్మానం చతుర్ధా వై వాసుదేవాది మూర్తిభిః । సృష్ట్యాదీన్ప్రకరోత్యేష విశ్రుతాత్మా జనార్దన ఇతివ్యాసవచనాచ్చతుర్వ్యూహః॥	౧ విష్ణువు తనదేహమును వాసుదేవుఁడు మొదలగు నాలుగు మూర్తులను జేసి యుత్పత్తి స్థితి లయములను జేయుచున్నాఁడని వ్యాసుఁడు సెప్పెమగాన చతుర్వ్యూహుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౯ చతుర్దంష్ట్రః	౧ దంష్ట్రాశ్చతస్రోయస్యేతి చతుర్దంష్ట్రః॥	౧ నృసింహావతారమందు నాలుగుకోరలు గలవాఁడు.
౪౦ చతుర్భుజః	౧ చత్వారో భుజాయస్యేతి చతుర్భుజః॥	౧ నాలుగు చేతులు గలవాఁడు.
౪౧ భ్రాజిష్ణుః	౧ ప్రకాశైకరసత్వాద్భ్రాజిష్ణుః॥	౧ ప్రకాశమే స్వభావముగఁ గలవాఁడు.
౪౨ భోజనం	౧ భోగ్యరూపతయా ప్రకృతి ర్మాయాభోజనముచ్యతే॥	౧ అనుభవింపఁదగుటచే మాయ భోజనమనఁబడును.
౪౩ భోక్తా	౧ పురుషరూపేణ మాయాంభుఙ్క్త ఇతి భోక్తా॥	౧ పురుష రూపుఁడై మాయను పెండ్లియాడువాఁడు.
౪౪ సహిష్ణుః	౧ హిరణ్యాక్షాదీన్ సహత ఇతి సహిష్ణుః॥	౧ హిరణ్యాక్షుఁడు మొదలగువారిని నోడించువాఁడు.
౪౫ జగదాదిజః	౧ హిరణ్యగర్భరూపేణ జగదాదావుత్పద్యతే స్వయమితి జగదాదిజః॥	౧ బ్రహ్మరూపమున లోకమునకు ముందుగఁ బుట్టువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౬ అనఘః	౧ అఘంన విద్యతే అస్యేతిఅనఘః॥	౧ పాపము లేనివాఁడు.
౪౭ విజయః	౧ విజయతే జ్ఞాన వైరాగ్యైశ్వర్యాదిభిర్గుణైర్విశ్వమితి విజయః॥	౧ జ్ఞాన వైరాగ్యాదిగుణములచే జగత్తును జయించువాఁడు.
౪౮ జేతా	౧ యతోజయతి సర్వభూతాని స్వభావత ఇతి జేతా॥	౧ సర్వ భూతములను జయించెడి స్వభావముగలవాఁడు.
౪౯ విశ్వయోనిః	౧ విశ్వం యోనిరస్య-విశ్వశ్చాసౌ యోనిశ్చేతివా విశ్వయోనిః॥	౧ ప్రపంచము కారణముగాఁ గలవాఁడు, లేక ప్రపంచరూపుఁడును - కారణరూపుఁడు.
౫౦ పునర్వసుః	౧ పునః పునశ్శరీరేషు వసతిక్షేత్ర రూపేణేతి పునర్వసుః ॥	౧ జీవరూపముచేమాటిమాటికి దేహముల నుండువాఁడు.
౫౧ ఉపేంద్రః	౧ ఇంద్ర ముపగతోనుజత్వేనే త్యుపేంద్రః॥	౧ తమ్ముఁడగుటచే నింద్రుని బొందియుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ ఉపరి ఇంద్ర ఉపేంద్రః ॥	౨ ఎల్లవారిమీఁది యింద్రుఁడు.
౫౨ వామనః	౧ బలిం వామనరూపేణ యాచితవానితి వామనః ॥	౧ వామనరూపముతో బలిని యాచించిన వాఁడు.
	౨ సంభజనీయ ఇతి వామనః ॥	౨ సేవింపఁదగిన వాఁడు.
౫౩ ప్రాంశుః	౧ సఏవ జగత్త్రయం క్రమమాణః ప్రాంశుర భవదితి ప్రాంశుః ॥	౧ ఆవామనుఁడే ముల్లోకముల వ్యాపించునపుడు పొడుగెదిగిన వాఁడు.
౫౪ అమోఘః	౧ నమోఘం చేష్టితం యస్యాసోఽమోఘః ॥	౧ చెడనిపని గలవాఁడు.
౫౫ శుచిః	౧ స్మరతాం స్తువతామర్చతాం పావనత్వాచ్ఛుచిః ॥	౧ స్మరించువారికిని బొగడువారికిని బూజించు వారికిని బవిత్రుఁడు.
౫౬ ఊర్జితః	౧ బలప్రకర్ష శాలిత్వాదూర్జితః ॥	౧ గొప్పబలముచేఁ బ్రకాశించువాఁడు.
౫౭ అతీంద్రః	౧ అతీత్యేంద్రం స్థితో	౧ స్వభావ సిద్ధమయిన

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	జ్ఞానాదిభి స్స్వభావ సిద్ధై రతీంద్రః ॥	జ్ఞానాదులచే నింద్రుని మించినవాఁడు.
౫౮ సంగ్రహః	౧ సర్వేషాం సంహృతౌ ప్రతిసంగ్రహాత్సంగ్రహః ॥	౧ ప్రళయమందు నన్ని జీవులను సంగ్రహించువాఁడు.
౫౯ సర్గః	౧ సృజ్యరూప త్వాత్సర్గః ॥	౧ జగద్రూపుఁడు.
	౨ సర్గ హేతుత్వాద్వా	౨ సృష్టికిఁ గారణుఁడు.
౬౦ ధృతాత్మా	౧ ఏకరూపేణ జన్మాది రహితతయా ధృత ఆత్మాయేన సధృతాత్మా ॥	౧ ఏకరూపుఁడై జనన మరణములు లేకపోవుట చేత నాత్మను ధరించువాఁడు.
౬౧ నియమః	౧ స్వేషుస్వేష్వధి కారేషు ప్రజాః నియమయతీతి నియమః ॥	౧ తమతమ యధికారములఁ బ్రజలనిలుపువాఁడు.
౬౨ యమః	౧ అంత ర్యమ యతీతి యమః ॥	౧ జీవుల మనసును నియమించువాఁడు.
౬౩ వేద్యః	౧ నిశ్శ్రేయ సార్థిభి ర్వేదనార్హత్వాద్వేద్యః ॥	౧ మోక్షమును గోరువారిచేఁ దెలియఁదగినవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౪ వైద్యః	౧ సర్వవిద్యానాం వేదితృత్వాద్వైద్యః ।	౧ అన్ని విద్యలను దెలిసినవాఁడు.
౬౫ సదాయోగీ	౧ సదావిర్భూతరూపత్వాత్సదాయోగీ ॥	౧ ఎల్లపుడును గనిపించెడి రూపము గలవాఁడు.
౬౬ వీరహా	౧ ధర్మత్రాణాయా సురవీరాన్ హంతీతి వీరహా ॥	౧ ధర్మమును గాచుటకై రాక్షస వీరులను జంపువాఁడు.
౬౭ మాధవః	౧ మాయావిద్యాయాః పతిర్మాధవః ॥	౧ విద్యకుఁ బతి.
౬౮ మధుః	౧ యథామధు పరాం ప్రీతి ముత్పాదయతి అయమపి తథేతిమధుః ॥	౧ తేనెవలె మాధుర్యమును బుట్టించువాఁడు.
౬౯ అతీంద్రియః	౧ శబ్దాదిరహితత్వాదింద్రియాణామవిషయ ఇత్యతీంద్రియః ॥	౧ శబ్దస్పర్శాదులు లేవుగాన నింద్రియములచేఁ దెలియఁబడనివాఁడు.
౭౦ మహామాయః	౧ మాయాం వినాపి మాయాకారిత్వాన్మహామాయః ॥	౧ మాయ లేకయును మాయ చేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౧ మహోత్సాహః	౧ జగదుత్పత్తిస్థితిలయార్థముద్యుక్తత్వాన్మహోత్సవః ॥	౧ లోకములను సృజించుటయందును బాలించుటయందును సంహరించుట యందును బ్రయత్నముగలవాఁడు.
౭౨ మహాబలః	౧ బలినామపిబలవత్వాన్మహాబలః ॥	౧ బలవంతులలో బలవంతుఁడు.
౭౩ మహాబుద్ధిః	౧ బుద్ధిమతామపి బుద్ధిమత్వాన్మహాబుద్ధిః ॥	౧ బుద్ధిమంతులలో బుద్ధిమంతుఁడు.
౭౪ మహావీర్యః	౧ మహదుత్పత్తికారణమవిద్యాలక్షణం వీర్యమస్యేతి మహావీర్యః ॥	౧ మహత్తును బుట్టించుటకుఁ గారణమయినమాయయనెడు వీర్యము గలవాఁడు.
౭౫ మహాశక్తిః	౧ మహతీ శక్తిరస్యేతి మహాశక్తిః ॥	౧ గొప్ప సామర్థ్యము గలవాఁడు.
౭౬ మహాద్యుతిః	౧ మహతీ ద్యుతిః బాహ్యాభ్యంతరా అస్యేతి మహాద్యుతిః ॥	౧ లోపలవెలుపలఁగూడ దొడ్డవెలుగు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౭ అనిర్దేశ్యవపుః	౧ ఇదంతదితి నిర్దేష్టుమశక్యం వపురస్యేత్యనిర్దేశ్యవపుః ॥	౧ ఇట్టిదియని చెప్పుటకు శక్యముకాని శరీరముగలవాఁడు.
౭౮ శ్రీమాన్	౧ ఐశ్వర్యలక్షణా సమగ్రా శ్రీర్యస్యస శ్రీమాన్.	౧ ప్రభుత్వరూపమయిన సంపూర్ణ సంపదగలవాఁడు.
౭౯ అమేయాత్మా	౧ సర్వప్రాణిభిరమేయాత్మాబుద్ధిర్యస్య సోఽమేయాత్మా.	౧ ఎల్ల జీవులచేఁ దెలియఁదగని బుద్ధి గలవాఁడు.
౮౦ మహాద్రిధృక్	౧ మహాంతమద్రింమందరం గోవర్ధనంవా అమృతమథనే గోరక్షణేచ ధృతవానితి మహాద్రిధృక్ ॥	౧ అమృతమథనార్థము గొప్పది యగు మందరమును గాని గోరక్షణార్థము గోవర్ధనమును గాని ధరించువాఁడు.
౮౧ మహేష్వాసః	౧ మహానిష్వాస ఇషుక్షేపోయస్యసమహేష్వాసః॥	౧ గొప్పబాణ ప్రయోగము గలవాఁడు.
౮౨ మహీభర్తా	౧ ఏకార్ణవాప్లుతాం దేవీం మహీంబభారేతి మహీభర్తా॥	౧ సముద్రములో మునిఁగిన భూదేవిని భరించినవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౩ శ్రీనివాసః	౧ యస్యవక్షసి అనపాయినీ శ్రీః నివసతీతిస శ్రీనివాసః॥	౧ ఉరమున లక్ష్మిని నెప్పుడును విడువనివాఁడు.
౧౪ సతాంగతిః	౧ సతాం సాధూనాం పురుషార్థ సాధన ప్రాప్తి హేతుః సతాంగతిః॥	౧ వేదవేత్తలయిన సత్పురుషులకు ముక్తికారణుఁడు.
౧౫ అనిరుద్ధః	౧ కేనాపి ప్రాదుర్భావేషు ననిరుధ్యత ఇత్యనిరుద్ధః॥	౧ అవతారముల నెవ్వరికిని లోఁబడని వాఁడు.
౧౬ సురానందః	౧ సురానానందయతీతి సురానందః॥	౧ దేవతలను సంతోషపెట్టువాఁడు.
౧౭ గోవిందః	౧ నష్టాంవై ధరణీంపూర్వమవిందం యద్గుహాంగతాం గోవింద ఇతి తేనాహందేవైర్వాగ్భి రభిష్టుతః॥ ఇతివచనాద్గోవిందః॥	౧ సృష్ట్యాదిని నుదకములో మునిఁగియున్న భూమిని మీఁదికెత్తుటవలన దేవతలచేత గోవిందుఁడని పిలువఁబడినవాఁడు.
౧౮ గోవి	౧ గౌర్వాణీ తాంవిదం	౧ గోవనవాణి- దానిని

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
దాంపతిః	తీతి గోవిదః తేషాం పతిరితిగోవిదాంపతిః	దెలిసినవారికిఁబతి.
౮౯ మరీచిః	౧ తేజస్వి నామపి తేజస్విత్వాన్మరీచిః॥	౧ తేజశ్శాలులలోఁ దేజశ్శాలిగాన మరీచి యనఁబడును.
౯౦ దమనః	౧ స్వాధికారాత్ప్రమాద్యంతీః ప్రజా దమయితుంశీల మస్యేతి దమనః॥	౧ తమ యధికారముల యందుఁ దప్పుచేసిన వారిని దండించు బుద్ధి గలవాఁడు.
౯౧ హంసః	౧ సంసారబంధం హంతీతిహంసః॥	౧ సంసార బంధమును బోఁగొట్టువాఁడు.
	౨ హంతిగచ్ఛతీతి సర్వ పురేష్వితినాహంసః	౨ సమస్త శరీరముల యందును సంచరించువాఁడు.
	౩ హంసఇతితాదాత్మ్య భావితః॥	౩ సోహమనెడు జీవేశ్వరా భేదమును దలఁచువాఁడు.
౯౨ సుపర్ణః	౧ శోభనపర్ణత్వాత్సుపర్ణః॥	౧ మంచి పర్ణములు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ సుపర్ణః పతతా ను స్మీతీశ్వర వచనా ద్వా॥	౨ పక్షులలో గరుత్మం తుఁడనెడు నీశ్వర వచనము వలన సుపర్ణుఁడు.
౯౩ భుజగో త్తమః	౧ భుజెనగచ్ఛంతామ త్తమో భుజగో త్తమః॥	౧ భుజములచే నడచు వారలలోను శ్రేష్ఠుఁడు- శేషరూపుఁ డనుట.
౯౪ హిరణ్య నాభః	౧ హిరణ్యమివ కల్యాణీ నాభిరస్యేతి హిర ణ్య నాభః॥	౧ బంగారము వంటి మంచి బొడ్డుగల వాఁడు.
౯౫ సుతపాః	౧ బదరికాశ్రమెనరనా రాయణ రూపేణాశో భ నంత పశ్చరతీతి సుతపాః॥	౧ బదరికాశ్రమమందు నరనారాయణ రూ పముగమంచితపము చేయువాఁడు.
౯౬ పద్మ నాభః	౧ పద్మమివనాభి రస్యే తి పద్మనాభః॥	౧ పద్మమువంటి నాభి కలవాఁడు.
	౨ హృదయపద్మస్యనా భౌ ప్రకాశమాన త్వాద్వా॥	౧ మనఃపద్మమునడుమ నుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౭ ప్రజాపతిః	౧ ప్రజానాంపతిః పితా ప్రజాపతిః॥	౧ ప్రజలకుఁ దండ్రి.
౯౮ అమృత్యుః	౧ మృత్యుర్యస్య నవిద్యతే ఇత్యమృత్యుః॥	౧ మృతిలేనివాఁడు.
౯౯ సర్వదృక్	౧ ప్రాణినాం కృతాకృతం సర్వం పశ్యతి స్వాభావికేన బోధేనేతి సర్వదృక్॥	౧ ప్రాణుల పాపపుణ్యములనంతయుఁ దన తెలివిచేఁ జూచువాఁడు.
౧౦౦ సింహః	౧ హినస్తీతి సర్వపాపాని స్మరణ మాత్రేణ సింహః॥	౧ స్మరించిన మాత్రాన నన్ని పాపములఁ బోఁగొట్టువాఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణుదివ్య సహస్రనామ స్తోత్రే ద్వితీయశతకవివృతిః.

దశకాది నామములు.

వృషాకపిః । పుండరీకాక్షః । వరారోహః । వేదవిత్ । భ్రాజిష్ణుః । ఉపేంద్రః । నియమః।మహోత్సాహః । మహేష్వాసః । హంసః ॥

తృతీయ శతకము.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ సంధాతా	౧ కర్మఫలైః పురుషాం త్సంధత్తఇతి సంధాతా॥	౧ కర్మఫలములచేఁ బురుషులను బోషించును.
౨ సంధిమాన్	౧ ఫలభోక్తా సఏవేతి సంధిమాన్॥	౧ ఆకర్మఫలము నిచ్చువాఁడే ఫలమును గూడ ననుభవించువాఁడు.
౩ స్థిరః	౧ సర్వదైకరూపత్వాత్ స్థిరః॥	౧ ఎల్లపుడు నొకేవిధముగ నుండువాఁడు.
౪ అజః	౧ అజతి గచ్ఛతీత్యజః॥	౧ నడుచువాఁడు.
౫ దుర్మర్షణః	౧ మర్షితుం దానవాదిభిర్నశక్యతఇతిదుర్మర్షణః॥	౧ రాక్షసులు మొదలగువారిచేత నోడింపబడనివాఁడు.
౬ శాస్తా	౧ శ్రుతి స్మృత్యాదిభిస్సర్వేషామనుశిష్టం కరోతీతిశాస్తా॥	౧ శ్రుతి స్మృత్యాదుల చేత నందఱను నియమించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭ విశ్రుతాత్మా	౧ విశేషేణ శ్రుతో యేన సత్యజ్ఞానాది లక్షణ ఆత్మా అతో విశ్రుతాత్మా॥	౧ సత్యజ్ఞానాది రూపమైన యాత్మ మిక్కిలి ప్రసిద్ధముగాన విశ్రుతాత్మ యనఁబడును.
౮ సురారిహా	౧ సురారీణాం నిహంతృత్వాత్సురారిహా॥	౧ రక్కసులం బరిమార్చువాఁడు.
౯ గురుః	౧ సర్వవిద్యానా ముపదేష్టృత్వా త్సర్వేషాంజనకత్వాద్వా॥	౧ అన్నివిద్యలను గఱపువాఁడు- లేక అందఱికిని జనకుఁడు.
౧౦ గురుతమః	౧ విరించ్యాదీ నామపి బ్రహ్మవిద్యాప్రవర్తకత్వాద్గురుతమః॥	౧ బ్రహ్మాదులకుఁ గూడ నాత్మజ్ఞానమును దెల్పువాఁడు.
౧౧ ధామ	౧ సర్వకామానామాస్పదత్వాద్ధామ॥	౧ అన్ని కోర్కులకును స్థానమయినవాఁడు.
౧౨ సత్యః	౧ సత్యవదనలక్షణధర్మరూపత్వాత్సత్యః॥ ౨ సత్యస్య సత్యమితివా సత్యః॥	౧ నిజము చెప్పుట యనెడు ధర్మమే రూపముగాగలవాఁడు. ౨ సత్యమునకు సత్యమయినవాఁడు.

నామములు.	వ్యాఖ్యలు.	తెనుఁగు.
౧౩ సత్యపరాక్రమః	౧ సత్యః అవితథః పరాక్రమోయస్యసపత్య పరాక్రమః ॥	౧ చెరుపులేని పరాక్రమము గలవాఁడు.
౧౪ నిమిషః	౧ నిమీలితే యోగనిద్రయాయతో నేత్రే అతోనిమిషః ॥	౧ యోగనిద్రచేత నేత్రములు మూసికొనినవాఁడు.
౧౫ అనిమిషః	౧ నిత్యప్రబుద్ధ రూపత్వాన్మత్స్యరూపతయావా అనిమిషః ॥	౧ ఎల్లపుడు తెలివిగలవాఁడు. లేకమత్స్యస్వరూపుఁడు.
౧౬ స్రగ్వీ	౧ భూతతన్మాత్రరూపాం వైజయంత్యాఖ్యాం స్రజంబిభర్తీతిస్రగ్వీ॥	౧ పృథివ్యాదిమహాభూతములను శబ్దాది భూతగుణములను వైజయంతి యనుదండనుగాఁ జేసి భరించువాఁడు.
౧౭ వాచస్పతిరుదారధీః	౧ వాచో విద్యాయాః పతిః వాచస్పతిః। సర్వార్థవిషయా ధీరస్యేతిఉదారధీః వాచ	౧ విద్యకుఁ బ్రభువుగాన వాచస్పతి. అన్ని సంగతులు తెలిసిన బుద్ధిగలవాఁడు గాన

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	స్వతిసుగారథిరితిపది ద్వయ మేకం నామ॥	ఉథారథి రెండుకలిసి నామము.
౧౮ అగ్రణీః	౧ అగ్రంపదం నయతి ముముక్షూనిత్యగ్ర ణీః ॥	౧ ముక్తిని గోరువారిని గొప్పచోట నుంచు వాఁడు.
౧౯ గ్రామ ణీః	౧ భూతగ్రామస్యనియం తృత్వాద్గ్రామణీః ॥	౧ ప్రాణిసమూహమును నియమించువాఁడు.
౨౦ శ్రీమా న్	౧ శ్రీః కాంతిస్సర్వాతి శాయిన్యస్యేతి శ్రీ మాన్ ॥	౧ అన్ని తేజస్సులను మిం చిన తేజస్సు గల వాఁడు.
౨౧ న్యా యః	౧ ప్రమాణాను గ్రాహ కో భేదకర స్తర్కో న్యాయః ॥	౧ శబ్దాది ప్రమాణము ల ను నంగీక రించి యభేదమును గలు గఁజేసెడు నూహా స్వరూపుఁడు.
౨౨ నేతా	౧ జగద్యాత్రా నిర్వా హకో నేతా ॥	౧ జగత్తును తన్ని మి చ్చి కదలించు వాఁడు.
౨3 సమీ రణః	౧ శ్వసనరూపేణ భూ తాని చేష్టయతీతి స మీరణః ॥	౧ వాయురూపమున జీ వులను ప్రాణవంతుల నుగఁ జేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౪ సహస్రమూర్ధా	౧ సహస్రాణి మూర్ధానోయస్య ససహస్రమూర్ధా ॥	౧ వేయి శిరస్సు[illegible] వాఁడు.
౨౫ విశ్వాత్మా	౧ విశ్వం ప్రపంచఆత్మా అస్యేతివిశ్వాత్మా॥	౧ ప్రపంచము స్వరూపముగాఁ గలవాఁడు.
౨౬ సహస్రాక్షః	౧ సహస్రాణ్యక్షీణ్యస్య సహస్రాక్షః ॥	౧ వేయికన్నులు గల వాఁడు.
౨౭ సహస్రపాత్	౧ సహస్రాణి పాదా అస్యేతి సహస్రపాత్ ॥	౧ వేయిపాదములు గల వాఁడు.
౨౮ ఆవర్తనః	౧ సంసారచక్రమావర్తయితుం శీలమస్యేత్యావర్తనః ॥	౧ సంసార చక్రమును ద్రిప్పెడు స్వభావము గలవాఁడు.
౨౯ నివృత్తాత్మా	౧ సంసార బంధాన్నివృత్త ఆత్మా స్వరూపమస్యేతి నివృత్తాత్మా॥	౧ సంసారబంధమునుండి మరలిన స్వరూపముగలవాఁడు.
30 సంవృతః	౧ అవిద్యయా సంవృతత్వాత్సంవృతః॥	౧ మాయచేత నాచ్ఛాదింపఁ బడినవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౧ సంప్రమర్దనః	౧ సమ్యక్ ప్రమర్దయతీతిసంప్రమర్దనః॥	౧ బాగుగ లయమును జేయువాఁడు.
౩౨ అహస్సంవర్తకః	౧ సమ్యగహ్నాం ప్రవర్తనా త్సూర్యోహస్సంవర్తకః॥	౧ బాగుగ దినములను గలుగఁజేయు సూర్యరూపుఁడు.
౩౩ వహ్నిః	౧ హవిర్వహనా ద్వహ్నిః॥	౧ హవిస్సను ద్రవ్యమును మోయు నగ్నిరూపుఁడు.
౩౪ అనిలః	౧ అనాదిత్వాదనిలః॥	౧ ఆదిలేనివాఁడు.
౩౫ ధరణీధరః	౧ శేష దిగ్గజాది రూపేణ ధరణీం ధత్త ఇతి ధరణీధరః॥	౧ అనంతుఁడు - దిగ్గజములు మొదలగువారి రూపముతో భూమిని మోయువాఁడు.
౩౬ సుప్రసాదః	౧ శోభనః ప్రసాదో యస్య అపకారవతామపి శిశుపాలాదీనాం మోక్షప్రదాతృత్వా త్సుప్రసాదః॥	౧ అపకార మొనర్చిన శిశుపాలాదు లకును మోక్షము నిచ్చెను గాన సుప్రసాదుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౭ ప్రసన్నాత్మా	౧ రజస్తమోభ్యామకలుషిత ఆత్మాఽన్తఃకరణ మస్యేతి ప్రసన్నాత్మా॥ ౨ కారుణ్యస్వరూపత్వాత్ప్రసన్నాత్మా॥ ౩ అవాప్త సర్వకామత్వాద్వాప్రసన్నాత్మా॥	౧ రజోగుణ తమోగుణములచే దూషింపఁబడని మనసుగలవాఁడు. ౨ దయాస్వరూపుఁడు. ౩ పొందఁబడిన యన్ని కోర్కులు గలవాఁడు.
౩౮ విశ్వధృక్	౧ విశ్వం ధృష్ణోతీతి విశ్వధృక్॥	౧ ప్రపంచ విషయమై ప్రతిభ గలవాఁడు.
౩౯ విశ్వభుక్	౧ విశ్వంభుంక్తే భునక్తి వేతి విశ్వభుక్॥	౧ ప్రపంచము ననుభవించు వాఁడు లేక పాలించువాఁడు.
౪౦ విభుః	౧ హిరణ్యగర్భ రూపేణ వివిధం భవతీతి విభుః॥	౧ హిరణ్యగర్భుఁడు మొదలగు నానారూపములనుండువాఁడు.
౪౧ సత్కర్తా	౧ సత్కరోతీతి సత్కర్తా॥	౧ పూజించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౨ సత్కృతః	౧ పూజితై రపిపూజిత స్సత్కృతః॥	౧ పూజింపఁ బడు వారి చేఁగూడఁ బూజింపబడువాఁడు.
౮౩ సాధుః	౧ న్యాయ ప్రవృత్తి త యా సాధుః॥	౧ న్యాయమయిన ప్రవర్తనగలవాఁడు.
౮౪ జహ్నుః	౧ జనాన్ సంహారసమయె అపహ్నుత ఇతి జహ్నుః॥	౧ ప్రళయమందు జనులనుబోఁగొట్టువాఁడు
౮౫ నారాయణః	౧ నరఆత్మాతతోజాతాని ఆకాశాదీనినారాణితాని కార్యాణి అయతె కారణాత్మనా వ్యాప్నోతి తాన్యస్యా అయనమితి నారాయణః॥	౧ ఆత్మకార్యములయిన యాకాశాదులను బొందువాఁడు. కారణరూపుఁడై యాకాశాదులందు వ్యాపించువాఁడు. ఆకాశాదులకు స్థానమయిన వాఁడు.
	౨ నరాణాం జీవానాం అయనత్వా త్ప్రళయఇతినారాయణః॥	౨ ప్రళయమందు జీవులకు స్థానమయిన వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	3 నారా ఉదకాన్యయనం యస్యస నారాయణః॥	3 ఉదకమందుండు వాఁడు.
౪౬ నరః	౧ నయతీతి నరః॥	౧ పొందించువాఁడుగాన నరుఁడు అనఁగా పరమాత్మ.
౪౭ అసంఖ్యేయః	౧ యస్మిన్ సంఖ్యార్థా నామరూప భేదాది నవిద్యతే ఇత్య సంఖ్యేయః॥	౧ లెక్కలేని నామములు - రూపములు గలవాఁడు.
౪౮ అప్రమేయాత్మా	౧ అప్రమేయ ఆత్మాయస్యే త్యప్రమే యాత్మా॥	౧ తెలియని రూపము గలవాఁడు.
౪౯ విశిష్టః	౧ అతిశేతే సర్వమతో విశిష్టః॥	౧ సర్వోత్కర్షము గల వాఁడు.
౫౦ శిష్టకృత్	౧ శిష్టంశాసనం కరోతీతి శిష్టకృత్॥	౧ ఆజ్ఞను జేయువాఁడు.
౫౧ శుచిః	౧ నిరంజన శ్శుచిః॥	౧ సంబంధము లేని వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౨ సిద్ధార్థః	౧ సిద్ధో నిష్పన్నోర్థస్య మానోర్థో స్యేతి సిద్ధార్థః॥	౧ కోరెడువారి కోర్కెలను నెరవేర్చువాఁడు
౫౩ సిద్ధసంకల్పః	౧ సిద్ధస్సంకల్పో యస్య స సిద్ధసంకల్పః॥	౧ సిద్ధించిన మనోరథము గలవాఁడు.
౫౪ సిద్ధిదః	౧ సిద్ధిం ఫలం కర్తృభ్యః స్వాధికారానురూపతో దదాతీతి సిద్ధిదః॥	౧ కర్తలకుఁ దమయధికారముల ననుసరించి ఫలము నిచ్చువాఁడు,
౫౫ సిద్ధిసాధనః	౧ సిద్ధేస్సాధకత్వాత్ సిద్ధిసాధనః॥	౧ కార్యమునకు సాధకుఁడు.
౫౬ వృషాహీ	౧ వృషో ధర్మః అహః యజ్ఞ విశేషః వృష ఏవ అహః అస్యాస్తీతి వృషాహీ॥	౧ ధర్మ రూప మగు యజ్ఞ విశేషము గల వాఁడు.
౫౭ వృషభః	౧ వర్షత్యేష కామాన్ భక్తేభ్య ఇతి వృషభః	౧ భక్తుల కోర్కెల నిచ్చువాఁడు.
౫౮ విష్ణుః	౧ విచక్రమణాదితి విష్ణుః	౧ వ్యాపించువాఁడు.
౫౯ వృషపర్వా	౧ వృషరూపాణి సోపాన పర్వాణ్యాస్యావాయః	౧ పరమపద మెక్కు వారికి ధర్మరూప సోపా

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	పాఙ్మధామా రురు క్షోరిత్యంశో వృషపర్వా॥	సమయిన వాఁడు.
౬౦ వృషోదరః	౧ ప్రజానర్షీవ ఉదర మస్యేతి వృషోదరః॥	౧ ప్రజలను గనుచున్నటుల కడుపుగల వాఁడు.
౬౧ వర్ధనః	౧ వర్ధయతీతి వర్ధనః॥	౧ వృద్ధి పొందించు వాఁడు.
౬౨ వర్ధమానః	౧ ప్రపంచరూపేణ వర్ధత ఇతివర్ధమానః॥	౧ ప్రపంచ రూపమున వృద్ధి పొందువాఁడు.
౬౩ వివిక్తః	౧ ఇత్థం వర్ధమానోపి పృథగే వావతిష్ఠతీతి వివిక్తః॥	౧ వృద్ధి పొందియు వేరుగనే యుండు వాఁడు.
౬౪ శ్రుతిసాగరః	౧ శ్రుతయస్సాగరఇవాత్రని ధీయంత ఇతి శ్రుతిసాగరః॥	౧ వేదములు సముద్రములువలె వీనియందు నివసించును.
౬౫ సుభుజః	౧ శోభనాః భుజాః జగద్రక్షాకరా అస్యేతిసుభుజః॥	౧ జగమును బాలించెడు మంచిభుజములు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౬ దుర్ధరః	౧ దుఃఖేనధ్యాన సమయే ముముక్షుభిర్గృహ్యతే ధార్యత ఇతి దుర్ధరః॥	౧ మోక్షేచ్ఛగల వారిచేత మనసునఁ గష్టముగ నిలుపఁ బడువాఁడు.
౬౭ వాగ్మీ	౧ యతోస్మాన్నిస్సృతా బ్రహ్మమయీ వాక్ తస్మాద్వాగ్మీ॥	౧ వేదరూపమయిన వాక్కుగలవాఁడు.
౬౮ మహేంద్రః	౧ మహాంశ్చాసావింద్రశ్చమహేంద్రః॥	౧ గొప్పప్రభువు.
౬౯ వసుదః	౧ వసుదదాతీతివసుదః॥	౧ ధనమునిచ్చువాఁడు.
౭౦ వసుః	౧ దీయమానంవ స్వపిస ఏ వేతివసుః॥	౧ ఇవ్వఁబడు ధనరూపమునుబొందువాఁడు.
	౨ ఛాదయత్యాత్మనస్స్వరూపం మాయయేతివావసుః॥	౨ మాయచేఁ దనరూపమును మూయువాఁడు.
౭౧ నైకరూపః	౧ ఏకంరూపమస్యన విద్యత ఇతినైకరూపః	౧ ఒకరూపము లేనివాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౨ బృహద్రూపః	౧ బృహద్వసుధాతలంబిభ్రద్వరాహాదిరూపమస్యేతి బృహద్రూపః॥	౧ గొప్పభూమిని ధరించెడు వరాహాదిరూపముగలవాఁడు.
౭౩ శిపివిష్టః	౧ శిపయః పశవః తేషు ప్రతి తిష్ఠతి యజ్ఞరూపేణేతి శిపివిష్టః॥	౧ యజ్ఞరూపముచేఁ బశువులయందుండువాఁడు.
౭౪ ప్రకాశనః	౧ సర్వేషాం ప్రకాశనశీలత్వాత్ప్రకాశనః॥	౧ అన్నిఁటింగోఁ బ్రకాశించెడు స్వభావముగలవాఁడు.
౭౫ ఓజస్తేజోద్యుతిధరః	౧ ఓజః ప్రాణబలం తేజశ్శౌర్యాదయో గుణాః - ద్యుతిర్దీప్తిః- తాః ధారయతీతి తథోక్తః॥	౧ ప్రాణబలమును- శౌర్యము మొదలగు గుణములను - ప్రకాశమును ధరించువాఁడు.
౭౬ ప్రకాశాత్మా	౧ ప్రకాశస్వరూప ఆత్మాయస్య సప్రకాశాత్మా॥	౧ ప్రకాశమే రూపముగాఁ గలవాఁడు.
౭౭ ప్రతా	౧ సవిత్రాదిభి ర్విభూతి	౧ సూర్యుఁడు మొద

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
పనః	భిర్విశ్వం ప్రతాపయతీతి ప్రతాపనః॥	లయిన రూపములతోఁ బ్రపంచమును దపింపఁజేయు వాఁడు.
౭౮ బుద్ధః	౧ ధర్మజ్ఞాన వైరాగ్యాదిభిరుపేతత్వాద్బుద్ధః॥	౧ ధర్మము జ్ఞానము వైరాగ్యము మొదలగువానితోఁ గూడి యుండువాఁడు.
౭౯ స్పష్టాక్షరః	౧ స్పష్టమోంకార లక్షణం అక్షరమస్యేతి స్పష్టాక్షరః॥	౧ స్పష్టమైన యోంకారరూప వర్ణముగలవాఁడు.
౮౦ మంత్రః	౧ ఋగ్యజుస్సామ లక్షణోమంత్రః॥	౧ ఋగాది వేదత్రయరూపుఁడు.
౮౧ చంద్రాంశుః	౧ చంద్రాంశురివాహ్లాదకరత్వాచ్చంద్రాంశుః॥	౧ తాపత్రయముచే బాధింపఁబడువారికిఁ జంద్ర కిరణములవలె సంతోషము పుట్టించువాఁడు.
౮౨ భా	౧ భాస్కరద్యుతి సా	౧ సూర్యుని కాంతివం

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
స్కర ద్యుతిః॥	ధర్మా ద్భాస్కర ద్యుతిః॥	టి కాంతిగలవాఁడు.
౮౩ అమృతాంశూద్భవః	౧ అమృతాంశోరుద్భవో యస్మాత్సో మృతాంశూద్భవః॥	౧ చంద్రుని పుట్టువునకుఁ గారణ మయిన వాఁడు.
౮౪ భానుః	౧ భాతీతి భానుః॥	౧ ప్రకాశించువాఁడు.
౮౫ శశబిందుః	౧ శశ ఇవబిందుర్లక్ష్మ యస్యస శశ బిందు శ్చంద్రఃతద్వత్ప్రజాః పుష్ణాతీతి శశబిందుః॥	౧ చెవుల పిల్లివంటి చిహ్నము గలవాఁడు చంద్రుఁడు. చంద్రునివలెఁ బ్రజలను బోషించువాఁడు గాన శశబిందు వనంబడు.
౮౬ సురేశ్వరః	౧ సురాణాం దేవానాం శోభన దాతౄణాం చ ఈశ్వర స్సురేశ్వరః॥	౧ దేవతలకును మేలు సేయు వారికిని బ్రభువు॥
౮౭ ఔషధం	౧ సంసార రోగభేష జత్వాదౌషధం॥	౧ సంసారమనెడు రోగమునకు మందయిన వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౮ జగతస్సేతుః	౧ జగతాంసముత్తారణహేతుత్వాద సంభేదకారణాద్వా వర్ణాశ్రమాదీనామితి జగతస్సేతుః॥	౧ జగములు తరించుటకుఁ గారణ మయినవాఁడు. లేక వర్ణాశ్రమాదులను జెడకుండఁ బాలించువాఁడు.
౮౯ సత్యధర్మపరాక్రమః	౧ సత్యాధర్మాః పరాక్రమాశ్చ యస్యస సత్యధర్మపరాక్రమః॥	౧ వ్యర్థముకాని జ్ఞానాది గుణములు పరాక్రమములు గలవాఁడు.
౯౦ భూతభవ్యభవన్నాథః	౧ భూతభవ్య భవతాం భూత గ్రామాణాం నాథః॥	౧ పుట్టినట్టియుఁ బుట్టగలట్టియుఁబుట్టుచున్నట్టియు జంతువులకుఁ బ్రభువు.
౯౧ పవనః	౧ పవతఇతిపవనః॥	౧ ప్రసరించువాఁడు.
౯౨ పావనః	౧ పావయతీతిపావనః॥	౧ పవిత్రము చేయువాఁడు.
౯౩ అనలః	౧ అనాన్ ప్రాణాన్ ఆత్మత్వేనాలంకరోతీతి జీవోనలః॥	౧ జీవరూపుఁడై ప్రాణముల నలంకరించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ ఆనాన్లాతీతి వా॥	౨ ప్రాణములను దీయువాఁడు.
	3 అలంపర్యాప్తమస్యన విద్యతఇతివా॥	3 తృప్తిలేనివాఁడు.
	౪ అనత్యనేనలోకో వా॥	౪ వీనిచే లోకము జీవించును.
౯౪ కామహా	౧ కామాన్ హంతిముముక్షూణాం హింసకానాం చేతి కామహా॥	౧ మోక్షేచ్ఛగలవారియొక్కయు హింసచేయువారి యొక్కయుఁ గోర్కులను బోఁగొట్టువాఁడు.
౯౫ కామకృత్	౧ కామినాం కామాన్ కరోతీతికామకృత్॥	౧ కాముకులకుఁగోర్కులిచ్చువాఁడు.
	౨ కామః ప్రద్యుమ్నః తజ్జనకత్వాద్వా॥	౨ మన్మథునికిఁదండ్రి.
౯౬ కాంతః	౧ అభిరూపతమః కాంతః॥	౧ మిక్కిలిసుందరుఁడు.
౯౭ కామః	౧ కామ్యతే పురుషార్థాభికాంక్షిభిరితి కామః॥	౧ ముముక్షులచేఁగోరఁబడువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౮ కామప్రదః	౧ భక్తేభ్యః కామాన్ ప్రకర్షేణ దదాతీతి కామప్రదః॥	౧ భక్తులకు మిగులఁ గోర్కులిచ్చువాఁడు.
౯౯ ప్రభుః	౧ ప్రకర్షేణ భవనాత్ప్రభుః॥	౧ గొప్పగ నుండువాఁడు.
౧౦౦ యుగాదికృత్	౧ యుగాదేః కాలభేదస్య కర్తృత్వాద్యుగాదికృత్॥ ౨ యుగాదీ నామాద్యమారంభం కరోతీతి వాయుగాదికృత్॥	౧ యుగములు మొదలయిన కాలభేదములను జేయువాఁడు. ౨ యుఁగములయొక్క మొదటిప్రారంభమును జేయువాఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్రే తృతీయశతక వివృతిః.

దశకాదినామములు.

సంధాతా। ధామ। న్యాయః। సంప్రమర్దనః। సత్కర్తా। శుచిః। వర్ధనః। నైకరూపః। చంద్రాంశుః। పవనః॥

చతుర్థశతకము.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ యుగావర్తః	౧ యుగాని కృతాదీని ఆవర్తయతీతి కాలాత్మనా తస్మాద్యుగావర్తః॥	౧ కాలరూపుఁడై కృతాది యుగములఁ ద్రిప్పువాఁడు.
౨ నైకమాయః	౧ ఏకమాయానవిద్యతే బహు మాయావతీతి నైకమాయః	౧ ఒకమాయ లేనివాఁడు. అనఁగా ననేక మాయలు గలవాఁడనుట.
౩ మహాశనః	౧ మహత్ అశనమస్యేతి మహాశనః॥	౧ కల్పాంత మందంతను భక్షించును గానఁ బెద్దతిండిగలవాఁడు.
౪ అదృశ్యః	౧ సర్వేషాంబుద్ధీంద్రియాణామగమ్యత్వాదదృశ్యః॥	అందరిబుద్ధికిని నింద్రియములకును దెలియనివాఁడు.
౫ వ్యక్తరూపః	౧ స్థూలరూపేణవ్యక్తంరూపమస్యేతి వ్యక్తరూపః॥	౧ స్థూలరూపముచేఁ గనిపించెడు నాకారముగలవాఁడు.
౬ సహస్రజిత్	౧ సహస్రాణ్యసురాణాం జయతీతిసహస్రజిత్॥	౧ వేలకొలఁది రక్కసులఁ జంపువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭ అనంతజిత్	౧ సర్వాణిభూతాని యుద్ధక్రీడాదిషు సర్వత్రాచింత్యశక్తితయా జయతీత్యనంతజిత్ ॥	౧ తెలిసికొన శక్యము కాని సామర్థ్యము కలుగుటచేత యుద్ధాదులయం దన్నిజీవులను జయించు వాఁడు.
౮ ఇష్టః	౧ పరానందాత్మకత్వేన ప్రియ ఇష్టః ॥	౧ పరమానందరూపుఁడగుటచేతనిష్టుఁడు.
	౨ యజ్ఞేన పూజిత ఇతి వా ఇష్టః॥	౨ యజ్ఞముచేతఁ బూజింపఁబడువాఁడు.
౯ విశిష్టః	౧ సర్వేషా మంతర్యామిత్వేన విశిష్యత ఇతి విశిష్టః ॥	౧ అన్నిజంతువులలో నుండును గాన నధికుఁడు.
౧౦ శిష్టేష్టః	౧ శిష్టానా మిష్టశ్శిష్టేష్టః॥	౧ పండితులకుఁ బ్రియమయినవాఁడు.
	౨ శిష్టా ఇష్టా అస్యేతి వా॥	౨ పండితుల యందుఁ బ్రీతిగలవాఁడు.
	3 శిష్టైరిష్ట ఇతి వా॥	3 పండి తులచేఁ బూజింపఁబడువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౧ శిఖండీ	౧ శిఖండఃకలాపోఽలంకరణమస్యేతిశిఖండీ॥	౧ కృష్ణావతారమున నెమలిపింఛము నలంకరించు కొనిన వాఁడు,
౧౨ నహుషః	౧ యతోనహ్యతి భూతాని మాయయా తో నహుషః॥	౧ మాయచేతఁ బ్రాణులను బంధించు వాఁడు.
౧౩ వృషః	౧ కామానాం వర్షణాద్వృషోధర్మః॥	౧ కోర్కులనిచ్చుధర్మదేవత.
౧౪ క్రోధహా	౧ సాధూనాం క్రోధం హంతీతి క్రోధహా॥	౧ యోగ్యుల కోపము నడఁచువాఁడు.
౧౫ క్రోధకృత్	౧ అసాధుషు క్రోధం కరోతీతిక్రోధకృత్॥	౧ దుష్టజనుల యెడలఁ గోపించువాఁడు.
కర్తా	౧ కరోతీతి కర్తా॥	౧ జగత్తును బుట్టించు వాఁడు.
క్రోధకృత్కర్తా	౧ క్రోధ కృతాం దైత్యాదీనాం కర్తా భేదక ఇత్యేకంనామ॥	౧ అహంకారయుక్తులగురాక్షసులు మొదలయినవారిఁ జంపు వాఁడు. అనియొక పేరుగాఁ జెప్పవచ్చును.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౬ విశ్వబాహుః	౧ విశ్వేషామాలంబనత్వేన విశ్వే బాహవో౽స్యేతి వా విశ్వబాహుః॥	౧ ప్రపంచమున కాధారభూతుఁడు - లేక అనేక భుజములుగలవాఁడు.
౧౭ మహీధరః	౧ మహీంపూజాం ధరణీం వా ధత్త ఇతి మహీధరః॥	౧ పూజనుగాని-భూమినిగాని ధరించువాఁడు
౧౮ అచ్యుతః	౧ షడ్భావ వికారరహితత్వాదచ్యుతః॥	౧ సత్తా జనన వినాశ ఉపచయ పరిణామ అపచయము లనెడు షడ్భావ వికారములును లేనివాఁడు.
౧౯ ప్రథితః	౧ జగదుత్పత్త్యాది కర్మభిః ప్రఖ్యాతః ప్రథితః॥	౧ జగములఁ బుట్టించుట మొదలగుపనులఁ బ్రసిద్ధినొందినవాఁడు.
౨౦ ప్రాణః	౧ సూత్రాత్మనా ప్రజాః ప్రాణయతీతి ప్రాణః॥	౧ సూత్రమనవాయువు వాయు రూపముచేతఁ బ్రజలను జీవింపఁ జేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౧ ప్రాణదః	౧ సురాణా మసురాణాంచ యథాసంఖ్యం ప్రాణం బలం దదాతిద్యతీతి వా ప్రాణదః॥	౧ దేవతలకు బలము నిచ్చెడు వాఁడును, రాక్షసుల బలమును ఖండించువాఁడును.
౨౨ వాసవానుజః	౧ అదిత్యాం కశ్యపాద్వాసవస్య అనుజో జాత ఇతి వాసవానుజః॥	౧ అదితియందుఁ గశ్యపునివలన నింద్రునకుఁ దమ్ముఁడై పుట్టిన వాఁడు
౨౩ అపాంనిధిః	౧ ఆపోయత్ర నిధీయంతే సోఽపాంనిధిః॥	౧ జలములకు స్థానమయినవాఁడు.
౨౪ అధిష్ఠానం	౧ అధితిష్ఠంతి భూతాని ఉపాదానకారణత్వేన బ్రహ్మేత్యధిష్ఠానం॥	౧ మూలకారణ మగుటవలన బ్రహ్మమందు భూతము లుండును గాన నధిష్ఠాన మనఁబడును.
౨౫ అప్రమత్తః	౧ అధికారిభ్యః కర్మానురూపం ఫలంప్రయచ్ఛన్న ప్రమాద్యతీ	౧ ఫలాధికారులకుఁ గర్మానురూపముగా ఫలముల నిచ్చుచు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	త్యప్రమత్తః॥	జాగరూకుఁడై యుండువాఁడు.
౨౬ ప్రతిష్ఠితః	౧ స్వేమహిమ్ని స్థితః ప్రతిష్ఠితః॥	౧ తన మహిమయందున్నవాఁడు.
౨౭ స్కందః	౧ స్కందత్యమృతరూపేణ - స్రవతివాయురూపేణ - శోషయతీతి వాస్కందః॥	౧ అమృత రూపుఁడై స్రవించును - లేక వాయు రూపుఁడై యిగిరించును గాన స్కందుఁడు.
౨౮ స్కందధరః	౧ స్కందం ధర్మపథం ధారయతీతి స్కందధరః॥	౧ ధర్మమార్గమును ధరింపఁ జేయువాఁడు.
౨౯ ధుర్యః	౧ ధురం వహతీతి ధుర్యః॥	౧ జగనుల సృజించుట మొదలయిన భారము వహించువాఁడు.
౩౦ వరదః	౧ అభిమతాన్ వరాన్ దదాతీతివరదః॥ ౨ వరంగాం దక్షిణాం దదాతి యజమానరూపేణేతివావరదః॥	౧ కోరినవరముల నిచ్చెడివాఁడు. ౨ జన్మములసోమయాజియై గోవునుదక్షిణగా నిచ్చువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
3౧ వాయు వాహనః	౧ మరుతస్సప్త-ఆవహాదీన్ వాహయతీతి వాయువాహనః॥	౧ ఆవహము మొదలయిన సప్తవాయువులను బ్రవహింపఁ జేయువాఁడు.
౩౨ వాసు దేవః	౧ వసత్యాచ్ఛాదయతీతి వాసుః - దీవ్యతీతి దేవః- వాసుశ్చాసౌ దేవశ్చ వసుదేవః॥	౧ ఉండెడివాఁడు, లేక భూతముల నావరించువాఁడుగాన వాసువు, క్రీడించువాఁడుగాన దేవుఁడు, సమాసపదము.
	౨ సర్వాణి తత్రభూతాని వసంతి పరమాత్మని। భూతేషుచ ససర్వాత్మా వాసుదేవస్తత స్స్మృత ఇతివా వాసుదేవః॥	౨ జంతువు లన్నియుఁ బరమాత్మయందుండును జంతువులయందుఁ బరమాత్మయునుండును- గాన వాసుదేవుఁడు.
33 బృహద్భానుః	౧ బృహంతో భానవో యస్య చంద్ర సూర్యాది గామిన ఇతి	౧ చంద్ర సూర్యాదులనుబొంది యనేక కాంతులు గలవాఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	బృహద్భానుః॥	డై లోకములను వెలిఁగింపఁ జేయు వాఁడు.
౩౪ ఆదిదేవః	౧ ఆదిః కారణం సచా సౌదేవశ్చేత్యాదిదేవః॥	౧ కారణమగుచున్న దేవుఁడు.
	౨ ద్యోతనాది గుణవాన్వా ఆది దేవః॥	౨ ప్రకాశింపఁజేయుట మొదలగున గుణములు గలవాఁడు.
౩౫ పురందరః	౧ సుర శత్రూణాం పురాణాం దారణాత్పురందరః॥	౧ దేవశత్రువుల పట్టణములనుజీల్చువాఁడు.
౩౬ అశోకః	౧ శోకాది షడూర్మిభిః వర్జితః అశోకః॥	౧ శోకము మొదలయిన షడూర్ములచే విడువఁబడినవాఁడు.
౩౭ తారణః	౧ సంసార సాగరాత్తారయతీతి తారణః॥	౧ సంసారమనెడు సముద్రమునుండి దాటించువాఁడు.
౩౮ తారః	౧ గర్భ జన్మ జరామృత్యులక్షణా ద్భయా	౧ గర్భవాసము- పుట్టువు-ముదిమి- మరణ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	త్రాయత ఇతి త్రాతః॥	ము - అనెడి భయమునుండి తప్పించువాఁడు.
౩౯ శూరః	౧ విక్రమవత్తి శూరః॥	౧ పరాక్రమమును గలవాఁడు.
౪౦ శౌరిః	౧ శూరకులోద్భవత్వాచ్ఛౌరిః॥	౧ శూరవంశమునఁ బుట్టినవాఁడు.
౪౧ జనేశ్వరః	౧ జనానామీశ్వరో జనేశ్వరః॥	౧ జంతువులకుఁ బ్రభువు.
౪౨ అనుకూలః	౧ ఆత్మత్వేన సర్వేషామనుకూలః॥	౧ తనవారగుటచే నందరికి ననుకూలుఁడు.
౪౩ శతావర్తః	౧ ధర్మత్రాణాయ శతమావర్తనాని ప్రాదుర్భావా అస్యేతి శతావర్తః॥	౧ ధర్మమును గాచుటకై నూరుజన్మములు గలవాఁడు.
౪౪ పద్మీ	౧ పద్మంహస్తేస్యవిద్యత ఇతి పద్మీ॥	౧ పద్మము హస్తమందుఁ గలవాఁడు
౪౫ పద్మనిభేక్షణః	౧ పద్మనిభే ఈక్షణే అస్యేతిపద్మనిభేక్షణః॥	౧ పద్మములవంటి కన్నులు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౬ పద్మనాభః	౧ పద్మస్య నాభౌ మధ్యే కర్ణికాయాం స్థిత ఇతి పద్మనాభః॥ ౨ చతుర్దశ భువనాత్మకం పద్మం నాభౌ యస్యేతి వా॥	౧ పద్మముయొక్క మధ్యము కర్ణికలో నుండు వాఁడు. ౨ పద్మాకారమును బొందిన పదునాలుగులోకములు బొడ్డునఁగలవాఁడు.
౪౭ అరవిందాక్షః	౧ అరవిందోప మాక్షిత్వాదరవిందాక్షః॥	౧ పద్మములతో సమానము లయిన కన్నులుగలవాఁడు.
౪౮ పద్మగర్భః	౧ పద్మస్య హృదయాఖ్యస్యమధ్యే ఉపాస్యత్వాత్పద్మగర్భః॥	౧ హృదయమను పేరుగల పద్మమధ్యమున సేవింపఁబడువాఁడు.
౪౯ శరీరభృత్	౧ అన్నరూపేణ శరీరిణాం శరీరాణి ధారయతీతి శరీరభృత్॥ ౨ స్వమాయయా శరీరాణి బిభర్తీతి వా॥	౧ అన్నరూపముచే జంతువుల శరీరములను ధరింపఁజేయువాఁడు. ౨ తనమాయచేత శరీరములను భరించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౦ మహర్ధిః	౧ మహతీ ఋద్ధిర్యస్యేతి మహర్ధిః॥	౧ పెద్ద యైశ్వర్యము గలవాఁడు.
౫౧ ఋద్ధః	౧ ప్రపంచరూపేణ వర్ధమానత్వాదృద్ధః॥	౧ ప్రపంచ రూపమున వృద్ధి బొందువాఁడు.
౫౨ వృద్ధాత్మా	౧ వృద్ధః పురాతన ఆత్మాఽస్యేతివృద్ధాత్మా॥	౧ పురాతనమయిన శరీరముగలవాఁడు.
౫౩ మహాక్షః	౧ మహతీ అక్షిణీ మహాంత్యక్షాణివా అస్యేతి మహాక్షః॥	౧ గొప్పకన్నులు, లేక గొప్ప యింద్రియములుగలవాఁడు.
౫౪ గరుడధ్వజః	౧ గరుడాంకో ధ్వజోస్యేతిగరుడధ్వజః॥	౧ గరుత్మంతుని చిహ్నముగల జెండా గలవాఁడు.
౫౫ అతులః	౧ తులనాన విద్యతేస్యేత్యతులః॥	౧ సామ్యములేని వాఁడు.
౫౬. శరభః	౧ శరాశ్శరీరాణి తేషు ప్రత్యగాత్మ తయా భాతీతి శరభః॥	౧ నశించునవిగాన శరములన శరీరములు-అట్టి శరీరముల జీవరూపుఁడై ప్రకాశించు వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౭ భీమః	౧ బిభేత్యస్మాత్సర్వ మితి భీమః॥	౧ వీనివలన నందఱును భయపడుదురు గాన భీముఁడు
అభీమ ఇతి వా భేదః	౨ సన్మార్గవర్తి నామ భీమ ఇతివా॥	౨ సన్మార్గవర్తులకు భయము పుట్టించనివాఁడు.
౫౮ సమయజ్ఞః	౧ సృష్టిస్థిత్యంతకాలవిత్ ॥	౧ ఉత్పత్తి-స్థితి-వినాశముల కాలమును దెలిసినవాఁడు
	౨ షట్సమయాన్ జానాతీతివా సమయజ్ఞః॥	౨ ఆరు ఋతువులను దెలిసినవాఁడు.
	౩ సర్వభూతేషు సమత్వం యజనమస్యేతివా॥	౩ సమస్తప్రాణులయందు సమబుద్ధియనెడు యాగముగలవాఁడు
౫౯ హవిర్హరిః	౧ యజ్ఞేషు హవిర్భాగాన్ హరతీతి హవిర్హరిః॥	౧ యజ్ఞముల యందు హవిర్భాగములను బుచ్చుకొను వాఁడు.
హవిః	౧ హూయతే హవిషా సవేతిహవిః॥	౧ హవిస్సుచేఁ బిలువఁబడువాఁడుగాన హవిస్సనఁ బడును.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
హరిః ఇతి పదద్వయంవా	౧ స్మృతిమాత్రేణపుంసాం పాపం హరతీతి హరిః॥	౧ స్మరించినమాత్రమున జనులపాపమును బోఁగొట్టువాఁడు.
	౨ యజ్ఞభాగం హరతీతివా హరిః॥	౨ యజ్ఞభాగమును హరించువాఁడు.
	౩ హరిద్వర్ణాద్వాహరిః॥	౩ పచ్చని కాంతి గలవాఁడు
౬౦ సర్వలక్షణ లక్షణ్యః	౧ సర్వైర్లక్షణైః ప్రమాణైర్లక్షణం జ్ఞానంజాయతే యత్తద్వనిర్దిష్టం సర్వలక్షణలక్షణం - తత్రసాధు స్సర్వలక్షణ లక్షణ్యః॥	౧ శబ్దాదిసర్వప్రమాణములచేత నిశ్చయముగఁ దెలియఁబడెడు జ్ఞానమునందు సాధువు.
౬౧ లక్ష్మీవాన్	౧ లక్ష్మీర్యస్యవక్షసి నిత్యంవసతి స లక్ష్మీవాన్॥	౧ లక్ష్మీదేవి నిత్యముగా వక్షస్థలమందుఁ గలవాఁడు.
౬౨ సమితింజయః	౧ సమితిం జయ తీ తి సమితింజయః ॥	౧ యుద్ధమును జయించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౩ విక్షరః	౧ విగతఃక్షరో యస్యా సౌవిక్షరః॥	౧ నాశము లేనివాఁడు.
౬౪ రోహితః	౧ స్వచ్ఛందతయా రోహితాంమూర్తింమత్స్యమూర్తిం వహన్ రోహితః॥	౧ స్వేచ్ఛగలవాఁడగుటచే మత్స్యరూపమును ధరించిన వాఁడు.
౬౫ మార్గః	౧ ముముక్షవస్తందేవంమార్గయంత ఇతి మార్గః॥	౧ మోక్షమునం దిచ్ఛగలవారు ఆదేవుని వెదకుదురు గాన మార్గుఁడు.
౬౬ హేతుః	౧ ఉపాదానం నిమిత్తం చ కారణంస ఏవ ఇతి హేతుః॥	౧ ఉపాదాననిమిత్తములనెడు కారణద్వయ రూపమును బొందు వాఁడు.
౬౭దామోదరః	౧ దమాదిసాధనేన ఉదరాగతిర్యా తయాగమ్యత ఇతి దామోదరః	౧ దమము మొదలయిన సాధనములచేత గొప్ప దియగుమార్గముచేఁ బొంద దగిన వాఁడు.

నామములు	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ యశోదయా దామ్నా ఉదరే బద్ధ ఇతివా దామోదరః॥	౨ యశోదచేఁ ద్రాటితో నడుమునఁగట్టఁబడినవాఁడు.
	3 దామాని లోకనామాని తానియస్యోదరాంతరే, తేనదామోదరో దేవ శ్శ్రీధర స్త్వంసమాశ్రితః॥ ఇతి వ్యాసవచనాద్వా॥	3 సమస్త లోకములను గర్భమందుఁ గలవాఁడుగాన దామోదరుఁడని వ్యాసులు చెప్పిరి.
౬౮ సహః	౧ సర్వానభిభవతిక్షమత ఇతివాసహః॥	౧ అందరినిం దిరస్కరించు వాఁడు-లేక క్షమించు వాఁడు.
౬౯ మహీధరః	౧ మహీంగిరి రూపేణ ధత్త ఇతిమహీధరః॥	౧ భూమినిఁ బర్వతరూపమున ధరించువాఁడు.
౭౦ మహాభాగః	౧ స్వేచ్ఛ యాధారయన్ దేహం మహాంతి భోగజన్యాని భోజ	౧ స్వేచ్ఛగాఁబుట్టి గొప్పభోగముల ననుభవించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	నానిభుంక్తే ఇతిమహాభాగః॥	
౭౧ వేగవాన్	౧ వేగో స్యాస్తీతి వేగవాన్.	౧ జవముగలవాఁడు.
౭౨ అమితాశనః	౧ సంహారసమయే విశ్వమశ్నాతీ త్యమితాశనః	౧ ప్రళయమందు లోకములను దిను వాఁడు.
౭౩ ఉద్భవః	౧ ప్రపంచోత్పత్త్యుపాదానకారణత్వా దుద్భవః॥	౧ ప్రపంచసృష్టికిమూలకారణుఁడు.
	౨ ఉద్గతోభవాదితివా॥	౨ సంసారమునుండి తప్పించుకొనినవాఁడు.
౭౪ క్షోభణః	౧ సర్గకాలే ప్రకృతింపురుషం చ ప్రవిశ్య క్షోభయా మాసేతి క్షోభణః॥	౧ సృష్టిచేయునపుడు ప్రకృతి పురుషులను బొంది లోకమును సంచలనమునొందించు వాఁడు.
౭౫ దేవః	౧ దీవ్యతి సర్గాదిభిరితి దేవః॥	౧ సృష్టి మొదలయిన పనులచేఁ గ్రీడించు వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౬ శ్రీగర్భః	౧ శ్రీ ర్విభూతి ర్యస్యోదరాంతరే జగద్రూపాస్థితాస శ్రీగర్భః॥	౧ ప్రపంచస్వరూపమయిన సంపద గర్భమందుఁగలవాఁడు.
౭౭ పరమేశ్వరః	౧ పరమశ్చాసా వీశనశీలశ్చేతి పరమేశ్వరః॥	౧ ఉత్కృష్టమైన యైశ్వర్య స్వభావము గలవాఁడు.
౭౮ కరణం	౧ జగదుత్పత్తౌ సాధకతమం కరణం॥	౧ లోకముల యొక్క పుట్టువునకు ముఖ్యసాధనమగువాఁడు.
౭౯ కారణం	౧ ఉపాదానం-నిమిత్తం చ కారణం॥	౧ ప్రపంచసృష్టికి మూలకారణమగు వాఁడును-నిమిత్తకారణమగువాఁడును.
౮౦ కర్తా	౧ కర్తా స్వతంత్రః॥	౧ పనులయెడలపరాధీనత లేనివాఁడు.
౮౧ వికర్తా	౧ విచిత్రం భువనంకృతవానితి వికర్తా॥	౧ అద్భుతముగఁబ్రపంచమును జేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౨ గహనః	౧ సామర్థ్యస్య జ్ఞాతుం నశక్యత ఇతి గహనః॥	౧ తెలియశక్యము కాని మహిమగలవాఁడు.
౮౩ గుహః	౧ గూహతే మాయయేతి గుహః॥	౧ మాయచేతఁ గప్పువాఁడు.
౮౪ వ్యవసాయః	౧ సచ్చిన్మాత్ర స్వరూపత్వాద్వ్యవసాయః॥	౧ సత్తాజ్ఞానములే స్వరూపముగఁ గలవాఁడు.
౮౫ వ్యవస్థానః	౧ యస్మిన్ వ్యవస్థితి స్సర్వస్యస వ్యవస్థానః॥	౧ ప్రపంచమంతయుఁ దినయందుఁగల వాఁడు.
	౨ లోకపాలాద్యధికారం జరాయుజాది జంతుజాలం బ్రాహ్మణాదివర్ణం బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమం - తద్ధర్మాదికాన్ విభజ్య కరోతీతి వ్యవస్థానః॥	౨ లోకపాలురు మొదలగు వారియధికారములను - జరాయుజములు మొదలయిన సృష్టిభేదమును బ్రాహ్మణులు మొదలగు వర్ణభేదములను బ్రహ్మచర్యము మొద

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		లయిన యాశ్రమములను - వానిధర్మములను నేర్పఱచి చేయువాఁడు.
౮౬ సంస్థానః	౧ యత్ర భూతానాం సంస్థితిః ప్రళయాత్మికా స సంస్థానః॥	౧ జంతువులకుఁ బ్రళయరూపమయినస్థితి వీనియందుఁ గలుగుగాన సంస్థానుఁడు.
	౨ సమీచీ సంస్థానమస్యేతివాసంస్థానః॥	౨ మంచి యునికిపట్టు గలవాఁడు.
౮౭ స్థానదః	౧ ధ్రువాదీనాం కర్మానురూపం స్థానం దదాతీతి స్థానదః॥	౧ ధ్రువుఁడు మొదలగువారికిఁ బనులకుఁ దగినచోటు నిచ్చువాఁడు.
౮౮ ధ్రువః	౧ అవినాశిత్వాద్ధ్రువః॥	౧ నాశములేని వాఁడు.
౮౯ పరర్ధిః	౧ పరాఋద్ధిరస్యేతిపరర్ధిః॥	౧ గొప్ప సంపద గలవాఁడు.
౯౦ పరమస్పష్టః	౧ పరామా అస్యేతి పరమః అనన్యాధీన	౧ జ్ఞానస్వరూపుఁడుగాన మిగులఁ దేజము

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	సిద్ధత్వా త్స్వంవిదా త్మతయా పరమ స్పష్టః॥	గలిగి స్వతంత్ర సిద్ధి గలవాఁడు.
౯౧ తుష్టః	౧ పరానందైక రూప త్వాత్తుష్టః॥	౧ శ్రేష్ఠమగు నానంద రూపముగలవాఁడు.
౯౨ పుష్టః	౧ సర్వదా సంపూర్ణ త్వా త్పుష్టః॥	౧ సర్వకాలముల యందును బరిపూర్ణుఁడు.
౯౩ శుభేక్షణః	౧ ఈక్షణం శుభం యస్యేతి శుభేక్షణః॥	౧ మంచి చూపుగల వాఁడు. అనఁగాఁ గర్తకుల కోర్కుల ప్రకారము శుభముల నిచ్చువాఁ డనుట.
౯౪ రామః	౧ నిత్యానంద లక్షణే అస్మిన్ యోగినో రమంత ఇతి రామః॥	౧ నిత్యానంద స్వరూపుఁడైన వీనియందు యోగీశ్వరులు క్రీడింతురు గాన రాముఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౫ విరామః	౧ విరామః ప్రాణినామ స్మిన్నితి విరామః॥	౧ వీనియందు జంతువులకు లయముగలుగుగాన విరాముఁడు.
౯౬ విరజః	౧ విగతంరజః యస్య విషయసేవాయామితి విరజః॥	౧ ఇంద్రియ భోగముల యందు రాగము లేనివాఁడు.
౯౭ మార్గః	౧ యంవిదిత్వామృతత్వాయ కల్పంతే ముముక్షవః స ఏవ మార్గః॥	౧ ముక్తిని గోరువారు దేనిని దెలిసికొని మోక్షమనిమొదరో యామార్గ స్వరూపమైనవాఁడు.
౯౮ నేయః	౧ సమ్యక్ జ్ఞానేన జీవః పరమాత్మతయా నీయత ఇతి నేయః॥	౧ జీవుఁడు దృఢజ్ఞానముచేఁ బరమాత్మరూపమును బొందింపఁబడువాఁడు.
౯౯ నయః	౧ నయతీతి నయః॥	౧ ప్రవర్తింపఁ జేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౦౦ అన యః	౧ నాస్య నేతా విద్యత ఇ త్యనయః॥	౧ వీనికిఁ బ్రభువు లేఁడ గాన ననయుఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణుదివ్య సహస్రనామస్తోత్రే చతుర్థశతక వివృతిః.

దశకాది నామములు.

యుగావర్తః । శిఖండీ । ప్రాణదః । వాయువాహనః
జనేశ్వరః । బుద్ధః । లక్ష్మీవాన్ । వేగవాన్ । వికర్తా । తుష్టః

పంచమ శతకము.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ వీరః	౧ విక్రమ శాలిత్వా ద్వీరః॥	౧ పరాక్రమము గల వాఁడు.
౨ శక్తిమతాం శ్రేష్ఠః	౧ శక్తిమతాంవిరించ్యాదీ నామపి శక్తిమత్త్వాత్ శక్తిమతాం శ్రేష్ఠః॥	౧ శక్తి మంతులయిన బ్రహ్మాదులలోను గూడ శక్తిగలవాఁడు.
౩ ధర్మః	౧ సర్వభూతానాం ధారణత్వా ద్ధర్మః॥	౧ సమస్త జీవులను ధరించువాఁడు.
	౨ ధర్మైరారాధ్యత ఇతి వాధర్మః॥	౨ ధర్మములచే నారాధింపఁ బడువాఁడు.
౪ ధర్మవిదుత్తమః	౧ శ్రుతయః స్మృతయశ్చ యస్యాజ్ఞాభూతాస్స ఏవధర్మవిదాముత్తమః॥	౧ తనయాజ్ఞచే శ్రుతులను స్మృతులను బ్రవర్తింపఁ జేయువాఁడు.
౫ వైకుంఠః	౧ వివిధాకుంఠాగతి ప్రతిహతిర్వికుంఠా - వికుంఠాయాః కర్తా వైకుంఠః॥	౧ నానా విధమయిన యడ్డుత్రోవలను గల్పించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬ పురుషః	౧ సర్వస్మాత్పురా సదనాత్సర్వపాపస్య నాదనాద్వాపురుషః॥	౧ అన్నిటికంటెఁబూర్వకాలమున నుండువాఁడు - లేక పాపమును నాశము చేయువాఁడు.
౭ ప్రాణః	౧ ప్రాణితి క్షేత్రజ్ఞరూపేణ ప్రాణాత్మనా చేష్టయన్ వా ప్రాణః॥	౧ జీవరూపుఁడై బ్రతుకువాఁడు- లేక ప్రాణరూపుఁడై వ్యాపారము పుట్టించువాఁడు.
౮ ప్రాణదః	౧ ద్యతి ప్రాణినాం ప్రాణాన్ ప్రళయాదిష్వితి ప్రాణదః॥	౧ ప్రళయాదులయందు జీవుల జీవనుల ను ఖండించువాఁడు.
	౨ సృష్ట్యాదౌ సర్వప్రాణినాం అంతర్యామితయా ప్రాణం దదాతీతివా ప్రాణదః॥	౨ లోకములను బుట్టించునపుడు జంతువులలోఁ బ్రవేశించి ప్రాణముల నిచ్చువాఁడు.
౯ ప్రణవః	౧ ప్రణౌతీతి ప్రణవః ॥	౧ ఓమ్అని స్తుతిచేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ ప్రణమ్యత ఇతివా ప్రణవః॥	౨ దేవతలచే నమస్కరింపఁ బడువాఁడు.
౧౦ పృథుః	౧ ప్రపంచ రూపేణ విస్తృతత్వాత్పృథుః॥	౧ ప్రపంచ రూపమున వ్యాపించి యుండు వాఁడు.
౧౧హిరణ్యగర్భః	౧ హిరణ్యగర్భ సంభూతికారణం హిరణ్మయమండంయద్వీర్య సంభూతం తదస్యగర్భ ఇతి హిరణ్యగర్భః	౧ బ్రహ్మయొక్క జన్మమునకుఁ గారణమయిన బంగరుగ్రుడ్డు గర్భమందుఁ గలవాఁడు.
౧౨ శత్రుఘ్నః	౧ త్రిదశ శత్రూన్ హంతీతి శత్రుఘ్నః॥	౧ దేవతా శత్రువులను జంపునట్టివాఁడు.
౧౩వ్యాప్తః	౧ కారణత్వేన సర్వ కార్యాణాం వాసనాద్వ్యాప్తః॥	౧ కారణ రూపుఁడై యన్ని కార్యముల నుండు వాఁడు.
౧౪వాయుః	౧ వాతిగంధం కరోతీతి వాయుః॥	౧ వాసన పుట్టించెడి వాఁడు.
౧౫ అధోక్షజః	౧ అధోనక్షీయతే జాతుయస్మాత్తస్మాదధోక్షజః	౧ ఒకప్పుడైనఁ గ్రిందుగ క్షీణదశ నొందని వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౬ ఋతుః	౧ కాలాత్మనా ఋతుశబ్దేన లక్ష్యత ఇతి ఋతుః॥	౧ కాలరూపుఁడై ఋతుశబ్దముచేఁ దెలియఁబడువాఁడు.
౧౭ సుదర్శనః	౧ శోభనం నిర్వాణఫలం దర్శనం జ్ఞానమస్యేతి సుదర్శనః॥	౧ మోక్షము నిచ్చెడు మంచి జ్ఞానము గలవాఁడు.
	౨ శుభే ఈక్షణే అస్యేతివా॥	౨ పద్మములవలె నిడుదలయిన మంచి కన్నులు గలవాఁడు.
	౩ స్వేచ్ఛయా సుందరం దేహం బిభర్తీతివా॥	౩ స్వేచ్ఛగల మంచి రూపమును బొందువాఁడు.
	౪ సుఖేన దృశ్యతే భక్తైరితివా॥	౪ భక్తులచే సుఖముగఁ జూడఁబడువాఁడు.
౧౮ కాలః	౧ కాలయతి గణయతి సర్వమితి కాలః॥	౧ అంతను లెక్కించువాఁడు.
౧౯ పరమేష్ఠీ.	౧ పరమేస్వే మహిమ్ని స్థాతుం శీలమస్యేతి పరమేష్ఠీ॥	౧ గొప్పదియగు తన మహిమ యందుండెడు స్వభావముగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౦ పరిగ్రహః	౧ శరణార్థిభిః పరితో గృహ్యతే సర్వగత్వాదతి పరిగ్రహః॥	౧ అంతట నుండువాఁడుగాన రక్షణముఁ గోరు వారిచే నంతటఁ బట్టుబడువాఁడు.
	౨ పత్రపుష్పాదికం భక్తైరర్పితం పరిగృహ్ణాతీతివా॥	౨ భక్తులచే నీ. బడిన పత్తిరి - పువ్వులు- మొదలయిన వానిం బుచ్చుకొనువాఁడు.
౨౧ ఉగ్రః	౧ సూర్యాదీనామపి భయ హేతుత్వా దుగ్రః॥	౧ సూర్యుఁడు మొదలగువారికిఁ గూడ భయము పుట్టించు వాఁడు.
౨౨ సంవత్సరః	౧ సంవసంతి భూతాన్యస్మిన్నితి సంవత్సరః॥	౧ అన్ని భూతములు వీనియందుండునుగాన సంవత్సరుఁడు.
౨౩ దక్షః	౧ సర్వకర్మాణి క్షిప్రం కరోతీతి దక్షః॥	౧ అన్ని పనులును వేగముగఁ జేయువాఁడు.
౨౪ విశ్రామః	౧ సంసార నిర్విణ్ణానాం విశ్రాంతి కాం	౧ సంసార దుఃఖములఁ బొంది సుఖముఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	క్షీణాం విశ్రామం మోక్షం కరోతీతి విశ్రామః॥	గోరువారికి ముక్తి నిచ్చువాఁడు.
౨౫ విశ్వదక్షిణః	౧ విశ్వస్మాద్దక్షిణ శ్శక్తో విశ్వదక్షిణః॥	౧ ప్రపంచమంతటికంటె సమర్థుఁడు.
౨౬ విస్తారః	౧ విస్తీర్ణాని సమస్తాని జగంతి యస్మిన్నితి విస్తారః॥	౧ నిడుదలైన యన్ని జగములును వీని యందుండును గాన విస్తారుఁడు.
౨౭ స్థావరస్థాణుః	౧ స్థితిశీలత్వాత్ స్థావరః స్థితిశీలాని పృథివ్యాదీని తిష్ఠంత్యస్మిన్నితి స్థాణుః- స్థావరశ్చాసౌ స్థాణుశ్చేతి స్థావర స్థాణుః॥	౧ ఉండెడు స్వభావము గలవాఁడు గాన స్థావరుఁడు-స్థిరములయిన పృథివ్యాదులు వీనియందుండుగాన స్థాణువు - స్థావరుఁడైన స్థాణువని పదము.
౨౮ ప్రమాణం	౧ సంవిదాత్మనా ప్రమాణం॥	౧ చిద్రూపుఁడగుటచేఁ బ్రమాణుఁడనఁబడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౯ బీజమవ్యయం	౧ అన్యథాభావ వ్యతిరేకేణ కారణమితి బీజమవ్యయం॥	౧ మఱియొకరీతిని బాందమిచే స్థిరమయిన కారణరూపుఁడు.
౩౦ అర్థః	౧ సుఖరూపత్వాత్సర్వైరర్థ్యత ఇత్యర్థః॥	౧ ఆనంద స్వరూపుఁడుగాన నందఱిచేఁ గోరఁబడువాఁడు.
౩౧ అనర్థః	౧ నవిద్యతే ప్రయోజనమాప్తకామత్వాదస్యేత్యనర్థః	౧ పొందఁబడిన కోర్కులు గలవాఁడు గాన పనిలేనివాఁడు.
౩౨ మహాకోశః	౧ మహాంతః కోశా అన్నమయాద్యా ఆచ్ఛాదకా అస్యేతి మహాకోశః॥	౧ ఆవరించెడు నన్నమయకోశము మొదలయిన పెద్దకోశములు గలవాఁడు.
౩౩ మహాభోగః	౧ మహాన్ భోగస్సుఖస్వరూపమస్యేతి మహాభోగః॥	౧ సుఖరూపమయిన గొప్పభోగము గలవాఁడు.
౩౪ మహాధనః	౧ మహద్భోగసాధనలక్షణం ధనమస్యేతి మహాధనః॥	౧ భోగములకు సాధనరూపమయిన గొప్పధనముగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౫ అనిర్విణ్ణః	౧ అవాప్త సర్వకామత్వాన్ననిర్వేదోస్య విద్యత ఇత్యనిర్విణ్ణః	౧ అన్ని కోర్కెలను బొందినవాఁడు గాన దుఃఖము లేనివాఁడు.
౩౬ స్థవిష్ఠః	౧ వైరాజరూపేణస్థితః స్థవిష్ఠః	౧ విరాడ్రూపముతో నుండువాఁడు.
౩౭ భూః	౧ భవతీతి భూః ॥	౧ ఉన్నవాఁడు.
అభూరితివాచ్ఛేదః	౧ అజన్మాఽభూః॥	౧ జన్మము లేనివాఁడు.
౩౮ ధర్మయూపః	౧ యూపే పశువత్తత్సమారాధనాత్మకాధర్మాస్తత్రవర్ధ్యంత ఇతి ధర్మయూపః॥	౧ యూపస్తంభమందుఁ బశువువలె నాతని పూజ రూపమయిన ధర్మములువానియందుఁ బెంపఁబడును గాన, ధర్మయూపుఁడు
౩౯ మహామఖః	౧ యస్మిన్సర్పితా మఖా నిర్వాణలక్షణం ఫలంప్రయచ్ఛంతో మహాంతో జాయం	౧ ఎవ్వని విషయమయి చేయఁబడిన యజ్ఞములు మోక్షము నిచ్చుచున్నవియై

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	తే స మహామఖః॥	గొప్పవిగానుండునో వాఁడు మహామఖుఁడు.
౪౦ నక్షత్రనేమిః	౧ శింశుమారస్యజ్యోతిశ్చక్రస్య నేమి వత్ప్రివర్తమానస్య హృదయం విష్ణురితికథితః నక్షత్రనేమిః॥	౧ బండికమ్మివలెఁ దిరుగుచున్న శింశుమారమనెడు నక్షత్రచక్రముయొక్క మధ్యభాగము విష్ణువని చెప్పఁబడెను గాన నక్షత్రనేమి.
౪౧ నక్షత్రీ	౧ చంద్రరూపేణ నక్షత్రీ॥	౧ చంద్రరూపుఁడుగాన నక్షత్రి.
౪౨ క్షమః	౧ సర్వకార్యేషుసమర్థః క్షమః	౧ అన్ని కార్యములయందు సామర్థ్యముగలవాఁడు.
౪౩ క్షామః	౧ సర్వవికారేషుక్షయితేషు స్వాత్మనాస్థిత ఇతి క్షామః॥	౧ అన్నివికారములు నశించుచుండఁ దన రూపముతో నుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౪ సమీహనః	౧ సృష్ట్యాద్యర్థంసమ్యగీహత ఇతిసమీహనః॥	౧ సృష్టి మొదలగునవాని విషయమై బాగుగఁ గోరువాఁడు.
౪౫ యజ్ఞః	౧ సర్వయజ్ఞస్వరూపత్వాద్యజ్ఞః॥	౧ అన్నియజ్ఞముల స్వరూపముగలవాఁడు.
౪౬ ఇజ్యః	౧ యష్టవ్యోప్యయమేవేతి యజ్ఞఫలదాతృత్వాదితీజ్యః॥	౧ యజ్ఞఫలము నిచ్చువాఁడు గానఁ బూజింపఁదగినవాఁడు.
౪౭ మహేజ్యః	౧ సర్వాసు దేవతాసు యష్టవ్యాసు ప్రకర్షేణాయ మేవ యష్టవ్యో మోక్ష ఫలప్రదాతృత్వాదితిమహేజ్యః॥	౧ పూజ్యులైన దేవతలందఱిలో మిగుల మోక్షము నిచ్చువాఁడుగానఁ బూజింపఁదగినవాఁడు.
౪౮ క్రతుః	౧ యూపసహితో యజ్ఞః క్రతుః॥	౧ యూపముతోఁ గూడిన యజ్ఞరూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౯ సత్రం	౧ ఆసన్నో పాయచోదనాలక్షణం సత్రం॥	౧ కూర్చుంట - ఉపాయము - ప్రేరణ చేయుట - వీని రూపములు గలవాఁడు.
౫౦ సతాంగతిః	౧ సతాం ముముక్షూణాం నాన్యాగతిరితి సతాంగతిః॥	౧ మోక్షేచ్ఛగలవారికి ముఖ్యగతి యయిన వాఁడు.
౫౧ సర్వదర్శీ	౧ సర్వేషాం ప్రాణినాం కృతాకృతం సర్వం పశ్యతీతి సర్వదర్శీ॥	౧ తన నిజమయిన తెలివితో సమస్తప్రాణులపాపపుణ్యములను జూచువాఁడు.
౫౨ విముక్తాత్మా	౧ స్వభావేన విముక్తశ్చాసావాత్మేతి విముక్తాత్మా॥	౧ స్వభావముచే బంధము లేనివాఁడు.
౫౩ సర్వజ్ఞః	౧ సర్వం జానాతీతి సర్వజ్ఞః॥	౧ సమస్తమును దెలిసినవాఁడు.
౫౪ జ్ఞానముత్తమం	౧ జ్ఞానం ప్రకృష్టం అజన్యమనవచ్ఛిన్నం సర్వసాధకతమమితి	౧ పుట్టువులేనిదియు మేర లేనిదియు అన్నిటికి ముఖ్యసాధనమయి

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	జ్ఞానముత్తమం॥	నట్టియు గొప్పజ్ఞానమే రూపముగఁ గలవాఁడు.
౫౫ సువ్రతః	౧ శోభనంవ్రతమస్యేతి సువ్రతః॥	౧ మంగళమయిన వ్రతముగలవాఁడు.
౫౬ సుముఖః	౧ శోభనంముఖమస్యేతి సుముఖః॥	౧ సుందరమయిన ముఖముగలవాఁడు.
౫౭ సూక్ష్మః	౧ శబ్దాది స్థూలకారణరహితత్వాత్సూక్ష్మః॥	౧ శబ్దము మొదలయిన గొప్పకారణములు లేనివాఁడు.
౫౮ సుఘోషః	౧ శోభనః ఘోషో వేదాత్మకో స్యేతి సుఘోషః॥	౧ వేదరూపమయిన మంచిధ్వనిగలవాఁడు.
౫౯ సుఖదః	౧ సద్వృత్తానాంసుఖం దదాతీతి సుఖదః॥	౧ యోగ్యులకుసుఖము నిచ్చువాఁడు.
	౨ అసద్వృత్తానాం సుఖం ఖండయతీతివా॥	౨ చెడ్డవారి సుఖమును బోఁగొట్టువాఁడు.
౬౦ సుహృత్	౧ ప్రత్యుపకారనిరపేక్షతయా ఉపకారిత్వాత్సుహృత్॥	౧ ప్రతిఫలమును గోరకయే యుపకారము చేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౧ మనో హరః	౧ నిరతిశయానంద రూపత్వాన్మనోహరతీతి మనోహరః॥	౧ గొప్ప యానంద స్వరూపుఁడు గనుక మనస్సు నాకర్షించు వాఁడు.
౬౨ జిత క్రోధః	౧ క్రోధోయేన జితస్స జితక్రోధః॥	౧ కోపమును జయించినవాఁడు.
౬౩ వీరబాహుః	౧ విక్రమశాలి బాహురస్యేతి వీరబాహుః॥	౧ పరాక్రమముచేఁ బ్రకాసించెడి భుజములు గలవాఁడు.
౬౪ విదారణః	౧ అధార్మికాన్ విదారయతీతి విదారణః॥	౧ పాపాత్ములఁ జీల్చువాఁడు.
౬౫ స్వాపనః	౧ ప్రాణినస్స్వాపయన్ ఆత్మసంబోధ విధురాన్ మాయయేతి స్వాపనః॥	౧ బ్రహ్మజ్ఞానము లేని వారిని మాయచే నిద్రపుచ్చువాఁడు.
౬౬ స్వవశః	౧ స్వతంత్రస్స్వవశః॥	౧ ప్రపంచమును సృజించుటకును బెంచుటకును జంపుటకును హేతువుగాన స్వేఁడుతంత్రు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౭ వ్యాపీ	౧ ఆకాశ వత్సర్వ గత త్వా ద్వ్యాపీ॥	౧ ఆకసమువలెనంతట నుండువాఁడు.
౧౮ నైకాత్మా	౧ జగదుత్పత్త్యాది నిమిత్తవిభూతి భిరనేక ధాతిష్ఠ న్నైకాత్మా॥	౧ లోకములను బుట్టించుట మొదలగు కార్యములకు బ్రహ్మాద్యనేక రూపములతో నుండువాఁడు.
౧౯ నైకకర్మకృత్	౧ జగదుత్పత్తి సంపత్తి విపత్తి ప్రభృతి కర్మాణి కరోతీతినైకకర్మకృత్॥	౧ జగదుత్పత్తి స్థితినాశములు లోనుగాఁగల పనులు చేయువాఁడు.
౨౦ వత్సరః	౧ వసత్యత్రాఖిల మితి వత్సరః॥	౧ సమస్తము వీనియందు నివసించునుగాన వత్సరుఁడు.
౨౧ వత్సలః	౧ భక్తేస్నేహత్వా ద్వత్సలః	౧ భక్తులయందుఁ బ్రేమగలవాఁడు.
౨౨ వత్సీ	౧ వత్సానాం పాలకత్వా ద్వత్సీ॥	౧ కృష్ణావతారమునఁ బెయ్యలను గాఁచువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ జగత్పితు స్తస్యవత్సభూతాః ప్రజా ఇతి వా వత్సీ॥	౨ జగమునకుఁ దండ్రియైన యతనికిఁ బ్రజలు పిల్లల వంటి వారు గాన వత్సి.
౭౩ రత్నగర్భః	౧ రత్నాని గర్భభూతాన్యస్యేతి సముద్రో రత్నగర్భః॥	౧ రత్నములు కడుపులోఁగల సముద్ర రూపుఁడు.
౭౪ ధనేశ్వరః	౧ ధనానా మీశ్వరో ధనేశ్వరః॥	౧ ధనములకురాజు.
౭౫ ధర్మగుప్	౧ ధర్మాన్ గోపాయతీతి ధర్మగుప్॥	౧ ధర్మములఁ గాపాడువాఁడు.
౭౬ ధర్మకృత్	౧ ధర్మాధర్మ విహీనోపి ధర్మమర్యాదాం స్థాపనార్థం ధర్మమేవ కరోతీతి ధర్మకృత్॥	౧ ధర్మాధర్మములు లేనివాఁడయ్యును ధర్మమర్యాదను స్థిరపరుచుటకై ధర్మమే చేయువాఁడు.
౭౭ ధర్మీ	౧ ధర్మాన్ ధారయతీతి ధర్మీ॥	౧ ధర్మములఁ బ్రవర్తింపఁ జేయువాఁడు.
౭౮ సత్	౧ అవితథం బ్రహ్మ సత్॥	౧ నిజరూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౯౯ అసత్	౧ అపరం బ్రహ్మ అసత్ ॥	౧ తనకంటెఁ బరుఁడు లేని బ్రహ్మయగు వాఁడు.
౫౦౦ క్షరం	౧ సర్వాణి భూతాని క్షరం॥	౧ సర్వజంతు స్వరూపుఁడు.
౫౦౧ అక్షరం	౧ కూటస్థోక్షరం ॥ క్షరస్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోక్షర ఉచ్యత ఇతిభగవద్వచనాత్ ॥	౧ మూలపురుఁడు ॥ సర్వజంతువులు క్షరమనియు - కూటస్థుఁడు అక్షరమనియు- భగవద్వచనము.
౫౦౨ అవిజ్ఞాతా	౧ ఆత్మని కర్తృత్వాది వికల్పవిజ్ఞానం కల్పితమితి తద్వాసనయా అవకుంఠితో జీవో విజ్ఞాతా - తస్మాద్విలక్షణో విష్ణురిత్యవిజ్ఞాతా॥	౧ తనయందుఁ గర్తృత్వము మొదలగు వికల్పము లున్నవియనెడు జ్ఞానము యొక్క సంస్కారము చే నావరింపఁబడిన జీవుఁడు విజ్ఞాత - విజ్ఞాతకానివాఁ డవిజ్ఞాత పరమాత్మ.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౩ సహస్రాంశుః	౧ ఆదిత్యాదిగతా అంశవో౽స్యైవేత్యయమేవముఖ్య స్సహస్రాంశుః॥	౧ సూర్యుఁడు మొదలయినవారియందున్న తేజస్సులు వీని సంబంధములే గాన ముఖ్యుఁడగుట సహస్రాంశుః డనఁబడును.
౮౪ విధాతా	౧ విశేషేణ శేషదిగ్గజాదీన్ భూధరాన్ దధాతీతి విధాతా॥	౧ అనంతుఁడు - దిగ్గజములు-పర్వతములు మొదలయిన ప్రపంచాధారములను ధరించువాఁడు.
౮౫ కృతలక్షణః	౧ నిత్యనిష్పన్నచైతన్యస్వరూపత్వాత్కృతలక్షణః॥	౧ ఎప్పుడునుగలిగియుండెడు జ్ఞానస్వరూపము గలవాఁడు.
౮౬ గభస్తినేమిః	౧ గభస్తిచక్రస్యమధ్యే సూర్యాత్మనా స్థిత ఇతి గభస్తినేమిః॥	౧ తేజశ్చక్రము నడుమను సూర్యరూపుఁడై యుండువాఁడు.
౮౭ సత్త్వస్థః	౧ సత్త్వగుణం ప్రాధా	౧ సత్త్వగుణమునందుఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	స్వైనాధితిష్ఠతీతి సత్వస్థః॥	ప్రధానముగ నుండువాఁడు.
	౨ సర్వప్రాణిష్వధితిష్ఠతీతివా॥	౨ సమస్తప్రాణులయందుండువాఁడు.
౮౮ సింహః	౧ విక్రమశాలిత్వాత్ సింహవత్ స్థితస్సింహః॥	౧ బలవంతుఁడు గాన సింహమువలె నుండువాఁడు.
౮౯ భూతమహేశ్వరః	౧ భూతానాం మహానీశ్వరః భూతమహేశ్వరః॥	౧ జంతువులకు దొడ్డ ప్రభువు.
౯౦ ఆదిదేవః	౧ సర్వభూతాన్యాదీయంతే నేనేతి ఆదిః ఆదిశ్చాసౌ దేవశ్చ ఆదిదేవః॥	౧ సమస్తప్రాణులు వీనిచే సంగ్రహింపఁబడునుగాన ఆది-ఆదియయిన దేవుఁడు.
౯౧ మహాదేవః	౧ సర్వాన్ భావాన్పరిత్యజ్యాత్మజ్ఞానేన యోగైశ్వర్యేమహతీమహీయతే తస్మాదుచ్యతే మహాదేవ ఇతిశ్రుతేః॥	౧ అన్ని సంగతులను విడిచి బ్రహ్మజ్ఞానముతోడ గొప్పయోగ సంపదనుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౨ దేవేశః	౧ ప్రాధాన్యాద్దేవానామీశో దేవేశః॥	౧ ప్రధానుఁడు గాన దేవతలకు నధిపతి.
౯౩ దేవభృద్గురుః	౧ దేవాన్ బిభర్తీతి దేవభృచ్ఛక్రః। తస్యాపి శాసితేతి దేవభృద్గురుః॥	౧ దేవతలఁ బాలించెడు దేవేంద్రునకును శిక్షకుఁడు.
౯౪ ఉత్తరః	౧ సంసార సాగరాదుత్తారయతీత్యుత్తరః॥	౧ సంసారమనెడు సంద్రమునుండి దాటించువాఁడు.
౯౫ గోపతిః	౧ గవాంపాలనాద్గోపవేషధరో గోపతిః॥	౧ గోవులఁ గాచుటవలన గోపవేషమును బూనినవాఁడు.
	౨ గౌర్మహీ-తస్యాఃపతిత్వాద్వా॥	౨ గోవనభూమి - దానికిఁబతిగావున గోపతి.
౯౬ గోప్తా	౧ సమస్తభూతాని పాలయతీతి గోప్తా॥	౧ అన్నిజీవులను బాలించువాఁడు.
౯౭ జ్ఞానగమ్యః	౧ జ్ఞానేనైవగమ్యతఇతి జ్ఞానగమ్యః॥	౧. జ్ఞానముచేతనే తెలియఁదగినవాఁడు.
౯౮ పురాతనః	౧ కాలేనాపరిచ్ఛిన్నత్వాత్పురాపి భవతీతి	౧ కాలపరిమాణము లేనివాఁడు గావునఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	పురాతనః॥	పూర్వ కాలమున నుండువాఁడు.
౯౯ శరీర భూత భృత్	౧ శరీరారంభక భూతానాం భరణాత్ ప్రాణరూపధర శ్శరీరభూతభృత్॥	౧ శరీరములుగల జంతువుల ధరించుట వలనఁ బ్రాణరూపము నొందువాఁడు.
౧౦౦ భోక్తా	౧ పాలకో భోక్తా॥ ౨ స్వరూపానంద సందోహ సంభోగాద్వా।	౧ పాలించువాఁడు. ౨ ఆత్మానంద సమూహము ననుభవించువాఁడు.

ఇతి శ్రీ విష్ణు దివ్యసహస్రనామస్తోత్రే పంచమశతక వివృతిః.

దశకాది నామములు.

వీరః । హిరణ్యగర్భః । ఉగ్రః । అనర్థః । నక్షత్రీ । సర్వదర్శీ । మనోహరః । వత్సలః । అక్షరః । మహాదేవః ॥

షష్ఠశతక ప్రారంభః.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుగు.
౧ కపీంద్రః	౧ కపిర్వరాహః - వరాహ:వ పురా స్థితః కపీంద్రః॥ ౨ కపీనాంవానరాణాం ఇంద్రః కపీంద్రో రాఘవోవా॥	౧ కపియన వరాహము- వరాహ రూపము నొందినవాఁడు. ౨ వానరుల కధిపతి యైన రాముఁడనియుఁ జెప్పవచ్చును.
౨ భూరిదక్షిణః	౧ భూరయో యజ్ఞదక్షిణాధర్మ మర్యాదాందర్శయతో యజ్ఞం కుర్వతోస్య విద్యంత ఇతిభూరిదక్షిణః॥	౧ ధర్మములను బ్రవర్తింపఁ జేయుటకై యజ్ఞములను జేయువీనికి ననేకములయిన యజ్ఞదక్షిణలు గలవు గాన భూరిదక్షిణుఁడు.
3 సోమపః	౧ సోమంపిబతిసర్వయజ్ఞేషు దేవతా రూపేణేతి సోమపః॥	౧ అన్ని యజ్ఞములయందును దేవతారూపమున సోమపానము చేయువాఁడు.
౪ అమృతః	౧ స్వాత్మామృతరసం పిబన్నమృతః॥	౧ తన యాత్మరూపమగు నమృతము ద్రాగువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ మథితమమృత మసురైః హ్రియమాణాం రక్షిత్వా దేవాన్పాయయిత్వాస్వయమప్యబదితివాఅమృతః	౨ మథింపఁబడి రాక్షసులచే నపహరింపఁబడిన యమృతమును గాపాడి దేవతలచేఁ ద్రాగించి తాను ద్రాగినవాఁడు.
౫ సోమః	౧ సోమరూపేణౌషధీం పోషయన్ సోమః॥	౧ చంద్రరూపమున నోషధులఁ బోషించువాఁడు.
	౨ ఉమయా సహితశ్శివో వా॥	౨ పార్వతితోఁ గూడిన శివరూపుఁడు.
౬ పురుజిత్	౧ పురూన్ బహూన్ జనయతీతి పురుజిత్॥	౧ బహు జంతువులను బుట్టించువాఁడు.
౭ పురుసత్తమః	౧ విశ్వరూపత్వాత్పురుః । ఉత్కృష్టత్వాచ్ఛసత్తమః - పురుశ్చాసౌ సత్తమశ్చేతి పురుసత్తమః॥	౧ ప్రపంచరూపుఁడుగా నపురుఁడు - గొప్పవాఁడు గాన సత్తముఁడు-ప్రపంచరూపుఁడు గొప్పవాఁడు నని సమాసము.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮ వినయః	౧ వినయందండంకరోతి దుష్టానా మితి వినయః॥	౧ దుర్మార్గులకు శిక్షఁ జేయువాఁడు.
౯ జయః	౧ సమస్తానిభూతానిజయతీతిజయః॥	౧ అన్ని భూతములను జయించువాఁడు.
౧౦ సత్యసంధః	౧ సత్యస్సంధస్సంకల్పో స్యేతి సత్యసంధః॥	౧ సత్యమయిన మానసకర్మ గలవాఁడు.
౧౧ దాశార్హః	౧ దాశో దానంత దర్హతీతిదాశార్హః॥	౧ దానమునకుఁ దగినవాఁడు.
౧౨ సాత్వతాం పతిః	౧ సాత్వంతంత్రం కరోత్యాచష్ట ఇతివాసాత్వత్ - తేషాంపతిః యోగక్షేమకర ఇతి సాత్వతాంపతిః॥	౧ తంత్రముచు జేయువారుగాని గోరువారుగాని సాత్వతులు- వారికి యోగక్షేమములఁ జేయువాఁడు.
౧౩ జీవః	౧ ప్రాణాన్ క్షేత్రరూపేణ ధారయన్ జీవ ఉచ్యతే॥	౧ క్షేత్ర రూపముచేఁ బ్రాణములను ధరించువాఁడు జీవుఁడు.
౧౪ వినయితాసాక్షీ	౧ వినయితాం సాక్షాత్పశ్యతి ప్రజానామి	౧ ప్రజలయొక్క యడంకువను బ్రత్యక్ష

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	తి వినయితా సాక్షీ॥	ముగాఁ జూచువాఁడు.
౧౫ ముకుందః	౧ ముక్తిం దదా తీ తి ముకుందః॥	౧ ముక్తి నిచ్చువాఁడు.
౧౬ అమిత విక్రమః	౧ అమితావిక్రమాస్త్రియః పాదవిక్షేపా అస్య అమిత విక్రమః॥	౧ హద్దులేని మూడు పాదన్యాసములుగలవాఁడు.
	౨ అమితం విక్రమం శౌర్యమస్యేతివా అమిత విక్రమః॥	౨ మేరలేనిశూరత్వముగలవాఁడు.
౧౭ అంభోనిధిః	౧ అంభాంసిదేవాదయో౽స్మిన్నిధీయంత ఇ త్యంభోనిధిః॥	౧ దేవతలు మొదలగువారు వీనియందుండురుగానసంభోనిధి.
౧౮ అనంతాత్మా	౧ దేశతః కాలతోవస్తుతశ్చా పరిచ్ఛిన్నస్వరూపత్వా దనంతాత్మా॥	౧ దేశమునుండి గాని, కాలమునుండి గాని, ద్రవ్యమునుండి గాని వేఱు చేయ బడని వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౯ మహోదధిశయః	౧ సంహృత్య సర్వభూతాని ఏకార్ణవం జగత్కృత్వా అధిశేతే మహోదధిమితి మహోదధిశయః॥	౧ సమస్త భూతములను సంహరించి లోకములను నీటితోనింపి యా మహాసముద్రమున శయనించువాఁడు.
౨౦ అంతకః	౧ అంతంకరోతి భూతానామిత్యంతకః॥	౧ భూతములను నశింపచేయువాఁడు.
౨౧ అజః	౧ ఆద్విష్ణో రజాయతఇతి కామోఽజః॥	౧ విష్ణువువలనఁ బుట్టిన కామరూపుఁడు.
౨౨ మహార్హః	౧ మహః పూజా తదర్హత్వాన్మహార్హః॥	౧ పూజకుఁ దగినవాఁడు.
౨౩ స్వాభావ్యః	౧ స్వభావేనైవ భావ్యో నిత్య నిష్పన్న రూపత్వా దితి స్వాభావ్యః॥	౧ స్వభావసిద్ధముగా నెల్లపుడునుండువాఁడు.
౨౪ జితామిత్రః	౧ జితా అమిత్రా అభ్యంతరా రాగద్వేషాద	౧ రాగము ద్వేషము మొదలగు నంతరంగ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	యో బాహ్యా గావణా దయశ్చ యేనా సౌజితామిత్రః॥	శత్రువులను బాహ్యులయిన రావణాదులను జయించువాఁడు.
౨౫ ప్రమోదనః	౧ స్వాత్మామృత రసాస్వాదనాన్ని త్యం ప్రమోదతే	౧ తన యాత్మామృతరసము నెపుడుననుభవించుటవలన సంతోషించువాఁడు.
	౨ ధ్యాయినాం ధ్యానమాత్రేణప్రమోదం కురుతఇతి వా॥	౨ ధ్యానించు వారికి ధ్యాన మాత్రమున నానందము సేయువాఁడు.
౨౬ ఆనందః	౧ ఆనందస్వరూపమస్యేత్యానదః।	౧ ఆనంద రూపముగల వాఁడు.
౨౭ నందనః	౧ నందయతి [illegible]నః	౧ సంతోషపెట్టు వాఁడు
౨౮ నందః	౧ సర్వాభి రుపపత్తిభిస్సమృద్ధోనందః॥	౧ అన్నిసంపదల చేనిండి యుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౯ సత్యధర్మః	౧ సత్యాధర్మా జ్ఞానాదయో స్యేతి సత్యధర్మః	౧ జ్ఞానము మొదలగు సత్యములయిన ధర్మములుగలవాఁడు.
౩౦ త్రివిక్రమః	౧ త్రయోవిక్రమాస్త్రిషులోకేషుక్రాంతా యస్యస త్రివిక్రమః॥	౧ మూఁడులోకములను వ్యాపించిన మూఁడు పాదన్యాసములుగల వాఁడు.
౩౧ మహర్షి కపిలాచార్యః	౧ మహాంశ్చాసావృషిశ్చ మహర్షిః- కపిలశ్చాసౌ సాంఖ్యస్య శుద్ధాత్మతత్త్వవిజ్ఞానస్య ఆచార్యశ్చేతి మహర్షికపిలాచార్యః॥	౧ నిర్గుణ బ్రహ్మజ్ఞానమునకాచార్యుఁడైనకపిలరూపుఁడును- సకల వేదపారంగతుఁడైన మహర్షియును.
౩౨ కృతజ్ఞః	౧ కృతంకార్యంజగత్ జ్ఞ ఆత్మా కృతంచజ్ఞశ్చేతి కృతజ్ఞః॥	౧ కార్యరూపమయిన జగద్రూపుఁడును- పరమాత్మయును గాన కృతజ్ఞుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౩ మేదినీపతిః	౧ మేదిన్యాఃపతిః మేదినీపతిః ॥	౧ భూపతి.
౩౪ త్రిపదః	౧ త్రీణిపాదాన్యస్యేతి త్రిపదః॥	౧ మూఁడుపాదములుగలవాఁడు.
౩౫ త్రిదశాధ్యక్షః	౧ గుణావేశేన సంజాతా స్త్రిస్రోదశావస్థా జాగ్రదాదయ స్తాసా మధ్యక్ష ఇతిత్రిదశాధ్యక్షః॥	౧ గుణసంబంధముచేఁగలిగినజాగ్రత్తు మొదలయినమూఁడవస్థలకు నధికారి
౩౬ మహాశృంగః	౧ మత్స్యరూపీ మహాశృంగే ప్రళయాంభోనిధౌ నావం బధ్వా చిక్రీడ ఇతి మహాశృంగః॥	౧ మత్స్యరూపమునొంది ప్రళయకాలసముద్రమునందుఁ దనకొమ్మున నోడను గట్టి క్రీడించినవాఁడు.
౩౭ కృతాంతకృత్	౧ కృతస్యాంతంసంహారం కరోతీతికృతాంతకృత్ ॥	౧ సృజింపఁబడిన లోకములను సంహరించువాఁడు.
	౨ కృతాంతంమృత్యుం కృంతతీతివాకృతాంతకృత్ ॥	౨ మృత్యువును ఛేదించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౮ మహావరాహః	౧ మహాంశ్చాసౌ వరాహశ్చేతి మహావరాహః॥	౧ గొప్ప వరాహరూపమును ధరించినవాఁడు.
౩౯ గోవిందః	౧ గోభిర్విందతే వేదాంతవాక్యైరితి గోవిందః॥	౧ వేదాంత వాక్యములచే లభించువాఁడు.
౪౦ సుషేణః	౧ శోభనా సేనాగణాత్మికా యస్య సుషేణః॥	౧ మంచి గణరూపమయిన సేనగలవాఁడు.
౪౧ కనకాంగదీ	౧ కనకమయాన్యంగదాన్యస్యేతి కనకాంగదీ॥	౧ బంగారువికారమయిన బాహుపురులుగలవాఁడు.
౪౨ గుహ్యః	౧ రహస్యోపనిషద్వేద్యత్వాద్గుహాయాం హృదయాకాశే నిహితఇతి వా గుహ్యః॥	౧ రహస్యమయిన యుపనిషత్తులచేఁ దెలియఁదగినవాఁడు గాన గుహయందుగాని హృదయాకాశమందుగాని యుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౩ గభీరః	౧ జ్ఞానైశ్వర్యబలాదిభిః గంభీరో గభీరః॥	౧ జ్ఞానము-ఐశ్వర్యము-బలము - మొదలగు వానిచే గంభీరుఁడు.
౮౪ గహనః	౧ దుష్ప్రవేశత్వాద్గహనః॥	౧ చొరం నశక్యము గు వాఁడు.
౮౫ గుప్తః	౧ వాఙ్మనసయోరగోచరత్వాద్గుప్తః॥	౧ వాక్కునకు మనసునకును దెలియని వాఁడు.
౮౬ చక్రగదాధరః	౧ మనస్తత్త్వాత్మకంచక్రం బుద్ధి తత్త్వాత్మికాంగదాం ధారయన్ లోకరక్షణార్థం యుక్తశ్చక్రగదాధరః॥	౧ మానస తత్త్వరూపమయిన చక్రమును-బుద్ధి తత్త్వ రూపమయిన గదను-ధరించుచు-లోక రక్షణమున కుఁదగినవాఁడు.
౮౭ వేధాః	౧ విదధాతీతివేదాః॥	౧ సృజించువాఁడు.
౮౮ స్వాంగః	౧ స్వయమేవ కార్యకారణాన్యంగాని స్వహాకరోతీతిస్వాంగః॥	౧ కార్యకారణములను నంగములతోఁ గూడఁ దానె పుట్టించు వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౯ అజితః	౧ నకేనాప్యవతా రేషు జిత ఇ త్యజితః॥	౧ అవతారముల యందు నొకానొకనిచేత నయిన జయింపఁ బడనివాఁడు.
౫౦ కృష్ణః	౧ కృష్ణద్వైపాయనః కృష్ణః॥	౧ వ్యాస రూపమున నవతరించినవాఁడు.
౫౧ దృఢః	౧ స్వరూప సామర్థ్యాద ప్రచ్యుతి స్వభావో దృఢః॥	౧ స్వరూప సామర్థ్యము వలనఁ జెడని స్వభావము గలవాఁడు.
౫౨ సంకర్షణోచ్యుతః	౧ సంహార సమయేయుగపత్ ప్రజాస్సంకర్షతీతి సంకర్షణః - నచ్యోతతిస్వరూపాదిత్యచ్యుతః సవిశేషణంనామైకమ్॥	౧ ప్రళయ కాలమందు నొక్కమాఱుగఁ బ్రజలను లెస్సగా నూటాడువాఁడును - స్వరూపమువలనఁ జెడనివాఁడును.
౫౩ వరుణః	౧ రశ్మిసం వరణాత్సాయంగత స్సూర్యో వరుణః॥	౧ కిరణములనుదగ్గించుటవలన సాయంతన సూర్యరూపము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౪ వారుణః	౧ వరుణస్యాపత్యంవసిష్ఠోఽగస్త్యోవా వారుణః॥	౧ వరుణ పుత్రుఁడైన వసిష్ఠరూపుఁడు గాని లేక అగస్త్యరూపుఁడుగాని వారుణుఁ డనఁబడును.
౫౫ వృక్షః	౧ వృక్షఇవాచలతయాస్థితఇతి వృక్షః॥	౧ చెట్టువలెఁ గదలక యుండువాఁడు.
౫౬ పుష్కరాక్షః	౧ హృదయ పుండరీకే చింతితః పుష్కరాక్షః॥	౧ హృదయ పుండరీకమున ధ్యానింపఁబడువాఁడు.
౫౭ మహామనాః	౧ సృష్టిస్థిత్యంత కర్మాణి మనసైవ కరోతీతి మహామనాః॥	౧ ఉత్పత్తి స్థితినాశములను మనసుచేతనే చేయువాఁడు.
౫౮ భగవాన్	౧ మాహాత్మ్యస్య సమగ్రస్యధైర్యస్య యశస్శ్రియః । జ్ఞానవైరాగ్యయోశ్చైవ షణ్ణాంభగఇతి స్మృతః । సోఽస్యాస్తీతి భగవాన్॥	౧ సంపూర్ణ మహాత్మ్య-ధైర్యము-కీర్తి-సంపద-జ్ఞానము-వైరాగ్యము-ఇవి భగశబ్దవాచ్యములు - ఇట్టి భగము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౯ భగహా	౧ సంహారసమయే భగంహంతీతి భగహా॥	౧ ప్రళయమందు టూఁదఁ జెప్పిన లక్షణము గల భగమును సంహరించువాఁడు.
౬౦ ఆనందీ	౧ సుఖరూపత్వా దానందీ॥	౧ సుఖస్వరూపుఁడు గాననానందియనఁబడు.
	౨ సర్వాభి స్సంపత్తిభి స్సమృద్ధ త్వా దానందీ॥	౨ అన్ని సంపదలతో నిండియుండునుగాన నానంది.
౬౧ వనమాలీ॥	౧ భూత తన్మాత్రరూపాం వైజయంత్యాఖ్యాం వనమాలాం వహన్ వనమాలీ॥	౧ పృథివ్యాది మహాభూత ములయు - శబ్దాది తన్మాత్రలయు - రూపము యిన వైజయంతి యనెడు మాలికను వహించువాఁడు.
౬౨ హలాయుధః॥	౧ హలాయుధ మస్యాస్తీతి హలాయుధః॥	౧ హలరూప మయిన యాయుధము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౩ ఆదిత్యః	౧ అదిత్యాం కశ్యపాత్ వామనరూపేణ జాత ఇతి ఆదిత్యః॥	౧ అదితియందుఁ గశ్యపునివలన వామన రూపుఁడై పుట్టినవాఁడు.
౬౪ జ్యోతిరాదిత్యః	౧ జ్యోతిషి సావిత్రమండలేస్థితో జ్యోతిరాదిత్యః॥	౧ సూర్యమండల మందుండు వాఁడు.
౬౫ సహిష్ణుః	౧ ద్వంద్వాని శీతోష్ణాదీని సహత ఇతి సహిష్ణుః॥	౧ శీతోష్ణములు - సుఖదుఃఖములు మొదలగు ద్వంద్వములను సహించువాఁడు.
౬౬ గతిసత్తమః	౧ గతిశ్చాసౌ సత్తమశ్చేతి గతిసత్తమః॥	౧ గతియు సత్తముఁడును.
౬౭ సుధన్వా	౧ శోభనం శార్ఙ్గంధనురస్యాస్తీతి సుధన్వా॥	౧ శుభమైన శార్ఙ్గమనెడు ధనువుగల వాఁడు.
౬౮ ఖండపరశుః	౧ శత్రూణాం ఖండనాత్ ఖండః - పరశురస్యేతి జామదగ్న్య	౧ శత్రువులను ఖండించెడు గండ్రగొడ్డలిగల పరశురామ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	కృతి రితి ఖండ పరశుః॥	రూపుఁడు.
౬౯ దారుణః	౧ సన్మార్గ నిరోధినాం దారుణత్వా ద్దారుణః॥	౧ మంచి త్రోవలను జెడఁగొట్టు వారికి భయము పుట్టించు వాఁడు.
౭౧ ద్రవిణ ప్రదః	౧ ద్రవిణం వాంఛితం భక్తేభ్యః ప్రదదాతీతి ద్రవిణప్రదః॥	౧ భక్తులు కోరినధనము నిచ్చువాఁడు.
౭౧ దివస్పృక్	౧ దివస్పృశిత్వా ద్దివస్పృక్॥	౧ స్వర్గమును లేక యాకాశమును ముట్టువాఁడు.
౭౨ సర్వదృగ్వ్యాసః॥	౧ సర్వదృశాం సర్వజ్ఞానానాం విస్తారకృత్సర్వదృగ్వ్యాసః॥ ౨ సర్వాచాసౌదృక్ - సర్వాకారంజ్ఞానం - సర్వస్యద్రష్టృత్వాత్సర్వదృక్ - ఋగ్వేదా	౧ అన్ని జ్ఞానములను వృద్ధి పొందించు వాఁడు. ౨ అన్నిటినిజూచునుగాన సర్వజ్ఞాన రూపుఁడును - వేదములను ఋగ్వేదాది భేదము

నామములు.		వ్యుత్పత్తులు.		తెనుఁగు.
		దిభేదేన చతుర్ధా వ్యస్తా వేదాః - అన్యాని పురాణాని - వ్యస్తాన్యనేనేతి వ్యాసోబ్రహ్మ॥		చే నాల్గు విధములుగను - మరికొన్ని పురాణములను - వేరు వేరుగ విభజించిన బ్రహ్మస్వరూపుఁడును గాన సర్వదృగ్వ్యాసుఁడని యొక నామ.
౭౩ వాచస్పతిరయోనిజః॥	౧	వాచో విద్యాయాః పతిః। వాచస్పతిః। జనన్యాం నజాయత ఇత్యయోనిజః। ఇత్యేకంనామ॥	౧	విద్యాధిపతియు తల్లియందుఁబుట్టనివాఁడును అని యొక నామము.
౭౪ త్రిసామా	౧	దేవవ్రత సమాఖ్యాతైస్త్రిభిస్సామభిస్తుతస్త్రిసామా॥	౧	భీష్మునిచేఁ జెప్పఁబడి నమూఁడుసామలచేఁ బొగడఁబడినవాఁడు.
౭౫ సామగః	౧	సామగాయతీతి సామగః॥	౧	సామవేదమును గానము చేయువాఁడు.
౭౬ సామ	౧	సామవేదః॥	౧	వేదములలో సామవేదరూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౭ నిర్వాణమ్	౧ సర్వదుఃఖోపశమనలక్షణం పరమానందరూపం నిర్వాణమ్॥	౧ అన్ని దుఃఖములు నశించుటయే రూపముగల పరమానందస్వరూపుఁడు.
౭౮ భేషజమ్	౧ సంసారరోగస్యౌషధం భేషజమ్॥	౧ సంసారమనెడు రోగమునకు మందగువాఁడు.
౭౯ భిషక్	౧ సంసారరోగస్య మోక్షకారిణీం పరాం విద్యాముపదిదేశ గీతాస్వితి భిషక్॥	౧ సంసారమనెడు రోగమును పిడిపించెడు జ్ఞానమును భగవద్గీతల నుపదేశించిన వాఁడు.
౮౦ సన్న్యాసకృత్	౧ మోక్షార్థం చతుర్థమాశ్రమం కృతవానితి సన్న్యాసకృత్॥	౧ ముక్తికొఱకు నాలుగవయాశ్రమమును గల్పించినవాఁడు.
౮౧ శమః	౧ సన్న్యాసినాం ప్రాధాన్యేన జ్ఞానసాధనం శమమాచష్ట ఇతి	౧ సన్న్యాసులకుముఖ్యముగ జ్ఞానసాధనమమైన యింద్రియ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	శమః॥	నిగ్రహానుగ్రహముల నుపదేశించువాఁడు.
౮౨ శాంతః	౧ విషయసుఖేష్వసంగితయా శాంతః॥	౧ ఇంద్రియ భోగములయందు గోర్కె లేనివాఁడు
౮౩ నిష్ఠా	౧ ప్రళయే యస్మిన్ నిష్ఠంతి భూతానీతి నిష్ఠా॥	౧ ప్రళయమందు భూతములన్నియు వానియందే యుండునుగాన నిష్ఠయనఁబడు.
౮౪ శాంతిః	౧ సమస్తావిద్యానివృత్తిః శాంతిః - బ్రహ్మైవ॥	౧ అజ్ఞానమంతయు నశించుటయే శాంతి - శాంతిరూపపరబ్రహ్మము.
౮౫ పరాయణమ్	౧ పరముత్కృష్టమయనం స్థానం పునరావృత్తిశంకారహితం యత్తత్పరాయణమ్॥	౧ గొప్పదయినపునరావృత్తిలేనిస్థానమేరూపముగాఁగలవాఁడు.
౮౬ శుభాంగః	౧ సుందరాం తనుం ధారయన్ శుభాంగః॥	౧ మంచి సొగసైనశరీరమును ధరించువాఁడు.
౮౭ శాం	౧ రాగద్వేషాది మో	౧ రాగద్వేషాదులను

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
శాంతిదః	సులక్షణాం శాంతిం ద దాతీతి శాంతిదః॥	విడుచుటయనెడు శాంతి నిచ్చువాఁడు.
౫౬౪ స్రష్టా	౧ సర్గాదౌ సర్వభూ తాని ససర్జేతి స్రష్టా॥	౧ సృష్టికి మొదట సమ స్తభూతములను సృ జించినవాఁడు.
౫౬౫ కుము దః	౧ కౌ భూమ్యాం మో దత ఇతి కుముదః॥	౧ భూమియందు సం తోషించువాఁడు.
౫౬౬ కువలే శయః	౧ కోః క్షితేః వలనాత్ కువలం జలం-తస్మి న్ శేషోదరే శేత ఇతి కువలేశయః॥	౧ భూమిఁ జలనఁ గదులు నదిగాన కువలమన జలము. ఆజలమునన నంతుని వీఁపునశయ నించువాఁడు.
	౨ కౌ భూమ్యాం వలతి సర్పాణా ముదరంకు వలం-తస్మిన్ శేషో దరే శేత ఇతి కువ లేశయః॥	౨ భూమియందుఁ బ్రా కును గాన సర్పముల యుదరము కువల మునాఁబడు - అట్టి శేషుని యుదరమున శయనించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౩ కువలం బదరీఫలం- తస్యమధ్యే శేతే తక్షకః - సోపి తస్య విభూతి రితివాహరిః కువలేశయః॥	౩ రేఁగుపండునడుమను శయనించు తక్షక రూపమగు విభూతి గలవాఁడు.
౬౧ గోహితః	౧ గవాంవృద్ధ్యర్థంగోవర్ధనం ధృతవా నితి గోభ్యో హితో గోహితః॥	౧ గోవుల వృద్ధికొఱకు గోవర్ధనపర్వతమును ధరించి గోవులకు మేలు చేసినవాఁడు.
౬౨ గోపతిః	౧ గోఃభూమ్యా దేః పతి ర్గోపతిః॥	౧ భూమి మొదలగువానికి భర్త.
౬౩ గోప్తా	౧ రక్షకో జగత ఇతి గోప్తా॥	౧ జగత్తును పాలించువాఁడు.
	౨ స్వాత్మానం స్వమాయయా సంవృణోతీతివా గోప్తా॥	౨ తనరూపమును దనమాయచేఁ గప్పుచున్నవాఁడు.
౬౪ వృషభాక్షః	౧ సర్వకామాధివర్ష కే అక్షిణీ అస్యేతివృషభాక్షః॥	౧ సమస్త కోర్కులు నిచ్చెడు నేత్రములు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ వృషభో ధర్మోదృష్టి రస్యేతివా వృషభాక్షః॥	౨ ధర్మ రూపమయిన దృష్టిగలవాఁడు.
౯౫ వృష ప్రియః	౧ వృషోధర్మః ప్రియో స్యేతి వృషప్రియః॥	౧ ధర్మము ప్రియము గాఁ గలవాఁడు.
౯౬ అనివర్తీ	౧ దేవా సురాది సంగ్రామాన్న నివర్తత ఇత్యనివర్తీ॥	౧ దేవదానవులు మొదలయినవారి యుద్ధములనుండి మళ్లని వాఁడు.
	౨ వృష ప్రియత్వాద్ధర్మాన్న నివర్తత ఇతివా॥	౨ ధర్మమం దిష్టముగల వాఁడుగాన ధర్మము నుండి మళ్లనివాఁడు.
౯౭ నివృత్తాత్మా	౧ స్వభావతో విషయేభ్యో నివృత్త ఆత్మా మనోయస్యేతి నివృత్తాత్మా॥	౧ స్వభావమువలన నింద్రియ సుఖములనుండి మళ్లిన మనను గలవాఁడు.
౯౮ సంక్షేప్తా	౧ సంహారసమయే విస్తృతంజగత్ సూక్ష్మరూపేణ సంక్షి	౧ విస్తారముగ వ్యాపించియున్న జగమును ప్రళయమందుఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	పతీతి సంక్షేపః॥	చిన్నదిగాఁ జేయువాఁడు.
౯౯ క్షేమకృత్	౧ ఉపాత్తస్య క్షేమం సంరక్షణం కరోతీతి క్షేమకృత్॥	౧ పొందఁబడిన దానిని సంరక్షించువాఁడు.
౧౦౦ శివః	౧ స్మృతిమాత్రేణ పావనాచ్ఛివః॥	౧ తలఁచిన మాత్రానఁ బవిత్రము చేయువాఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రే షష్ఠశతక వివృతిః.

దశకాది నామములు.

కపీంద్రః । దాశార్హః । ఆదః । మహర్షిః । కనకాంగదీ । దృఢః । వనమాలీ । దివస్పృక్ । శమః । గోహితః ॥

సప్తమశతక ప్రారంభః.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ శ్రీవత్సవక్షాః	౧ శ్రీవత్సలక్షణం చిహ్నమస్య వక్షసి స్థితమితి శ్రీవత్సవక్షాః॥	౧ శ్రీవత్సమనెడుచిహ్నము వీని యురమున నుండుఁగాన శ్రీవత్సవక్షుఁడు
౨ శ్రీవాసః	౧ అస్యవక్షసి శ్రీరనపాయినీ వసతీతి శ్రీవాసః॥	౧ వీని యురమునసెల్లప్పుడును లక్ష్మినివసించి యుండునుగాన శ్రీవాసుఁడు
౩ శ్రీపతిః	౧ అమృతమథనేసర్వాన్ సురాసురాదీన్ విహాయ శ్రీరేనం వరయామాసేతి శ్రీపతిః॥	౧ అమృత మథనకాలమందు లక్ష్మీదేవి సమస్తమయిన దేవదానవులుమొదలగు వారినివిడిచి వీ ని నే వరియించెను గా న శ్రీపతి.
	౨ శ్రీః పరాశక్తిః తస్యాః పతిరితివా శ్రీపతిః॥	౨ శ్రీ యనఁబరశక్తి - అట్టిశక్తికిఁ బతి.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪ శ్రీమతాం వరః	౧ ఋగ్యజుస్సామలక్షణా శ్రీః సా యేషాం తేషాం శ్రీమతాం విరించ్యాదీనాం ప్రధానః శ్రీమతాం వరః॥	౧ వేదత్రయ రూపము యిన సంపదగల బ్రహ్మాదులలో ముఖ్యుఁడు.
౫ శ్రీదః	౧ శ్రియం భక్తానాం దదాతీతి శ్రీదః॥	౧ భక్తులకు సంపద నిచ్చువాఁడు.
౬ శ్రీశః	౧ శ్రియ ఈశ శ్రీశః॥	౧ లక్ష్మీకిభర్త.
౭ శ్రీనివాసః	౧ శ్రీమత్సు నిత్యంవసతీతి శ్రీనివాసః॥	౧ సంపద గలవారియందెల్లపుడునుండువాఁడు.
౮ శ్రీనిధిః	౧ సర్వశక్తిమయేస్మిన్ నిఖిలాశ్శ్రియోనిధీయంత ఇతి శ్రీనిధిః॥	౧ సర్వశక్తిస్వరూపుఁడైన వీనియందు సమస్త సంపదలునుండునుగాన శ్రీనిధి.
౯ శ్రీవిభావనః	౧ కర్మానురూపేణ వివిధాశ్శ్రియః సర్వభూతానాం విభావయ	౧ సమస్త ప్రాణులకు నాయాయికర్మల ననుసరించి పలువిధ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	తీతి శ్రీవిభావనః॥	ములయిన సంపదల నిచ్చువాఁడు.
౧౦ శ్రీధరః	౧ సర్వభూతానాంజననీం శ్రియం వక్షసి వహన్ శ్రీధరః॥	౧ అన్ని జంతువులకును దల్లియైనలక్ష్మిని నురమునధరించువాఁడు.
౧౧ శ్రీకరః	౧ స్మరతాం స్తువతామర్చయతాంచ భక్తానాం శ్రియంకరోతీతి శ్రీకరః॥	౧ తలఁచెడువారును బొగడువారును బూజించెడు వారును నగు భక్తులకు సంపద గలుగఁజేయువాఁడు.
౧౨ శ్రేయః	౧ అనపాయిసుఖావాప్తిలక్షణం శ్రేయః-తచ్చ పరస్యైవ బ్రహ్మణో రూపమితి శ్రేయః॥	౧ చెరుపు లేనిసుఖలాభరూపమయిన శ్రేయస్సే స్వరూపముగాఁ గలవాఁడు.
౧౩ శ్రీమాన్	౧ శ్రియోఽస్యైవసంతీతి శ్రీమాన్॥	౧ సంపదలువీని కేకలవు గాన శ్రీమంతుఁడు.
౧౪ లోకత్రయాశ్రయః	౧ త్రయాణాం లోకానామాశ్రయత్వాల్లోకత్రయాశ్రయః॥	౧ మూఁడులోకములకు నాధారమయిన వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు	తెనుఁగు.
౧౫ స్వక్షః	౧ శోభనే పుండరీకాభే అక్షిణీ అస్యేతి స్వక్షః॥	౧ తెల్లఁదామరలవంటి మంచికన్నులు గలవాఁడు.
౧౬ స్వంగః	౧ శోభనాన్యంగాన్యస్యేతి స్వంగః॥	౧ మంచి సుందరములగు నవయవము లుగలవాఁడు.
౧౭ శతానందః	౧ ఏకః ఏవసన్ పరానందః ఉపాధిభేదాచ్ఛతధా భిద్యత ఇతి శతానందః॥	౧ ఒకఁడె పరానందమే యా యుపాధులనుబట్టి నూఱువిధములుగా భేదము నొందుఁగాన శతానందుఁడు.
౧౮ నందిః	౧ పరానంద విగ్రహో నందిః॥	౧ దొడ్డ యానందమే రూపము గాఁ గలవాఁడు.
౧౯ జ్యోతిర్గణేశ్వరః	౧ జ్యోతిర్గణానామీశ్వరో జ్యోతిర్గణేశ్వరః॥	౧ గ్రహనక్షత్రాదితేజోరూపులకురాజు.
౨౦ విజితాత్మా	౧ విజిత ఆత్మా యేన స విజితాత్మా॥	౧ జయింపఁబడిన మనసుగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౧ అవిధేయాత్మా	౧ న కేనాపి విధేయ ఆత్మాస్వరూప మస్యేత్యవిధేయాత్మా॥	౧ ఎవ్వనికిని స్వాధీనపడని స్వరూపము గలవాఁడు.
౨౨ సత్కీర్తిః	౧ సతీ అవితథా కీర్తిరస్యేతి సత్కీర్తిః॥	౧ చెడుగులేని కీర్తిగలవాఁడు.
౨౩ ఛిన్నసంశయః	౧ కరామలకవత్సర్వం సాక్షాత్కృతవతః క్వాపి సంశయో నాస్తీతి ఛిన్నసంశయః॥	౧ అరచేతిలోని యుసిరికాయవలె సమస్తమును జూచు వీనికి నొకప్పుడైన సందేహము లేదుగాన ఛిన్నసంశయుఁడు.
౨౪ ఉదీర్ణః	౧ సర్వభూతేభ్యస్సముద్రిక్తత్వాదుదీర్ణః॥	౧ అన్ని ప్రాణులకంటె నుత్కృష్టుఁడు.
౨౫ సర్వతశ్చక్షుః	౧ సర్వతస్సర్వం స్వచైతన్యేన పశ్యతీతి సర్వతశ్చక్షుః॥	౧ అంతట నన్నిటిని దనరూపముగాఁ జూచువాఁడు.
౨౬ అనీశః	౧ న విద్యతే స్యేశ ఇత్యనీశః॥	౧ తనమీఁది ప్రభువు లేనివాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
27 శాశ్వతస్థిరః	1 శశ్వద్భవన్నపి న విక్రియాం కదాచిదుపైతీతి శాశ్వతస్థిర ఇతినామైకం॥	1 ఎల్లకాల ముండినను నొకప్పుడైన మార్పునొందక స్థిరముగ నుండువాఁడు.
28 భూశయః	1 లంకామార్గాన్వేషణాయ సాగరోపాంత భూమౌ శేత ఇతి భూశయః॥	1 లంకాపట్టణమునకుఁ ద్రోవ చూచుటకై కడలిగట్టున నేల శయనించినవాఁడు.
29 భూషణః	1 స్వేచ్ఛావతారై ర్బహుభిర్భూమిం భూషయన్ భూషణః॥	1 స్వాధీనము లయిన యనేక జన్మములచే భూమి నలంకరించిన వాఁడు.
30 భూతిః	1 భూతిర్భవనంసత్తా॥ 2 సమస్త విభూతీనాం కారణత్వాద్వా॥	1 కలిగియుండువాఁడు. 2 సమస్త సంపదలకుఁ గారణ మగువాఁడు.
31 విశోకః	1 విగతశ్శోకోస్య పరానందైక రూపత్వాదితి విశోకః॥	1 పరానంద రూపుఁడు గాన శోకము లేని వాఁడు.
32 శోక	1 స్మృతి మాత్రేణ భ	1 తలఁచిన మాత్రాన

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
నాశనః	క్తానాం శోకంనాశ యతీతి శోక నాశనః॥	భక్తులబాధను బోఁ గొట్టువాఁడు.
౩౩ అర్చిష్మాన్	౧ అర్చిష్మంతో యదీ యేనార్చిషా చంద్ర సూర్యాదయ స్సఏవ ముఖ్యోర్చిష్మాన్॥	౧ ఎవ్వని తేజస్సుచేత చంద్రుఁడు సూర్యుఁడు మొదలయిన వారు తేజస్సు గలవారయిరో యట్టి ముఖ్యుఁడర్చిష్మంతుఁడు.
౩౪ అర్చితః	౧ సర్వంలోకార్చితైర్బ్రహ్మాదిభి రర్చిత ఇత్యర్చితః॥	౧ అన్నిలోకములచేఁ బూజింపఁ బడినయెడు బ్రహ్మాదులచేఁ బూజింపఁబడువాఁడు.
౩౫ కుంభః	౧ కుంభవ దస్మిన్సర్వం ప్రతిష్ఠిత మితి కుంభః॥	౧ ఘటమందువలె వీని యందు సర్వము నుండును.
౩౬ విశుద్ధాత్మా	౧ గుణత్రయా తీత తయా విశుద్ధ ఆత్మాఅస్యేతి విశుద్ధాత్మా॥	౧ సత్త్వరజస్తమోగుణములను మీఁరిన శుద్ధదేహము గల వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
38 విశోధనః	౧ స్మృతిమాత్రేణ పాపానాం క్షపణా ద్విశోధనః॥	౧ తలంచిన మాత్రమునఁ బాపములను నశింపఁ జేయువాఁడు.
39 అనిరుద్ధః	౧ ననిరుధ్యతే శత్రుభిః కదాచిది త్యనిరుద్ధః॥	౧ శత్రువులచే నొకప్పుడైన నడ్డగింపఁబడని వాఁడు.
3౯ అప్రతిరథః	౧ ప్రతిరథః ప్రతిపక్షః అస్య న విద్యత ఇ త్యప్రతిరథః॥	౧ శత్రువులు లేని వాఁడు.
౪౦ ప్రద్యుమ్నః	౧ ప్రకృష్టం ద్యుమ్నమస్యేతి ప్రద్యుమ్నః	౧ గొప్ప తేజము గల వాఁడు.
౪౧ అమితవిక్రమః	౧ అమితో విక్రమో స్యే త్యమితవిక్రమః॥	౧ హద్దులేని పరాక్రమము గలవాఁడు.
౪౨ కాలనేమినిహా	౧ కాలనేమి నామాన మసురం నిజఘానేతి కాలనేమినిహా॥	౧ కాలనేమియను పేరు గల రాక్షసుని బరిమార్చిన వాఁడు.
౪3 వీరః	౧ గతా గతానామపి శత్రూణాం కులాని	౧ గతించిన వారును రాఁగల వారునగుశ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	విజిత్య విరాజత ఇతి వీరః॥	శత్రువులను జయించి ప్రకాశించు వాఁడు.
౭౭ శౌరిః	౧ శూరకులోద్భవ త్వాచ్ఛౌరిః	౧ శూరుని వంశమునఁ బుట్టినవాఁడు.
	౨ శ్రుతవిక్రమ శాలి త్వాద్వా	౨ ప్రసిద్ధికెక్కిన పరాక్రమముచేఁ బ్రకాశించువాఁడు.
౭౫ శూరజనేశ్వరః	౧ శూరజనానాం వాసవాదీనాం శౌర్యాతిశయేనేష్ట ఇతి శూరజనేశ్వరః	౧ గొప్ప శౌర్యముచేత శూరులయిన యింద్రుఁడు మొదలగు వారికిని సంతుష్టి నొందించువాఁడు.
౭౬ త్రిలోకాత్మా	౧ త్రయాణాం లోకానామంతర్యామి తయాత్మేతి త్రిలోకాత్మా॥	౧ మూఁడు లోకముల యందున్న జనుల మనంబుల మెలంగు వాఁడు.
	౨ త్రయోలోకా అస్మాత్ పరమార్థతోన భిద్యంత ఇతివా॥	౨ నిజమాలోచింపఁగా మూఁడు లోకములు వీనికంటె వేఱయినవి

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		కావు గాన త్రిలోకాత్మా.
౬౭ త్రిలోకేశః	౧ త్రయోలోకా స్తదాజ్ఞయా స్వేషు కర్మసు వర్తంత ఇతి త్రిలోకేశః॥	౧ మూఁడు లోకముల వారును వీనియాజ్ఞచేతఁ దమపనులఁ బ్రవర్తింతురు గాన త్రిలోకేశుఁడు.
౬౮ కేశవః	౧ కేశసంజ్ఞితాః సూర్యాది సంక్రాంతా అంశవః తద్వత్తయా కేశవః॥	౧ కేశములను పేరుగల తన యంశువులు సూర్యుఁడు మొదలయిన వారియందుఁ గలవాఁడు.
	౨ "బ్రహ్మావిష్ణుశివాఖ్యాతా శ్శక్తయః కేశసంజ్ఞితాః - తేన కేశవనామాహం ఖ్యాతోలోకేయుగే యుగే" ఇతివా కేశవః॥	౨ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర రూపమయిన మూఁడు శక్తులును మూఁడు కేశములుగాఁ గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౯ కేశిహా	౧ కేశినామాన మసురం హతవా నితి కేశిహా॥	౧ కేశి యనెడు రాక్షసుని సంహరించినవాఁడు.
౫౦ హరిః	౧ సహేతుకం సంసారం హరతీతి హరిః॥	౧ సంసారమును సంసారకారణమును గూడ హరించువాఁడు.
౫౧ కామదేవః	౧ ధర్మాది పురుషార్థచతుష్టయం వాంఛద్భిః కామ్యత ఇతి కామః సచాసౌదేవశ్చేతి కామదేవః॥	౧ ధర్మార్థకామమోక్షములను గోరెడుపురుషులచేఁ గోరఁబడెడు దేవుఁడు.
౫౨ కామపాలః	౧ కామినాం కామాన్ పాలయతీతి కామపాలః॥	౧ కాముకుల కోర్కులను దీర్చువాఁడు.
౫౩ కామీ	౧ పూర్ణకామత్వాత్కామీ॥ ౨ కామో స్యాస్తీతి కామీ॥	౧ నిండిన కోర్కులు గలవాఁడు. ౨ కోర్కులు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౪ కాంతః	౧ అభిరూపతమం దేహం వహన్ కాన్తః ౨ ద్విపరార్ధాంతే కస్య బ్రహ్మణః అంతోయస్మాదితి వా కాంతః॥	౧ మిక్కిలి సొగసైన దేహము గలవాఁడు. ౨ రెండు పరార్ధముల యిన పిమ్మట బ్రహ్మనంత పుచ్చువాఁడు.
౫౫ కృతాగమః	౧ కృత ఆగమశ్శ్రుతి స్మృత్యాది లక్షణో యేనసకృతాగమః॥	౧ శ్రుతి స్మృత్యాది రూపమయిన యాగమములు జేసిన వాఁడు.
౫౬ అనిర్దేశ్యవపుః	౧ ఇదంతదీదృగేవేతి నిర్దేష్టుం యన్నశక్యతే గుణాతీతత్వాద్రూపమస్యేత్య నిర్దేశ్యవపుః॥	౧ అది యిదే- ఇట్టిదే- అని నిరూపించుటకు ఎల్లలేని రూపము గలవాఁడు నిర్గుణుఁడు.
౫౭ విష్ణుః	౧ రోదసీవ్యాప్యకాన్తిరభ్యధికాస్థితాస్యేతి విష్ణుః॥	౧ భూమ్యాకాశములను వ్యాపించిన గొప్పకాంతివీనికిఁ గలదుగాన విష్ణువు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౮ వీరః	౧ గత్యాది మత్త్వా ద్వీరః ॥	౧ గతి - కాంతి - అశనము మొదలయినవి గలవాఁడు.
౫౯ అనంతః	౧ వ్యాపిత్వా న్నిత్యత్వా త్సర్వాత్మత్వా ద్దేశతః కాలతో వస్తుతః పరిచ్ఛిన్నో నంతః ॥	౧ అంతట నెల్లపుడు నన్నిట నుండు వాఁడు గాన దేశము నుండి - ద్రవ్యము నుండి - కాలము నుండియు వేఱు చేయఁబడనివాఁడు.
౬౦ ధనంజయః	౧ యద్దిగ్విజయే ప్రభూతం ధనమజయ త్తేన ధనంజయో ఽర్జునః ॥	౧ దిక్కులను జయించి చాలుగ ధనము సంపాదించిన యర్జున రూపుఁడు.
౬౧ బ్రహ్మణ్యః	౧ తపోవేదాశ్చ సత్యంచ జ్ఞానంచ బ్రహ్మసంజ్ఞితం । తేభ్యోహితత్వాద్బ్రహ్మణ్యః ॥	౧ తపస్సు-వేదములు - సత్యము-జ్ఞానమును బ్రహ్మమనఁబడును - ఇట్టి బ్రహ్మమునకు హితుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౨ బ్రహ్మకృత్	౧ తప ఆదీనాం కర్తృత్వాద్బ్రహ్మకృత్ ॥	౧ తపసు మొదలయిన బ్రహ్మశబ్దవాచ్యములను జేయువాఁడు.
౬౩ బ్రహ్మ హా॥	౧ బ్రహ్మాత్మనా సర్వం సృజతీతి బ్రహ్మాహా॥	౧ బ్రహ్మరూపుఁడై యంతను బుట్టించువాఁడు
౬౪ బ్రహ్మ	౧ బృహత్త్వాద్బృంహణత్వాచ్చ సత్త్వాది లక్షణం బ్రహ్మ॥	౧ గొప్ప వాఁడును వృద్ధిగల వాఁడును గానసచ్చిదానంద రూపుఁడు.
౬౫ బ్రహ్మవివర్ధనః	౧ తపఆదీనాం వివర్ధనో బ్రహ్మవివర్ధనః॥	౧ తపస్సు మొదలయిన వానిని వృద్ధిఁ బొందించువాఁడు.
౬౬ బ్రహ్మవిత్	౧ వేదంవేదార్థం చ యథావద్వేత్తీతి బ్రహ్మవిత్ ॥	౧ వేదమును వేదార్థమును నిజముగఁ దెలిసికొనువాఁడు.
౬౭ బ్రాహ్మణః	౧ బ్రహ్మాత్మనా సమస్తానాం లోకానాం ప్రవచనం కుర్వన్ వేదస్యాయమితి బ్రాహ్మణః॥	౧ బ్రహ్మరూపుఁడై సమస్త లోకములకు వేదములను దెల్పి వేదసంబంధియగువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౮ బ్రహ్మీ	౧ బ్రహ్మ సంజ్ఞితాస్తచ్ఛేష భూతా అస్యేతి బ్రహ్మీ॥	౧ పరబ్రహ్మమునకు భిన్నములయిన బ్రహ్మ మను పేరుగల తపో వేద - సత్యజ్ఞానములు వీనికిఁ గలవుగాన బ్రహ్మీ.
౬౯ బ్రహ్మజ్ఞః	౧ వేదాన్స్వాత్మభూతాన్ జానాతీతి బ్రహ్మజ్ఞః॥	౧ తనరూపమును బొందిన వేదములను దెలిసికొనినవాఁడు.
౭౦ బ్రాహ్మణప్రియః	౧ బ్రాహ్మణానాం ప్రియో బ్రాహ్మణప్రియః ౨ బ్రాహ్మణాః ప్రియా అస్యేతివా బ్రాహ్మణప్రియః॥	౧ బ్రాహ్మణులకుఁ బ్రియమయినవాఁడు. ౨ బ్రాహ్మణులు వీనికిఁ బ్రియులుగాన బ్రాహ్మణ ప్రియుఁడు.
౭౧ మహాక్రమః	౧ మహాంతః క్రమాః పాదవిక్షేపా అస్యేతి మహాక్రమః॥	౧ గొప్పవియగు పాదన్యాసములు గలవాఁడు.
౭౨ మహాకర్మా	౧ మహ జ్జగదుత్పత్త్యాది కర్మాస్యేతి మహాకర్మా॥	౧ లోకములను బుట్టించుట మొదలయిన పెద్దపనిగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౩ మహాతేజాః	౧ తేజస్వినో యదీయేన తేజసా భాస్కరాదయస్తస్య మహత్తేజోస్త్యేతి మహాతేజాః॥	౧ సూర్యుఁడు మొదలగు వారలెవ్వని తేజముచేఁ దేజము గలవారలో యట్టి గొప్ప తేజస్సు గలవాఁడు
౭౪ మహోరగః	౧ మహాంశ్చాసావురగశ్చేతి మహోరగః॥	౧ గొప్ప సర్పమయిన వాసుకిరూపుఁడు.
౭౫ మహాక్రతుః	౧ మహాంశ్చాసౌ క్రతుశ్చేతి మహాక్రతుః॥	౧ క్రతు రాజ మయిన యశ్వమేధ యజ్ఞస్వరూపుఁడు.
౭౬ మహాయజ్వా	౧ మహాంశ్చాసౌ యజ్వా చేతి లోకసంగ్రహార్థం యజ్ఞాన్నిర్వర్తయన్ మహాయజ్వా॥	౧ లోకమందు సంప్రదాయమును స్థిరపరుచుటకై యజ్ఞములను జేయుచున్న గొప్పసోమయాజి.
౭౭ మహాయజ్ఞః	౧ మహాంశ్చాసౌ యజ్ఞశ్చేతి మహాయజ్ఞః॥	౧ యజ్ఞములలో గొప్పదియగు జపయజ్ఞస్వరూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౮ మహాహవిః	౧ మహచ్చ తద్ధవిశ్చేతి మహాహవిః॥	౧ పరమాత్మయందన్ని లోకములును అభేదముగాఁ జేర్పఁబడునుగాన మహాహవిస్సనఁబడును.
౨౯ స్తవ్యః	౧ సర్వైస్స్తూయతే స్తోతాఽస్య చిదితి స్తవ్యః॥	౧ అందఱిచేఁ బొగడఁబడువాఁడు నొకరినైనఁ బొగడనివాఁడు.
౩౦ స్తవప్రియః	౧ అతఏవ స్తవప్రియః॥	౧ ఎల్లవారిచే స్తోత్రము చేయఁబడును గాన స్తవప్రియుఁడు.
౩౧ స్తోత్రమ్	౧ స్తూయతే యేనతత్ స్తోత్రం - గుణ సంకీర్తనాత్మకంతద్ధరేరేవేతి॥	౧ గుణసంకీర్తన రూపమయిన స్తుతిస్వరూపము నొందువాఁడు.
౩౨ స్తుతిః	౧ స్తవనక్రియా॥	౧ స్తవనక్రియయే యగువాఁడు.
౩౩ స్తోతా	౧ స్తవనక్రియారూపః॥	౧ స్తుతిరూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౪ రణప్రియః	౧ ప్రియోరణోస్య యతః పంచమహాయుధానిధత్తేసతతంలోకరక్షార్థం అతో రణప్రియః॥	౧ లోకములను పాలించుటకు నెల్లప్పుడును పంచమహాయుధములను ధరించెనుగాన రణప్రియుఁడు.
౮౫ పూర్ణః	౧ సర్వైః కామైః స్సకలాభిశ్చ శక్తిభిశ్చ సంపన్న ఇతిపూర్ణః॥	౧ సమస్తమయిన కోర్కెలతోడను సన్ని శక్తులతోడను నిండినవాఁడు.
౮౬ పూరయితా	౧ న కేవలంపూర్ణః సపవపూరయితాచ సర్వేషాం సంపద్భిః॥	౧ అన్నిసంపదలతోను తాను నిండియున్నవాఁడేకాక యందఱను సంపదలచే నింపువాఁడు.
౮౭ పుణ్యః	౧ స్మృతిమాత్రేణ సర్వేషాం కల్మషాణి క్షపయతీతి పుణ్యః॥	౧ స్మరించుట చేతనే యందఱి జనులపాపములను బోఁగొట్టువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౮ పుణ్యకీర్తిః	౧ పుణ్యాకీర్తిరస్య పుణ్యకీర్తిః॥	౧ జనులకుఁ బుణ్యమిచ్చెడు కీర్తిగలవాఁడు.
౮౯ అనామయః	౧ అంతరైర్బాహ్యైర్వ్యాధిభిః కర్మజైర్న పీడ్యత ఇత్యనామయః॥	౧ కర్మవలనఁబుట్టినలోనివియు వెలుపలివియు నగు రోగములచేఁ బీడింపఁబడనివాఁడు.
౯౦ మనోజవః	౧ మనసో వేగ ఇవ వేగోస్య సర్వగతత్వాదితిమనోజవః॥	౧ అంతటనున్నవాఁడుగాన మనసుయొక్క వేగమువంటి వేగము గలవాఁడు.
౯౧ తీర్థకరః	౧ చతుర్దశ విద్యానాం బాహ్య విద్యానాం చ ప్రణేతా ప్రవక్తా చేతి తీర్థకరః॥	౧ పదునాలుగు మహావిద్యలను నింక నితరవిద్యలను రచించువాఁడును ఉపదేశించువాఁడును.
౯౨ వసురేతాః	౧ వసుసువర్ణం రేతో యస్యేతివసురేతాః॥	౧ సువర్ణవికారమయిన వీర్యముగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౩ వసుప్రదః	౧ వసుప్రకృష్టం మోక్షాఖ్యం ఫలంభక్తేభ్యః ప్రదదాతీతి వసుప్రదః॥	౧ అధికమయిన మోక్షమనెడు ఫలమును భక్తులకునిచ్చెడువాఁడు.
౯౪ వసుప్రదః	౧ వసుప్రకర్షేణ దదాతీతి వసుప్రదః॥	౧ ధనము విశేషముగా నిచ్చెడువాఁడు.
౯౫ వాసుదేవః	౧ వసుదేవస్యాపత్యం వాసుదేవః॥	౧ వసుదేవుని పుత్రుఁడు.
౯౬ వసుః	౧ వసంతి భూతాని తత్ర తేషు వావసతీతి వసుః॥	౧ వానియందు భూతము లుండును లేక భూతములయందతఁడుండును గాన వసువు.
	౨ వస్తే ఆచ్ఛాదయత్యాత్మనః స్వరూపం మాయయేతివావసుః॥	౨ నిజరూపమును మాయచేఁ గప్పువాఁడు.
౯౭ వసుమనాః	౧ అవిశేషేణ సర్వేషు విషయేషు వసతీతి	౧ సమముగా నన్నిసంగతులలో నుండు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	వ సు తస్మిన్నోస్త్యేతి వసుమనాః॥	మనసుగలఁవాఁడు.
౯౮ హవిః	౧ బ్రహ్మహవిరితి భగవద్వచనాత్ హవిః॥	౧ హవిస్సు బ్రహ్మమనఁబడునని భగవంతుఁడు చెప్పుటవలన హవిస్సనఁబడును.
౯౯ సద్గతిః	౧ బ్రహ్మాస్తీతియే విదుః తేసంత స్తైఃప్రాప్యత ఇతి సద్గతిః॥	౧ పరమాత్మ కలఁడని తెలిసికొనువారు సత్పురుషులు - అట్టివారిచేఁబొందఁదగినవాఁడు.
౧౦౦ సత్కృతిః	౧ సతీకృతి ర్జగదుత్పత్త్యాది లక్షణాన్యేతి సత్కృతిః॥	౧ జగములను బుట్టించుట మొదలయిన మంచి వ్యాపారము గలవాఁడు.

ఇతి శ్రీ విష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్రే సప్తమశతకవివృతిః.

దశకాది నామములు

శ్రీవత్సవక్షాః । శ్రీకరః । అవిధేయాత్మా। విశోకః। అమితవిక్రమః। కామదేవః। బహ[illegible]సో. తం। తీర్థకరః॥

అష్టమశతక ప్రారంభః.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ సత్తా	౧ సజాతీయ విజాతీయ స్వగతభేద రహితా నుభూతిస్సత్తా॥	౧ తనవంటివి - తనకం టె భిన్నములునగు భేదరూపములు లేక ని త్యుఁడైయేక రూపుఁ డై యుండెడువాఁడు॥
౨ సద్భూతిః	౧ సవవపరమాత్మా చి దాత్మకో బహుధా భాస మానత్వాత్స ద్భూతిః॥	౧ పరమాత్మయే జ్ఞాన రూపుఁడై యనేకవి ధములఁ బ్రకాశించు వాఁడు.
౩ సత్పరాయణః	౧ సతాంతత్త్వవిదాంప రం ప్రకృష్ట మయన మితి సత్పరాయణః॥	౧ బ్రహ్మజ్ఞానముగల స త్పురుషులకు ముఖ్య స్థానమగు వాఁడు.
౪ శూరసేనః	౧ హనుమత్ప్రముఖా స్సైనికాశ్శౌర్యశా లినోయస్యాం సేనా యాం సాసూరసేనా యస్య సశూరసేనః॥	౧ హనుమానుఁడు మొ దలయిన శౌర్యవం తులు సేనయందుఁ గ లవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫ యదుశ్రేష్ఠః	౨ యదూనాంప్రధానత్వాద్యదుశ్రేష్ఠః॥	౧ యాదవులలోఁ శ్రేష్ఠుఁడు.
౬ సన్నివాసః	౧ సతాం విదుషామాశ్రయఇతిసన్నివాసః॥	౧ పండితుల కాధారమగువాఁడు.
౭ సుయామునః	౧ శోభనాయామునాయమునా సంబంధినః పరివేష్టారోఽస్యేతి సుయామునః॥	౧ శుభప్రదులగు యమునాతీరవాసులచేఁ జుట్టఁబడినవాఁడు.
౮ భూతావాసః	౧ భూతాన్యత్రాభిముఖ్యేన వసంతీతి భూతావాసః॥	౧ వీనియందు భూతములెదురుగా నివసించియుండు.
౯ వాసుదేవః	౧ జగదాచ్ఛాదయతి మాయయేతివాసుః సఏవదేవ ఇతివాసుదేవః॥	౧ మాయచే జగమును గప్పువాఁడువాసువు. అట్టిదేవుఁడు వాసుదేవుఁడు.
౧౦ సర్వాసునిలయః	౧ సర్వఏవాసవః ప్రాణాజీవాత్మకే యస్మిన్నవ్యయే నిలీయంతేస	౧ జీవరూపుఁడై నాశములేని వీనియందుఁ బ్రాణము లన్నియు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	సర్వానునిలయః॥	లీన మగునుగాన స ర్వానునిలయుఁడు.
౧౧ అనలః	౧ అలం పర్యాప్తిశ్శక్తి సంపదాం నాస్య వి ద్యత ఇ త్యనలః॥	౧ ఇతనిశక్తి సంపదల కు మేర లేదు గాన ననలుఁడనంబడును.
౧౨ దర్ప హా	౧ ధర్మ విరుద్ధే పథితిష్ఠ తాం దర్పంహంతీతి దర్పహా॥	౧ అన్యాయ మందుఁ బ్రవర్తించు వారి మదము నడంచు వాఁడు.
౧౩ దర్పదః	౧ ధర్మవర్త్మ నివర్త మానానాం దర్పం దదాతీతి దర్పదః॥	౧ ధర్మమార్గమున సం చరించువారికి గర్వ మునిచ్చువాఁడు.
౧౪ దృప్తః	౧ ఆత్మామృతరసాస్వా దనాత్ నిత్యం ప్ర ముదితో దృప్తః॥	౧ బ్రహ్మానందము నను భవించుటవలనెల్ల పుడును సంతోషిం చెడివాఁడు.
౧౫ దుర్ధరః	౧ కైశ్చిద్దుఃఖేన హృద యేధార్యతి జన్మాంత ర సహస్రేషు భావ	౧ పెక్కువేలజన్మముల లో ధ్యానించుట వలనఁ గొందఱిచే

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	నాయోగాత్తస్మాద్ధరః॥	మనసునందుఁ గష్టముచే ధరింపంబడువాఁడు.
౧౬ అపరాజితః	౧ అంతరై రాగాదిభిశ్శత్రుభిర్బాహ్యైర్దానవాదిభిర్నపరాజిత ఇత్యపరాజితః॥	౧ రాగము మొదలయినయంతరంగ శత్రువులచేతను-రక్కసులులోనుగాఁ గలబాహ్య శత్రువుల చేతను-జయింపఁబడనివాఁడు.
౧౭ విశ్వమూర్తిః	౧ విశ్వం మూర్తిరస్య సర్వాత్మకత్వాదితి విశ్వమూర్తిః॥	౧ అన్నిరూపములుగలవాఁడుగాన ప్రపంచమేరూపముగాఁగలవాఁడు
౧౮ మహామూర్తిః	౧ శేషాంకపర్యంకశాయినోస్య మహతీ మూర్తిరితి మహామూర్తిః॥	౧ శేషశాయి యయినవీని దేహము గొప్పదిగానమహామూర్తి యనఁబడును.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౯ దీప్తమూర్తిః	౧ జ్ఞానమయీమూర్తిర్దీప్తాస్యేతి దీప్తమూర్తిః॥	౧ జ్ఞానరూపమై ప్రకాశించెడు రూపము గలవాఁడు.
౨౦ అమూర్తిమాన్	౧ కర్మనిబంధనా మూర్తిరస్య నవిద్యత ఇత్యమూర్తిమాన్॥	౧ కర్మము ననుసరించిన దేహము లేనివాఁడు.
౨౧ అనేకమూర్తిః	౧ అవతారేషు స్వేచ్ఛయా లోకానాముపకారిణీర్బహ్వీర్మూర్తీర్భజత ఇత్యనేకమూర్తిః॥	౧ అవతారముల యందు స్వేచ్ఛగా లోకోపకారమయిన పలువిధములయిన రూపములనొందువాఁడు.
౨౨ అవ్యక్తః	౧ అయమీదృశ ఇతి నవ్యజ్యత ఇత్యవ్యక్తః॥	౧ ఇతఁడిట్టివాఁడని తెలియఁబడఁడు గనుక అవ్యక్తుఁడనఁబడును.
౨౩ శతమూర్తిః	౧ నానా వికల్పజామూర్తయస్సంవిదాకృతే స్సంతీతి	౧ పలు విధముల నూహింపఁదగిన రూపములుజ్ఞానరూపునికి

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	శతమూర్తిః॥	గలవుగాన శత మూర్తి॥
౨౪ శతాననః	౧ యతోవిశ్వాదిమూర్తిత్వమతఏవశతాననః॥	౧ ప్రపంచమే ముఖ్య రూపముగలవాఁడు.
౨౫ ఏకః	౧ పరమార్థత స్సజాతీయవిజాతీయ స్వగత భేద విముక్తత్వాదేకః॥	౧ నిజముగాఁ దనవంటివి తనకంటె భిన్నములునగు రూపములు లేక కేవలముగా నుండు వాఁడు.
౨౬ నైకః	౧ మాయయా బహురూపత్వాన్నైకః॥	౧ మాయచేననేకరూపములుగల వాఁడు.
౨౭ సవః	౧ సోమో యత్రాభి సూయతే సోధ్వర స్సవః॥	౧ సోమలత పిడువఁబడెడుయజ్ఞరూపుఁడు.
౨౮ కః	౧ కశ్శబ్దస్సుఖవాచకః తేనస్తూయతఇతికః॥	౧ సుఖరూపుఁడని పేర్కొనఁబడు వాఁడు.
౨౯ కిం	౧ సర్వపురుషార్థ రూపత్వాద్బ్రహ్మవిచార్య	౧ చతుర్విధ పురుషార్థ రూపుఁడుగాన పర

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	మితి బ్రహ్మ కిం॥	మాత్మ తెలియఁదగినవాఁడుగాన కిమ్మనఁబడును.
30 యత్	౧ యచ్ఛబ్దేనస్వతస్సిద్ధ వస్తూద్దేశ వాచినా బ్రహ్మనిర్దిశ్యత ఇతి బ్రహ్మ యత్॥	౧ లోక ప్రసిద్ధమైన వస్తువును దెల్పెడుయచ్ఛబ్దముచే పరమాత్మ చెప్పంబడును.
31 తత్	౧ తనోతీతి బ్రహ్మతత్॥	౧ విస్తరింపఁ జేయువాఁడు.
32 పదమనుత్తమమ్	౧ పద్యతేగమ్యతే ముముక్షుభిరితిపదం - యస్మాదుత్కృష్టం నాస్తి తదనుత్తమం - సవిశేషణమేకంనామ॥	౧ ముక్తిని గోరువారిచేతఁ బొందఁదగినది పదము - దేనికంటె గొప్పదిలేదో యది యనుత్తమము - అట్టి పరబ్రహ్మమని యొకనామము.
33 లోకబంధుః	౧ అస్మిన్ సకలలోకా బధ్యంత ఇతి లోకబంధుః॥	౧ వీనియందు జనులందఱు కట్టఁబడుదురు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ లోకానాం జనకత్వాల్లోకబంధుః॥	౨ లోకములను బుట్టించువాఁడు.
	3 లోకానాం బంధుకృత్యం కృతవానితి లోకబంధుః॥	3 లోకమునకుఁ జుట్టముఁవలె మేలుసేయువాఁడు.
3౪ లోకనాథః	౧ లోకైర్నాథ్యతే యాచ్యత ఇతి లోకనాథః॥	౧ జనులచే యాచింపఁబడువాఁడు.
3౫ మాధవః	౧ మధుకులే జాతత్వాన్మాధవః॥	౧ మధు వంశమందుఁ బుట్టినవాఁడు.
3౬ భక్తవత్సలః	౧ భక్తస్నేహవానితి భక్తవత్సలః॥	౧ భక్తులయందుఁ బ్రీతిగలవాఁడు.
3౭ సువర్ణవర్ణః	౧ సువర్ణస్య వర్ణ ఇవ వర్ణోస్యేతి సువర్ణవర్ణః॥	౧ బంగారు తేజమువంటి తేజముగలవాఁడు.
3౮ హేమాంగః	౧ హేమ్నః వికారాః అంగాన్యస్యేతి హేమాంగః॥	౧ బంగారు వికారమయిన యంగములుగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౯ వరాంగః	౧ వరాణి శోభనాన్యంగాన్యస్యేతి వరాంగః॥	౧ మంగళమయిన యవయవములు గలవాఁడు.
౪౦ చందనాంగదీ	౧ చందనైరంగదైర్భూషిత ఇతి చందనాంగదీ॥	౧ మంచిగంధము చేతను భుజకీర్తులు మొదలయిన యలంకారములచేతను నలంకరింపఁబడినవాఁడు.
౪౧ వీరహా	౧ ధర్మత్రాణాయా సురవీరాన్ రాగాదీంశ్చ హంతీతి వీరహా॥	౧ ధర్మమును గాపాడుటకు రాక్షసవీరులను రాగ ద్వేషాదులను సంహరించువాఁడు.
౪౨ విషమః	౧ సమోనాస్య విద్యతే సర్వ విలక్షణత్వాదితి విషమః॥	౧ అన్నిటికంటె వేఱు రూపము గలవాఁడు గాన నసమానుఁడు.
౪౩ శూన్యః	౧ సర్వ విశేష రహితత్వా చ్ఛూన్యవచ్ఛూన్యః॥	౧ విశేషమెద్దియు లేనివాఁడగుటచే శూన్యునివలె శూన్యుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪౪ ధృతాశీః	౧ ధృతావిగళితా ఆశిషః ప్రార్థనా అస్యేతి ధృతాశీః॥	౧ విడువఁబడిన కోర్కెలుగలవాఁడు.
౪౫ అచలః	౧ నస్వరూపాన్న సామర్థ్యాన్నచ జ్ఞానాదికాద్గుణాత్ । చలనంవిద్యతేయస్యేత్యచలః కీర్త్యతే చ్యుతః॥	౧ రూపము వలనఁగాని శక్తివలనఁగాని జ్ఞానము మొదలయిన గుణముల వలనఁగాని చలనములేనివాఁడు.
౪౬ చలః	౧ వాయురూపేణ చలతీతి చలః॥	౧ వాయు రూపమునఁ గదలుచుండువాఁడు.
౪౭ అమానీ	౧ అనాత్మవస్తుష్వాత్మాభిమానః నాస్తిస్వచ్ఛసంవేదనాకృతేరిత్యమానీ॥	౧ నిర్మలమయినచిత్స్వరూపముగలవాఁడై తనకంటె భిన్నమగు వస్తువుల నభిమానములేనివాఁడు.
౪౮ మానదః	౧ భక్తానాం మానందదాతీతి మానదః॥	౧ భక్తులకు సత్కారమునిచ్చువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ అభక్తానాంమానం ఖండయతీతి మానదః॥	౨ భక్తిలేనివారి గౌరవమును బోఁగొట్టువాఁడు.
	౩ తత్త్వవిదామనాత్మనిఆత్మాభిమానం ఖండయతీతివా॥	౩ బ్రహ్మజ్ఞానము గలవారికి నితరమందు బ్రహ్మమనెడు బుద్ధిని బోఁగొట్టువాఁడు.
౪౯ మాన్యః	౧ సర్వైర్మాననీయస్సర్వేశ్వరత్వాదితి మాన్యః॥	౧ అందఱకుఁ బ్రభువుగాన నందఱచేఁ బూజింపఁబడువాఁడు.
౫౦ లోకస్వామీ	౧ చతుర్దశ లోకానామీశ్వరత్వా ల్లోకస్వామీ॥	౧ పదునాలుగు భువనములకు నీశ్వరుఁడు.
౫౧ త్రిలోకధృక్	౧ త్రీన్‌లోకాన్ ధారయతీతి త్రిలోకధృక్॥	౧ మూఁడు లోకములను ధరించువాఁడు.
౫౨ సుమేధాః	౧ శోభనా మేధా అస్యేతి సుమేధాః॥	౧ శుభమయిన మంచి బుద్ధిగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౩ మేధజః	౧ మేధేఽధ్వరే జాయత ఇతి మేధజః॥	౧ యజ్ఞమందుఁబుట్టిన వాఁడు.
౫౪ ధన్యః	౧ కృతార్థో ధన్యః॥	౧ చేయఁబడిన పనిగల వాఁడు.
౫౫ సత్యమేధాః	౧ సత్యాఽవితథా మేధాస్యేతి సత్యమేధాః॥	౧ యథార్థమయినమంచి బుద్ధిగలవాఁడు.
౫౬ ధరాధరః	౧ శేషాద్వైర శేషాం ధరాం ధారయన్ ధరాధరః॥	౧ అనంతుఁడు మొదలైన వారిచే సమస్తభూమిని మోయించువాఁడు.
౫౭ తేజోవృషః	౧ తేజసాభాసా ఆదిత్యరూపేణ సర్వదా వర్షణాత్తేజోవృషః॥	౧ సూర్యరూపుఁడై యెల్లపుడు తేజముచే వర్షించువాఁడు.
౫౮ ద్యుతిధరః	౧ ద్యుతిమంగగతాం కాంతిం ధారయతీతి ద్యుతిధరః॥	౧ శరీర సంబంధమయిన కాంతిని ధరించువాఁడు.
౫౯ సర్వశస్త్రభృతాంవరః	౧ సర్వశస్త్రభృతాం శ్రేష్ఠ ఇతిసర్వశస్త్రభృతాంవరః॥	౧ ఆయుధములనుధరించినవారియందఱిలో మిగులగొప్పవాఁడు.
౬౦ ప్రగ్రహః	౧ భక్తైరుపహృతం పత్రపుష్పాదికం ప్ర	౧ భక్తులచే నీఁబడిన పత్త్రి - పువ్వులు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు	తెనుఁగు.
	గృహ్ణాతీతి ప్రగ్రహః॥	మొదలయినవి పుచ్చుకొనువాఁడు.
	౨ ధావంతో విషయారణ్యే దుర్దాంతేంద్రియవాజినః తత్ప్రసాదేన రశ్మినేవ బధ్నాతీతి వా ప్రగ్రహవత్ప్రగ్రహః॥	౨ ఇంద్రియభోగములనెడి యడవులలోఁ బరుగెత్తుచున్న యడ్డులేని [illegible]ములనెడు తురగములను పగ్గ[illegible]వలె బాగుగఁ బట్టుకొనువాఁడు.
౬౧ నిగ్రహః	౧ స్వభావేన సర్వంస్వవశేనిగృహ్ణాతీతి నిగ్రహః॥	౧ స్వభావముచేతఁ దన స్వాధీనములోనందఱి నుంచువాఁడు.
౬౨ వ్యగ్రః	౧ విగత మగ్రమంతో స్యేతి వ్యగ్రః॥ ౨ భక్తజనానామభీష్టప్రదానేషు వ్యగ్ర ఇతి వా వ్యగ్రః॥	౧ పోయిన నాశముగలవాఁడు. ౨ భక్తజనుల కోర్కులనిచ్చుట యందుఁ ద్వరగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౩ నైకశృంగః	౧ చతుశ్శృంగో నైకశృంగః॥	౧ నాలుఁగుశృంగములు గలవాఁడుగాన నొకశృంగము గలవాఁడు కాఁడు.
౬౪ గదాగ్రజః	౧ నిగదేన మంత్రేణ అగ్రే జాయత ఇతి గదాగ్రజః॥	౧ మంత్రముచే మొదటఁబుట్టువాఁడు.
	౨ గదో నామ శ్రీవాసుదేవస్యావరజస్తస్మాదగ్రే జాయత ఇతి గదాగ్రజః॥	౨ గదుఁడను పేరుగల కృష్ణమూర్తితమ్ముని కంటె ముందుఁబుట్టినవాఁడు.
౬౫ చతుర్మూర్తిః	౧ చతస్రో మూర్తయో విరాట్సూత్రాత్మా వ్యాకృత తురీయాత్మానో స్యేతి చతుర్మూర్తిః॥	౧ నాలుగయినవిరాట్టు- సూత్రాత్మము - అవ్యాకృతము- తురీయము ననెడు రూపములు గలవాఁడు.
	౨ సితా - రక్తా-పీతా- కృష్ణా - చతస్రో మూర్తయో స్యేతి వా॥	౨ తెలుపు - ఎరుపు - పసుపు - నలుపు గల నాలుగు రూపములు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౭ చతుర్బాహుః	౧ చత్వారోబాహవో స్యేతి చతుర్బాహుః॥	౧ నాలుగు భుజములు గలవాఁడు.
౭౭ చతుర్వ్యూహః	౧ చత్వారో వ్యూహా అస్యేతి చతుర్వ్యూహః॥	౧ శరీర పురుషుఁడు - ఛందః పురుషుఁడు - వేదపురుషుఁడు మహాపురుషుఁడున నెడు నాలుగు వ్యూహములు గలవాఁడు.
౭౮ చతుర్గతిః	౧ ఆశ్రమాణాం వర్ణానాం చతుర్ణాం యథోక్త కారిణాంగతి శ్చతుర్గతిః॥	౧ నాలుగయిన యాశ్రమములను వర్ణములను విధ్యుక్తముగా నడిపించు వారికి నాధార మగువాఁడు.
౭౯ చతురాత్మా	౧ రాగద్వేషాది రహిత త్వా చ్చతురంమన ఆత్మా అస్యేతి చతురాత్మా॥	౧ రాగ ద్వేషాదుల లేమిచే నేర్పుగల మనసుగలవాఁడు.
	౨ మనోబుద్ధి రహంకారశ్చిత్తంచ చతు	౨ మనస్సు - బుద్ధి - అహంకారము చిత్త

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	ష్టయమాత్మా అస్యే తివా చతురాత్మా॥	ముననెడు నాలుగు విధములగున యాత్మ గలవాఁడు.
౭౦ చతుర్భావః	౧ పురుషార్థ చతుష్టయం భవతి యస్మాదితి చతుర్భావః॥	౧ ధర్మార్థకామమోక్షములనెడు నాలుగు పురుషార్థములు వీని వలనఁ బొడమును.
౭౧ చతుర్వేదవిత్	౧ యథావద్వేత్తి చతుర్ణాం వేదానామర్థమితి చతుర్వేదవిత్॥	౧ నాలుగు వేదముల యు నర్థమును నిజముగాఁ దెలిసినవాఁడు.
౭౨ ఏకపాత్	౧ ఏకః పాదోస్యేత్యేకపాత్॥	౧ ఒకపాదము గలవాఁడు.
౭౩ సమావర్తః	౧ సంసార చక్రస్య సమ్యగావర్తక ఇతి సమావర్తః॥	౧ సంసారమనెడుచక్రమును లెస్సగాఁ ద్రిప్పువాఁడు.
౭౪ నివృత్తాత్మా	౧ నివృత్తఆత్మా మనో యస్య విషయేభ్య ఇతి నివృత్తాత్మా॥	౧ ఇంద్రియ సుఖముల నుండి మళ్లినమనసు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౫ దుర్జయః	౧ జేతుంనశక్యత ఇతి దుర్జయః॥	౧ జయింప శక్యముగా ని వాఁడు.
౭౬ దురతిక్రమః	౧ అస్యాజ్ఞాం సూర్యాదయోనాతిక్రామంతీతి దురతిక్రమః॥	౧ వీని యాజ్ఞను సూర్యుఁడు మొదలయిన వారు మీఱరు గాన దురతిక్రముఁడు.
౭౭ దుర్లభః	౧ దుర్లభయాభక్త్యాలభ్యత ఇతి దుర్లభః॥	౧ పొందఁగూడనిభక్తిచేఁ బొందఁ దగిన వాఁడు.
౭౮ దుర్గమః	౧ దుఃఖేన గమ్యతేజ్ఞాయత ఇతి దుర్గమః॥	౧ కష్టముగాఁ దెలియఁబడు వాఁడు.
౭౯ దుర్గః	౧ అంతరాయైర్దుఃఖాదవాప్యత ఇతిదుర్గః॥	౧ విఘ్నములు గలుగుటచేత కష్టముగఁ బొందఁబడువాఁడు.
౮౦ దురావాసః	౧ దుఃఖేనావాస్యతేచిత్తే యోగిభిస్సమాధావితిదురావాసః॥	౧ సమాధియందు యోగులచే మనమున నిల్పఁబడు వాఁడు.
౮౧ దురారిహా	౧ దురారిణో దుర్గామినో దానవాదయ	౧ దుష్టముగాఁ బ్రవర్తించెడు శత్రువు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	స్తాన్ హంతీతి దురారిహా॥	లయిన రాక్షసులు మొదలయిన వారిని సంహరించు వాఁడు.
౮౨ శుభాంగః	౧ శోభనై రంగై ర్విరాజతే ధ్యేయత్వా దితి శుభాంగః॥	౧ ధ్యానింపఁ దగిన వాఁడు గనుక మంగళములయిన యవయవములచేఁ బ్రకాశించెడివాఁడు.
౮౩ లోకసారంగః	౧ లోకానాం సారం సారంగవత్ గృహ్ణాతీతి లోకసారంగః॥	౧ లోకముల యొక్క స్థిరాంశమును నేనుఁగువలెఁ బుచ్చుకొనువాఁడు.
	౨ లోకేసారః ప్రణవః-తేనప్రతిప త్తవ్య ఇతి లోకసారంగః॥	౨ లోకమందు సారమైన యోంకారముచేఁ దెలియఁ దగిన వాఁడు.
౮౪ సుతంతుః	౧ శోభన స్తంతు ర్విస్తీర్ణః ప్రపంచో స్యేతి సుతంతుః॥	౧ శుభ మయిన విరివి గల ప్రపంచము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౫ తంతువర్ధనః	౧ తమేవతంతుం వర్ధయతి ఛేదయతీతివా తంతువర్ధనః॥	౧ విరివియైన ప్రపంచమును వృద్ధి పొందించువాఁడు - లేక నశింపఁ జేయువాఁడు.
౫౬ ఇంద్రకర్మా	౧ ఇంద్రస్యకర్మేవ కర్మాస్యే తీంద్రకర్మా॥	౧ ఇంద్రుని పని వంటి పనిగలవాఁడు - సంపదగలవాఁడనుట.
౫౭ మహాకర్మా	౧ మహాంతి వియదాదీని భూతాని కర్మాణ్యస్యేతిమహాకర్మా॥	౧ గొప్పవి యగు నాకాశాదులు పనులు గాఁగల వాఁడు.
౫౮ కృతకర్మా	౧ కృతమేవన కర్తవ్యం కించిత్కర్మాస్య విద్యత ఇతి కృతకర్మా॥	౧ చేయఁబడినదే కాని చేయఁదగినపని యొకటి యైనను లేనివాఁడు.
౫౯ కృతాగమః	౧ కృతో వేదాత్మకో ఆగమో యేనేతి కృతాగమః॥	౧ వేదరూప మయిన యాగమమును జేసిన వాఁడు.
౬౦ ఉద్భవః	౧ ఉత్కృష్టం భవం జన్మ స్వేచ్ఛయా భజత ఇత్యుద్భవః॥	౧ తనయిచ్ఛచేఁ గొప్పపుట్టువు నొందు వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ ఉద్గతమపగతంజన్మాస్య సర్వ కారణత్వాదితివా ఉద్భవః॥	౨ అంతకును గారణమయిన వాఁడుగను కజన్మములేనివాఁడు.
౯౧ సుందరః	౧ విశ్వాతిశయి సౌభాగ్య శాలిత్వాత్సుందరః॥	౧ లోకుల నందఱను మించిన సౌందర్యముచేఁబ్రకాశించెడి వాఁడు.
౯౨ సుందః	౧ సుష్ఠుఉందతీతిసుందః॥	౧ మెత్తనివాఁడుదయ గలవాఁడనుట.
౯౩ రత్ననాభః	౧ రత్నశబ్దేన శోభాలక్ష్యతే- రత్నవత్సుందరానాభిః యస్యేతి రత్ననాభః॥	౧ రత్నమునలె రమణీయ మయిన బొడ్డు గలవాఁడు.
౯౪ సులోచనః	౧ శోభనం లోచనం నయనం యస్యేతి సులోచనః॥	౧ శుభమయిన కన్నులు గాని జ్ఞానము గాని కలవాఁడు.
౯౫ అర్కః	౧ బ్రహ్మాదిభిః పూజ్యతమైరర్చ్యనీయత్వాదర్కః॥	౧ మిక్కిలి పూజింపఁదగిన బ్రహ్మ మొదలయిన వారి చే

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		పూజింపఁ దగిన వాఁడు.
౯౬ వాజసనః	౧ వాజమన్నం సనోతీతి వాజసనః॥	౧ అన్నము గోరువారి కన్నము నిచ్చెడి వాఁడు.
౯౭ శృంగీ	౧ ప్రళయాంభసి శృంగవాన్ మత్స్యవిశేషరూపీశృంగీ ॥	౧ ప్రళయాంభసి = ప్రళయ సముద్రమందు కొమ్ము గల యొక చేఁపరూపము నొందువాఁడు.
౯౮ జయంతః	౧ అరీనతిశయేన జయతీతి జయంతః॥	౧ పగతురఁ గొప్పగా నోడించు వాఁడు.
౯౯ సర్వవిజ్జయీ	౧ సర్వవిషయం జ్ఞానమస్యేతి సర్వవిత్ ఆభ్యంతరాన్ బాహ్యాంశ్చ జేతుం శీలమస్యేతిజయీ సర్వవిచ్చాసౌ జయీతి సర్వవిజ్జయీత్యేకం	౧ అన్నిటిని దెలిసిన జ్ఞానము గలవాఁడు సర్వవిత్తు - ఆభ్యంతరము లయిన రాగాదులను వెలుపల నున్న హిరణ్యాక్షాదులను జయించు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	నామ॥	స్వభావము గలవాఁడు, జయి - సర్వవిత్తయిన జయియని యొక పేరు.
౧౦౦ సువర్ణ బిందుః	౧ బిందవ్యోఽవయవాః సువర్ణసదృశాఅస్యేతి సువర్ణబిందుః॥	౧ బంగారు తోసరియైన యంగములు గలవాఁడు.
	౨ శోభనోవర్ణో క్షరం బిందుశ్చయస్మిన్ మంత్రేస మంత్రాత్మా వా॥	౨ మంగళమయిన యక్షరము - బిందువును గల మంత్రస్వరూపుఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణు దివ్య సహస్రనామస్తోత్రే అష్టమశతక వివృతిః.

దశకాదినామములు

సత్తా। అనలః। అనేకమూర్తిః। తత్। వీరహా। త్రిలోకధృక్। నిగ్రహః। చతుర్వేదవిత్। దురారిహా। సుందః।

అథ నవమశతకప్రారంభః.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ అక్షోభ్యః	౧ రాగద్వేషాది భిశ్శ బ్దాదివిషయై శ్శ్రోత్రాదిభిశ్చ నక్షోభ్యత ఇత్యక్షోభ్యః ॥	౧ రాగద్వేషాదుల చేతను ఇంద్రియ విషయముల చేతను రాక్షసులచేతను చలింపఁబడనివాఁడు.
౨ సర్వవాగీశ్వరేశ్వరః	౧ సర్వేషాం వాగీశ్వరాణాం బ్రహ్మాదీనామపి ఈశ్వరస్సర్వవాగీశ్వరేశ్వరః॥	౧ బ్రహ్మాదులయిన సమస్తమయినవారికి నీశ్వరుఁడు.
3 మహాహ్రదః	౧ అవగాహ్య సదానందం విశ్రమ్య సుఖమాసతే యోగిన ఇతిమహాహ్రద ఇవేతి మహాహ్రదః॥	౧ సముద్రమందు వలెనితనియందు యోగులు ప్రవేశించి యానంద మనుభవించి సుఖముందురు గనుక, మహాహ్రదుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౪ మహాగర్తః	౧ మహాగర్త పదస్య మాయామహా తీదు రత్యయేతి మహాగర్తః॥	౧ గొప్పదియగు వీని మాయ సముద్రమువలె నంతము లేనిది.
౫ మహాభూతః	౧ కాలత్రయావిచ్ఛిన్న స్వరూపత్వాన్మహాభూతః॥	౧ భూతభవిష్యద్వర్తమానముల నుండెడి రూపముగలవాఁడు.
౬ మహానిధిః	౧ సర్వభూతాన్యస్మిన్ని ధీయంతె ఇతి మహానిధిః॥	౧ అందఱు జీవులు వీనియందుం డెదరు గనుక మహానిధి.
౭ కుముదః	౧ కుంధరిణీం భారావతరణం కుర్వన్మోదయతీతి కుముదః॥	౧ భూమిని భారము పోఁగొట్టుచు సంతోషపెట్టువాఁడు.
౮ కుందరః	౧ కుందపుష్ప తుల్యాని శుభ్రాణిధర్మాను బంధీని ఫలానిరాతి దదాతీతి కుందరః॥	౧ మల్లెపువ్వుల వంటి నిర్మలము లయిన ధర్మఫలముల నిచ్చువాఁడు.
౯ కుందః	౧ కుందోపమ సుందరాంగత్వాత్స్వచ్ఛతయా కుందః॥	౧ మల్లెపువ్వువలె సుందరుఁడై నిర్మలరూపము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ కుం పృథ్వీంకశ్యపాయప్రదదావితి కుందః॥	౧ భూమిని కశ్యపునకు నిచ్చిన వాఁడు.
౧౦ పర్జన్యః	౧ పర్జన్యవదాధ్యాత్మికాది తాపత్రయం శమయతీతి పర్జన్యః॥	౧ మేఘునివలెఁ దాపత్రయము నడంచు వాఁడు.
౧౧ పావనః	స్మృతిమాత్రేణ పునాతీతి పావనః॥	౧ స్మరించినమాత్రమునఁబవిత్రము చేయు వాఁడు.
౧౨ అనిలః	౧ ఇలతిస్వపితీత్యజ్ఞ ఇలః తద్విపరీతోఽనిలః॥	౧ నిద్రించువాఁడుగాన నిలుఁడనసజ్ఞుఁడు, అజ్ఞుడుకానివాడనిలుఁడు .. అనఁగాఁ దెలివి గలవాఁడనుట.
౧౩ అమృతాశః॥	౧ స్వాత్మానందామృతరసమశ్నాతీత్యమృతాశః॥	౧ తన యానందరసము ననుభవించు వాఁడు.
౧౪ అమృతవపుః	౧ మృతంమరణంతద్రహితం వపురస్యేత్యమృతవపుః॥	౧ చావులేని శరీరము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౫ సర్వజ్ఞః	౧ సర్వం జానాతీతి సర్వజ్ఞః॥	౧ అంతను దెలిసినవాఁడు.
౧౬ సర్వతోముఖః	౧ సర్వతోక్షి శిరోముఖమితి భగవద్వచనాత్సర్వతోముఖః॥	౧ అన్ని దిక్కులను శిరస్సులు-నేత్రములు-ముఖములు గలవాఁడు.
౧౭ సులభః	౧ పత్రపుష్పాదిభిర్భక్తిమాత్ర సమర్పితైస్సుఖేన లభ్యత ఇతి సులభః॥	౧ భక్తితో నీఁబడిన పత్రిపువ్వులు మొదలయిన వానిచే సుఖముగాఁ బొందఁదగినవాఁడు.
౧౮ సువ్రతః	౧ శోభనం వ్రతమస్యేతి సువ్రతః॥	౧ శుభమయిన వ్రతముగలవాఁడు.
౧౯ సిద్ధః	౧ అనన్యాధీన సిద్ధత్వాత్సిద్ధః॥	౧ ఒకరికి లోఁబడని సిద్ధుఁడు.
౨౦ శత్రుజిత్	౧ సురశత్రవ ఏవాస్య శత్రవః తాన్ జయతీతి శత్రుజిత్॥	౧ దేవతా శత్రువులే వీనికిశత్రువులు. అట్టి రాక్షసుల జయించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౧ శత్రుతాపనః	౧ తాపనాత్సురశత్రూణాం శత్రుతాపనః॥	౧ వేల్పుల విరోధులను సంతాపము నొందించువాఁడు.
౨౨ న్యగ్రోధః	౧ న్యక్ అర్వాక్ రోహతీతి న్యగ్రోధః॥ ౨ సర్వాణి భూతాని న్యక్కృత్య నిజమాయయా రుణద్ధీతివా న్యగ్రోధః॥	౧ అందఱిమీఁదనుండువాఁడు. ౨ మాయచేత నన్ని జీవులను గ్రిందుఁజేసి యావరించువాఁడు.
౨౩ ఉదుంబరః	౧ అంబరాదుద్గతః కారణత్వేనేత్యుదుంబరః॥	౧ కారణుఁడగుటచే నాకాశము నుండి లేచినవాఁడు.
౨౪ అశ్వత్థః	౧ అశ్వత్థ ఇవతిష్ఠతీత్యశ్వత్థః॥ ౨ శ్వోపినస్థాస్యత ఇత్యశ్వత్థః॥	౧ రావిచెట్టువలెనుండువాఁడు. ౨ రేపయిన నుండనివాఁడు.
౨౫ చాణూరాంధ్రనిషూదనః	౧ చాణూరనామానమంధ్రం నిషూదితవానితి చాణూరాంధ్రనిషూదనః॥	౧ చాణూరుఁడను పేరుగల యంధ్ర దేశీయుని సంహరించినవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౬ సహస్రార్చిః	౧ సహస్రాణి అనంతాని అర్చీంషి యస్యస సహస్రార్చిః॥	౧ అనంతములగు తేజములు గలవాఁడు.
౨౭ సప్తజిహ్వః	౧ సప్తజిహ్వా అస్యసంతీతి సప్తజిహ్వః॥	౧ ఏడు నాలుకలుగల యగ్నిరూపుఁడు.
౨౮ సప్తైధాః	౧ సప్త ఏధాంసి దీప్తయోస్యేతి సప్తైధాః॥	౧ ఏడుకాంతులు గల యగ్నిరూపుఁడు.
౨౯ సప్తవాహనః	౧ సప్త అశ్వావాహనాన్యస్య సప్తవాహనః॥ సప్తనామైకో శ్వోవాహన మస్యేతి వాసప్తవాహన॥	౧ ఏడు గుఱ్ఱములు వాహనములుగాఁ గల వాఁడు. లేక సప్తమను పేరుగల గుఱ్ఱమొకటివాహనముగాఁగలవాఁడు. సూర్యరూపుఁడు.
30 అమూర్తిః	౧ మూర్త్యా రహిత అమూర్తిః॥	౧ అవయవములతోఁ గూడినయాకారము లేనివాఁడు.
3౧ అనఘః	౧ అఘందుఃఖం పాపంచద్వాయం నవిద్యతే సోనఘః॥	౧ దుఃఖము పాపము లేనివాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౨ అచింత్యః	౧ ప్రమాత్రాది సాక్షిత్వేన సర్వప్రమాణాగోచరత్వాదచింత్యః॥	౧ ప్రమాణములచేఁ దెలిసికొను వారికి సాక్షియనఁగాఁ దటస్థుఁడు గాన సన్ని ప్రమాణములచేఁ దెలియఁ బడనివాఁడు.
	౨ అయమీదృశ ఇతి ప్రపంచ విలక్షణత్వేన చింతయితు మశక్యత్వా దచింత్యః॥	౨ ఇతఁడిట్టి వాఁడని తెలిసికొనుటకు శక్యము కానివాఁడు.
౩౩ భయకృత్	౧ అసన్మార్గ వర్తినాం భయం కరోతీతి భయకృత్॥	౧ చెడుమార్గమునఁ దిరుగువారికి వెఱపు పుట్టించువాఁడు.
	౨ భక్తానాం భయం కృంతతీతి భయకృత్॥	౨ భక్తుల భయమును బాపువాఁడు.
౩౪ భయనాశనః	౧ వర్ణాశ్రమాచారవతాంభయం నాశ	౧ వర్ణధర్మములు నాశ్రమ ధర్మములు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	యతీతి భయనాశనః॥	ను గలవారి వెఱపు నుబోఁగొట్టువాఁడు.
౩౫ అణుః	౧ సౌక్ష్మ్యాతిశయ శాలిత్వాదణుః	౧ అతి సూక్ష్మరూపము చే నొప్పెడివాఁడు.
౩౬ బృహత్	౧ బృహత్వాద్బృంహణత్వాచ్చ బృహత్॥	౧ గొప్పవాఁడునువృద్ధి పొందువాఁడును.
౩౭ కృశః	౧ అస్థూల మిత్యాది నాద్రవ్యత్వ ప్రతిషేధాత్కృశః॥	౧ వస్తురూపుఁడు కాఁడు గనుక కృశుఁడు.
౩౮ స్థూలః	౧ స్థూలఇత్యుపచర్యతే సర్వాత్మకత్వాత్॥	౧ స్వరూపుఁడు గనుక స్థూలుఁడు.
౩౯ గుణభృత్	౧ సత్త్వరజస్తమసాం సృష్టిస్థితి లయకర్మ ను అధిష్ఠాతృత్వాద్గుణ భృత్॥	౧ ఉత్పత్తి స్థితి నాశములయందు సత్త్వరజస్తమో గుణములకధికారి గానుండెను గనుక గుణభృత్తు॥

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౦ నిర్గుణః	౧ పరమార్థతో గుణాభావా న్నిర్గుణః॥	౧ నిజ మాలోచింపఁగా గుణములు లేని వాఁడు.
౮౧ మహాన్	౧ శబ్దాదిగుణ రహితత్వా న్నిరతిశయ సూక్ష్మత్వా న్నిత్యశుద్ధ బుద్ధ సర్వగతత్వాన్మహాన్॥	౧ శబ్దము మొదలయిన గుణములు లేనివాఁడును - మిగుల సూక్ష్మరూపముగల వాఁడును - నిత్యుఁ గు - నిర్మలుఁడు - తెలివిగల వాఁడు - అంతట నుండువాఁడును గాన మహాత్తనఁబడును.
౮౨ అధృతః	౧ నకేనచిద్ధ్రియత ఇత్యధృతః॥	౧ అన్నిటిని ధరించువాఁడు గనుక నొకనిచే ధరింపఁబడనివాఁడు.
౮౩ స్వధృతః	౧ స్వేనైవధార్యత ఇతి స్వధృతః॥	౧ తనచేతనే ధరింపఁబడువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౪ స్వాస్యః	౧ సుష్ఠుఅభిరూప తమ మాస్య మస్యేతి స్వాస్యః॥ ౨ వేదాత్మకో మహాన్ శబ్ద రాశి స్తస్యముఖాన్నిర్గతః పురుషార్థోపదేశార్థమితిస్వాస్యః॥	౧ మిక్కిలి సుందర మయిన మోము గల వాఁడు. ౨ చతుర్విధ పురుషార్థముల నుపదేశించుటకు వేదరూపమయిన గొప్పశబ్దజాలము వీని ముఖము వలన వెడలెనుగాన స్వాస్యుఁడు.
౮౫ ప్రాగ్వంశః	౧ అస్యవంశః ప్రపంచః సర్వవంశాత్ప్రాగేవ న పాశ్చాత్య ఇతి ప్రాగ్వంశః	౧ ప్రపంచరూప మయిన వీని వంశమన్ని వంశముల కంటె ముందున్నది గాన ప్రాగ్వంశుఁడు.
౮౬ వంశవర్ధనః	౧ వంశం ప్రపంచం వర్ధయన్ ఛేదయన్వా వంశవర్ధనః॥	౧ ప్రపంచమును వృద్ధి చేయువాఁడు - లేక నశింపఁజేయువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౭ భారభృత్	౧ అనంతాది రూపేణ భువ్రోభారంబిభర్తీతి భారభృత్॥	౧ శేషుఁడు మొదలయిన వారిరూపము చేత భూభారమును భరించెడి వాఁడు.
౮౮ కథితః	౧ వేదాదిభిరయమేక ఏవ పరత్వేన కథిత స్సర్వైర్వేదైః కథిత ఇతివా కథితః॥	౧ వేదములు మొదలయిన వానిచే నితఁడొకఁడే పరుఁడని చెప్పఁబడును - లేక అన్ని వేదములచేఁ జెప్పఁబడును.
౮౯ యోగీ	౧ యోగోజ్ఞానం తేనైవ గమ్యత్వాద్యోగీ॥ ౨ యోగస్సమాధిః - సహిస్వాత్మని సర్వదా సమాధత్త ఇతి యోగీ॥	౧ జ్ఞానముచేతనే తెలియఁబడువాఁడు. ౧ యోగమనసమాధి - అది యెల్లపుడు తన యందు ధరింపఁబడునుగాన యోగి.
౯౦ యోగీశః	౧ అన్యేయోగినోం తరాయైర్హన్యంతే అయంతు తద్రహితత్వాత్తేషా మీశ ఇతి	౧ ఇతరులయిన యోగులు విఘ్నములచేభ్రష్టులగుదురు - ఇతఁడు యోగభ్రంశము

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	యోగీశః॥	లేని వాఁడు గాన యోగీశుఁడు.
౫౧ సర్వకామదః	౧ సర్వాన్ కామాన్ దదాతీతి సర్వకామదః॥	౧ అన్ని కోర్కెల నిచ్చువాఁడు.
౫౨ ఆశ్రమః	౧ ఆశ్రమవత్సర్వేషాం సంసారారణ్యే భ్రమతాం విశ్రామస్థానత్వా దాశ్రమః॥	౧ సంసారమనెడు నడవిలోఁ దిరిగెడు సకల జనులకు నాశ్రమము వలె నునికి పట్టగు వాఁడు.
౫౩ శ్రమణః	౧ అవివేకినస్సంతాపయతీతి శ్రమణః॥	౧ అజ్ఞానులను దపింపఁ జేయువాఁడు.
౫౪ క్షామః	౧ క్షామాః క్షీణాః ప్రజాః కరోతీతి క్షామః॥	౧ ప్రజలను క్షయింపఁ జేయువాఁడు.
౫౫ సుపర్ణః	౧ శోభనాని పర్ణాని ఛందాంసి సంసారతరు రూపిణోస్యేతి సుపర్ణః॥	౧ శుభమయిన వేదములనెడు నాకులు గల సంసార మను వృక్షరూపము నొందువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౬ వాయువాహనః	౧ వాయుర్వహతియద్భీత్యా సవాయు వాహనః॥	౧ ఎవ్వని వలని భయముచే గాలి వీచునో యతఁడు వాయువాహనుఁ డనఁబడు.
౫౭ధనుర్ధరః	౧ శ్రీరామోధనుః ధారయామాసేతి ధనుర్ధరః॥	౧ శ్రీరామ రూపమున ధనుస్సును బట్టినవాఁడు
౫౮ ధనుర్వేదః	౧ సఏవదాశరథి ర్ధనుర్వేదం వేత్తీతి ధనుర్వేదః॥	౧ ఆశ్రీరాముఁడే ధనుర్వేదము నభ్యసించెనుగాన ధనుర్వేదుఁ డనఁ బడును.
	౧ దమనందమయతాం దండః॥	౧ శిక్షకులకు శిక్షారూపమునొందువాఁడు.
౬౦ దమయితా	౧ వైవస్వత నరేంద్రాది రూపేణ ప్రజాదమయతీతి దమయితా॥	౧ వైవస్వత మనువు మొదలగు రాజ రూపునొంది ప్రజల శిక్షించువాఁడు.
౬౧ దమః	౧ దండో దండకార్యం ఫలం తచ్చ సఏవేతి దమః॥	౧ శిక్షయు - శిక్షా ఫలమును గూడఁదానే యగువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౨ అపరాజితః	౧ శత్రుభిర్నపరాజిత ఇత్యపరాజితః॥	౧ శత్రువులచేజయింపఁబడనివాఁడు.
౬౩ సర్వసహః	౧ సర్వకర్మసు సమర్థ ఇతి సర్వసహః॥	౧ అన్ని పనుల శక్తిగలవాఁడు.
	౨ సర్వాన్ శత్రూన్ సహత ఇతి వా॥	౨ అందఱ శత్రుల నోర్చువాఁడు.
౬౪ నియంతా	౧ సర్వాన్ స్వేషు స్వేషు కృత్యేషు స్థాపయతీతి నియంతా॥	౧ అందఱను వారి వారి పనులలో నియమించువాఁడు.
౬౫ అనియమః	౧ నియమో నియతి స్తస్య న విద్యత ఇత్యనియమః॥	౧ తనమీఁదివారియాజ్ఞ లేనివాఁడు.
౬౬ అయమః	౧ నాస్య విద్యతే యమో మృత్యురిత్యయమః॥	౧ మృత్యువు లేనివాఁడు.
౬౭ సత్త్వవాన్	౧ శౌర్య వీర్యాదికం సత్త్వమస్యేతి సత్త్వవాన్॥	౧ శౌర్యము వీర్యము మొదలయిన బలము గలవాఁడు.
౬౮ సాత్త్వికః	౧ సత్త్వగుణే ప్రాధాన్యేన స్థిత ఇతి సాత్త్వికః॥	౧ సత్త్వగుణమందు ముఖ్యముగా నుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౯ సత్యః	౧ సత్సుసాధు త్వాత్స త్యః॥	౧ సత్పురుషుల యందు మంచిగ నుండు వాఁడు.
౨౦ సత్య ధర్మపరాయణః	౧ సత్యేధర్మేచ ప్రకర్షేణ నియతఇతిసత్యధర్మ పరాయణః॥	౧ యథార్థము చెప్పుట యందును ధర్మ మార్గ ముపదేశించు టయందును నాసక్తిగలవాఁడు.
౨౧ అభిప్రాయః	౧ అభిప్రేయతే పురు షార్థకాంక్షిభిరిత్యభి ప్రాయః॥ ౨ అభిముఖ్యేన ప్రళ యేస్మిన్నభి ప్రైతి జ గ ది తి వా అభి ప్రాయః॥	౧ పురుషార్థములను గోరువారిచేఁ బొందఁ బడువాఁడు. ౨ ప్రళయమందు జగ ము వీనియం దభి ముఖమగును.
౨౨ ప్రియార్హః	౧ ప్రియాని ఇష్టాన్యర్హ తీతిప్రియార్హః॥	౧ మంచి పదార్థముల కుఁదగినవాఁడు.
౨3 అర్హః	౧ పూజాసాధనైఃపూజ నీయ ఇత్యర్హః॥	౧ షోడశోపచారపూజ లచేఁ బూజింపఁదగి నవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౨౪ ప్రియకృత్	౧ స్తుత్యాదిభిర్భజతాం ప్రియం కరోతీతి ప్రియకృత్॥	౧ స్తుతి మొదలగు వానిచే సేవించువారికి నిష్టము సేయువాఁడు.
౨౫. ప్రీతివర్ధనః	౧ భజతాం ప్రీతిం వర్ధయతీతి ప్రీతివర్ధన॥	౧ సేవించువారి సంతోషమును పెంచువాఁడు.
౨౬ విహాయసగతిః	౧ విహాయసంగతి రాశ్రయోఽస్యేతి విహాయసగతిః॥	౧ ఆకసమే యాధారముగాఁ గలవాఁడు.
౨౭ జ్యోతిః	౧ సత్త్వతఏవ ద్యోతత ఇతి జ్యోతిః॥	౧ సత్త్వగుణమువలననే ప్రకాశించు వాఁడు.
౨౮ సురుచిః	౧ శోభనారుచి ర్దీప్తి రిచ్ఛా వాఽస్యేతి సురుచిః॥	౧ మంచికాంతి లేక కోర్కెగలవాఁడు.
౨౯ హుతభుక్	౧ సమస్తదేవతోద్దేశేన ప్రవృత్తేష్వపి కర్మసుహుతం భునక్తీతి హుతభుక్॥	౧ అందఱు దేవతల నుద్దేశించి చేయఁబడు కర్మములలో హవిస్సును దినువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౦ విభుః	౧ సర్వత్ర వర్తమానత్వాద్విభుః॥	౧ అంతట నుండువాఁడు.
౮౧ రవిః	౧ రసమాదత్త ఇతిరవిరాదిత్యాత్మా॥	౧ నీటినిహరించువాఁడు. సూర్యరూపుఁడు.
౮౨ విరోచనః	౧ వివిధం రోచత ఇతి విరోచనః॥	౧ పలుతెఱంగులఁ బ్రకాశించువాఁడు.
౮౩ సూర్యః	౧ సూతే సర్వమితి సూర్యః॥	౧ అంతను బుట్టించువాఁడు.
౮౪ సవితా	౧ సర్వస్య జగతః ప్రవితా సవితా॥	౧ జగముల నన్నిటిని బుట్టించువాఁడు.
౮౫ రవిలోచనః	౧ రవిర్లోచన మస్యేతి రవిలోచనః॥	౧ సూర్యుఁడు కన్నుగాఁ గలవాఁడు.
౮౬ అనంతః	౧ నిత్యత్వాత్సర్వగతత్వాద్దేశకాల వస్తుపరిచ్ఛేదాభావాదనంతః॥	౧ ఎల్లపుడు నంతటనుండి దేశకాల వస్తువులకంటె వేఱుచేయఁబడని వాఁడు.
౮౭ హుతభుక్	౧ హుతం భుఙ్క్తేతి హుతభుక్॥	౧ హోమము చేయఁబడిన హవిస్సును భక్షించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౮ భోక్తా	౧ జగత్పాలయతీతి భోక్తా॥	౧ లోకములను బాలించు వాఁడు.
౮౯ సుఖదః	౧ భక్తానాం సుఖం మోక్షలక్షణం దదాతీతి సుఖదః॥	౧ భక్తులకు మోక్షరూపమయిన సుఖము నిచ్చువాఁడు.
౯౦ అనేకజః	౧ ధర్మగుప్తయేత్వసకృజ్జాయమానత్వాదనేకజః॥	౧ ధర్మమును గాపాడుటకనేక పర్యాయములు జన్మించువాఁడు.
౯౧ అగ్రజః	౧ అగ్రేజాయత ఇత్యగ్రజః॥	౧ మొదటఁ బుట్టినవాఁడు.
౯౨ అనిర్విణ్ణః	౧ అవాప్తసకలకామత్వాన్నిర్వేదోస్యన విద్యతఇత్యనిర్విణ్ణః॥	౧ పొందఁబడిన కోర్కులు గలవాఁడు గనుక విచారము లేని వాఁడు
౯౩ సదామర్షీ	౧ సతస్సాధూనాభిముఖ్యేన మృషతఇతి సదామర్షీ॥	౧ సత్పురుషుల నెదురుగ సహించువాఁడు.
౯౪ లోకాధిష్ఠానమ్	౧ తమనాధారమాధారమధిష్ఠాయ త్రయో	౧ నిరాధారుఁడై నవీనిని నాధారముగాఁ జేసి

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	లోకా స్తిష్ఠంతీతి లోకాధిష్ఠానమ్॥	కొని మూఁడు లోకములునిలుచునుగాన లోకాధిష్ఠానమనఁబడును.
౯౫ అద్భుతః	౧ స్వరూపశక్తి వ్యాపారైరద్భుతత్వాదద్భుతః॥	౧ స్వరూపముచేతను - శక్తిచేతను - వ్యాపారముచేతను - వింత యగువాఁడు.
౯౬ సనాత్	౧ సనాదితిని పాతశ్చిరార్థవచనః॥	౧ పురాతనుఁడు.ఇది యవ్యయము.
౯౭ సనాతనతమః	౧ సర్వకారణత్వా ద్విరించ్యాదీనామపి సనాతనానామతిశయేన సనాతనత్వాత్సనాతనతమః॥	౧ అన్నిటికి మూలకారణుఁడు గనుక పూర్వులయిన బ్రహ్మ మొదలయిన వారికిని మిక్కిలిపూర్వుఁడు.
౯౮ కపిలః	౧ బడబానలస్య కపిలో వర్ణ ఇతి తద్రూపీ కపిలః॥	౧ పచ్చనిరంగుగల బడబాగ్నివంటి వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౯ కపిః	౧ కంజలం రశ్మిభిఃపిబన్ కపిః॥	౧ ఉదకమును గిరణములచేఁ ద్రాగువాఁడు.
౧ వ్యయః	౧ ప్రళయే వ్యస్మిన్నపియంతి జగం తీత్య వ్యయః॥	౧ ప్రళయకాల మందును లోకములు వీని యందుఁ బొంది యుండునుగాన నవ్యయుఁడు.

ఇతి శ్రీ విష్ణు దివ్య సహస్రనామస్తోత్రే నవమశతక వివృతిః॥

దశకాది నామములు

అక్షోభ్యః। పావనః। శత్రుతాపనః। అనఘః। మహాన్। సర్వకామదః। దమః। అభిప్రాయః। రవిః। అగ్రజః॥

అథ దశమశతక ప్రారంభః

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧ స్వస్తిదః	౧ భక్తానాం స్వస్తి మంగళం దదాతీతి స్వస్తిదః॥	౧ భక్తులకు శుభము నిచ్చువాఁడు.
౨ స్వస్తికృత్	౧ స్వస్తికరోతీతి స్వస్తికృత్॥	౧ శుభము చేయువాఁడు.
౩ స్వస్తి	౧ మంగళస్వరూపమాత్రీయంపరమానందలక్షణమ్॥	౧ మంగళస్వరూపముగను తన యానందమే రూపముగాఁ గలవాఁడు.
౪ స్వస్తిభుక్	౧ తదేవ భుంక్త ఇతి స్వస్తిభుక్॥	౧ అట్టి యానందము నేయనుభవించువాఁడు.
౫ స్వస్తిదక్షిణః	౧ స్వస్తిరూపేణ దక్షతే వర్ధతే - దాతుం సమర్థ ఇతి వాస్వస్తిదక్షిణః॥	౧ శుభముగా వృద్ధి పొందువాఁడు- లేక శుభము నిచ్చువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ అథవా శీఘ్రంస్వస్తి దాతు మయమేవ సమర్థః॥	౨ వేగముగా మేలు చేయుటకు సామర్థ్యముగలవాఁడు.
౬ అరౌద్రః	౧ కర్మణౌద్రం-రాగశ్చరౌద్రః - కోపశ్చరౌద్రః - రౌద్ర త్రయం యస్యనాస్తి అవాప్త సర్వ కామత్వేనసరౌద్రః॥	౧ పొందఁబడిన సమస్తమయిన కోర్కెలుకలవాఁడు గాన రౌద్రమయిన కర్మము - ప్రేమ - కోపము లేనివాఁడు.
౭ కుండలీ	౧ శేషరూప భాక్కుండలీ ॥	౧ శేషుని యాకారము నొందినవాఁడు.
	౨ సహస్రాంశు మండలోపమ కుండల ధారణాద్వా॥	౨ సూర్య మండలముతో సమానమయిన కుండలములను ధరించినవాఁడు.
	3 సాంఖ్యయోగాత్మకే కుండలే మకరాకారేస్య స్త ఇతికుండలీ॥	3 సాంఖ్యయోగస్వరూపమయినట్టి మొసళులవంటి కుండలములు గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮ చక్రీ	౧ సమస్తలోకరక్షార్థం సుదర్శనాఖ్యం చక్రం ధత్త ఇతిచక్రీ॥	౧ జగములన్నిటిని సంరక్షించుటకు సుదర్శనమనెడు చక్రమును ధరించినవాఁడు.
౯ విక్రమీ	౧ విక్రమశ్శౌర్యమ శేష పురుషేభ్యో విలలక్షణమస్యేతి విక్రమీ॥	౧ అందఱుజనులకంటె వేఱుశక్తిగల పరాక్రమముగలవాఁడు.
౧౦ ఊర్జిత శాసనః	౧ శ్రుతిస్మృతి లక్షణ మూర్జితం శాసనమ స్యేత్యూర్జిత శాసనః॥	౧ వేదములయు - ధర్మశాస్త్రములయు-స్వరూపముగల గొప్ప యాజ్ఞగలవాఁడు.
౧౧ శబ్దాతిగః	౧ శబ్దేనవక్తు మశక్యత్వాత్ శబ్దాతిగః॥	౧ శబ్దముచేతఁ జెప్పుటకు వల్లలేని వాఁడు.
౧౨ శబ్దసహః	౧ సర్వవేదాస్తాత్పర్యేణతమేవవదంతియత ఇతి శబ్దసహః॥	౧ సమస్త వేదములు తాత్పర్యముచేత భగవంతునే తెలియుఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		జేయునుగాన శబ్దసహుఁడు.
౧౩ శిశిరః	౧ సంసారతాపత్రయాభితప్తానాం విశ్రామస్థానత్వాచ్ఛిశిరః॥	౧ సంసారము యొక్క తాపత్రయమువలనఁ గ్రాగుచుండెడి వారికి శ్రమ తీర్చుకొను చోటగువాఁడు.
౧౪ శర్వరీకరః	౧ సంసారిణా మాత్మా శర్వరీ వదితిశర్వరీ - జ్ఞానినాం పునస్సంసారశ్శర్వరీ- తాముభయేషాం క రో తి శర్వరీకరః॥	౧ సంసారములో నున్న వారికాత్మ రాత్రివంటిదిగానశర్వరి యనఁబడు - జ్ఞానులకుసంసారము రాత్రివంటిదిగాన శర్వరి - ఇద్దఱకు నట్టిశర్వరిఁ జేయువాఁడు.
౧౫ అక్రూరః	౧ క్రౌర్యంనామ మనోధర్మః - ప్రకోపజః - అవాప్తసర్వ కామత్వాత్క్రౌర్య మస్య	౧ కోపమువలనఁ బుట్టిన మనోధర్మముక్రౌర్యమనఁబడును-నిండిన కోర్కులు గల

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు	తెలుఁగు.
	నవిద్యత ఇత్యక్రూరః॥	వాఁడు గనుక క్రౌర్యములేనివాఁడు.
౧౬ పేశలః	౧ కర్మణా మనసా వాచా వపుషాచశోభనత్వా త్పేశలః ॥	౧ పనిచేతను మనసుచేతను మాటచేతను దేహముచేతనుఘంగళమైన వాఁడు.
౧౭ దక్షః	౧ ప్రవృద్ధశ క్తిర్దక్షః॥	౧ వృద్ధిగల శక్తిగలవాఁడు.
౧౮ దక్షిణః	౧ దక్షతేహిన స్తీతిదక్షిణః॥	౧ హింసించువాఁడు.
౧౯ క్షమిణాంవరః	౧ క్షమావతాం యోగినాంపృథివ్యాదీనాం చభారధారకాణాం శ్రేష్ఠ ఇతి క్షమిణాం వరః॥	౧ ఓరిమిగల యోగీశ్వరులలోను బరువుమోసెడు భూమి మొదలగు వానిలోను మెఱుఁగయిన వాఁడు.
౨౦ విద్వత్తమః	౧ నిరస్తాతిశయంజ్ఞానం సర్వదాసర్వగోచరం అస్యాస్తి నైవేతరే	౧ మిగుల గొప్పదియు నెల్లపుడు నన్నిటిని దెలిసికొన్నట్టిదియుఁ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	షామితి విద్వత్తమో హరిః॥	తెలివి వీనికే కలదు గాని యితరులకు లేదుగాన విద్వత్తముఁడు.
౨౧ వీతభయః	౧ వీతంభయం సాంసారికమస్యేతి వీత భయః॥	౧ సర్వేశ్వరుఁడు నిత్యముక్తుఁడును గనుక సంసారభయము లేని వాఁడు.
౨౨ పుణ్యశ్రవణకీర్తనః	౧ పుణ్యం పుణ్యకరం శ్రవణం కీర్తనంచాస్యేతి పుణ్యశ్రవణకీర్తనః॥	౧ పుణ్యమునిచ్చెడు వినికియు స్మరణయుఁ గలవాఁడు.
౨౩ ఉత్తారణః	౧ సంసార సాగరా దుత్తారయతీత్యుత్తారణః॥	౧ సంసారమనెడు సముద్రమునుండి దాఁటించువాఁడు.
౨౪ దుష్కృతిహా	౧ దుష్కృతిం హంతీతి దుష్కృతిహా॥	౧ పాపరాశి నడంచువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ దుష్కృతినః పాప కారిణస్తాన్ హంతీతి వా దుష్కృతిహా॥	౨ పాపాత్ములను సంహ రించెడివాఁడు.
౨౫ పుణ్యః	౧ ఇతిహాస పురాణాది శ్రవణం కుర్వతాం పుణ్యం క రో తీతి పుణ్యః॥	౧ ఇతిహాసములూ - పు రాణములు మొద లయినవి వినువారికిఁ బు ణ్య ము ని చ్చు వాఁడు.
౨౬ దుస్స్వప్న నాశనః	౧ భావినో నర్థసూచ కాన్ దుస్స్వప్నా న్నాశయతీతి దుస్స్వప్న నాశనః॥	౧ ధ్యానము చేయఁబడి రాఁగల యనర్థము లను దెల్పెడు దు స్స్వప్నములను నశిం పఁ జేయువాఁడు.
౨౭ వీరహా	౧ వివిధాం సంసారిణాం ఇరాంగతిం ముక్తి ప్రదానేన హంతీతి వీరహా॥	౧ మోక్షమిచ్చుటచేత సంసారుల యొక్క పలువిధమయిన సం చారమును బోఁగొ ట్టువాఁడు.
౨౮ రక్షః	౧ సత్త్వగుణమధిష్ఠాయ	౧ సత్త్వగుణము నాశ్ర

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
ణః	జగత్త్రయంరక్షతీతి రక్షణః॥	యించి ముల్లోకము లం బాలించువాఁడు.
౨౯ సంతః	౧ సంతి సన్మార్గవర్తినః తద్రూపేణ విద్యావినయవృద్ధయేన ఏవ వర్తతఇతి సంతః॥	౧ సత్పురుషుల యాకారమునొంది విద్యను వినయమును వృద్ధిఁ బొందించువాఁడు.
౩౦ జీవనః	౧ సర్వాః ప్రజాః ప్రాణరూపేణ జీవయన్ జీవనః॥	౧ అందఱు జనులను ప్రాణ రూపముతో బ్రదికించువాఁడు.
౩౧ పర్యవస్థితః॥	౧ పరితస్సర్వతో విశ్వం వ్యాప్యవస్థితఇతి పర్యవస్థితః॥	౧ ప్రపంచ మంతట వ్యాపించి యుండువాఁడు.
౩౨ అనంతరూపః	౧ అనంతాది రూపేణావస్థిత ఇత్యనంత రూపః॥	౧ అనంతుఁడు మొదలయినవారిరూపమున నుండువాఁడు.
౩౩ అనంతశ్రీః	౧ అనంతా అపరిమితా శ్రీః పరాశక్తి రస్యేత్యనంతశ్రీః॥	౧ హద్దులేనియుత్కృష్టమయిన శక్తిగలవాఁడు.
౩౪ జితమన్యుః	౧ మన్యుః క్రోధో యేన జితస్స జితమన్యుః॥	౧ జయింపఁబడినకోపముగలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౩౫ భయాపహః	౧ భయం సంసారజం పుంసా మపఘ్నన్ భయాపహః॥	౧ పురుషులకు సంసారము వలని భయము పోఁగొట్టువాఁడు.
౩౬ చతురశ్రః	౧ న్యాయ సమవేతం పుంసాం కర్మానురూపం ఫలం ప్రయచ్ఛతీతి చతురశ్రః॥	౧ పురుషులకు న్యాయముతోఁ గూడినకర్మ ఫలము నిచ్చువాఁడు.
౩౭ గభీరాత్మా	౧ ఆత్మస్వరూపం గంభీరం పరిచ్ఛేత్తుమశక్య మస్యేతి గభీరాత్మా॥	౧ విడఁదీయరానిలోఁతయిన తనరూపము గలవాఁడు.
౩౮ విదిశః	౧ ఫలాని వివిధాన్యధికారిభ్యో విశేషేణ దిశన్నితి విదిశః॥	౧ ఫలములను బొందఁదగినవారికి నానావిధము లయిన ఫలములను హెచ్చుగ నిచ్చువాఁడు.
౩౯ వ్యాదిశః	౧ వివిధా మాజ్ఞాం శక్రాదీనాం కుర్వన్వ్యాదిశః॥	౧ దేవేంద్రుఁడు మొదలయిన వారికి బహుప్రకారమయిన

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
		యాజ్ఞను జేయువాఁడు.
౮౦ దిశః	౧ సమస్తానాంకర్మణాం ఫలానిదిశన్ వేదాత్మనేతి దిశః॥	౧ వేద స్వరూపముచే నన్నికర్మములకు ఫలములని చ్చువాఁడు.
౮౧ అనాదిః	౧ ఆదిః కారణమస్యన విద్యత ఇత్యనాదిః॥	౧ అన్నిటికిఁ గారణుఁడు గానఁ దనకుఁ గారణము లేనివాఁడు.
౮౨ భూర్భువః	౧ సర్వాశ్రయత్వేన ప్రసిద్ధాయా భువో పిభూరితి భూర్భువః॥	౧ అన్నిటికినాధారమని చెప్పఁబడినభూమికిఁ గూడ నాధారమగువాఁడు.
౮౩ లక్ష్మీః	౧ నకేవలమసౌభూర్భువోలక్ష్మీశ్శోభాచ॥	౧ భూమికి నాధారమయినవాఁడే కాఁడు - శోభాసంపత్తిరూపుఁడును.
౮౪ సువీరః	౧ శోభనావివిధా ఇరా	౧ మంగళ మయిన బ

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	గతయోస్యేతిసువీరః॥	హువిధ సంచారములు గలవాఁడు.
౮౫ రుచిరాఙ్గదః	౧ రుచిరేకల్యాణే అంగదేయస్యేతి రుచిరాంగదః॥	౧ సుందరమయిన బాహుపురులుగలవాఁడు.
౮౬ జననః	౧ జంతూన్ జనయన్ జననః॥	౧ ప్రాణులనుబుట్టించువాఁడు.
౮౭ జనజన్మాదిః	౧ జనస్య జనిమతో జన్మ ఉద్భవస్తస్యాదిర్మూలకారణమితి జనజన్మాదిః॥	౧ పుట్టెడుజనులపుట్టువునకు మూలకారణమయిన వాఁడు.
౮౮ భీమః	౧ భయహేతుత్వాద్భీమః॥	౧ భయమునుబుట్టించువాఁడు.
౮౯ భీమపరాక్రమః	౧ అసురాదీనాం భయహేతుః పరాక్రమోస్యావతారేష్వితిభీమపరాక్రమః॥	౧ అవతారములయందు రాక్షసులు మొదలయిన వారికిని భయమును బుట్టించెడు పరాక్రమము గలవాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౦ ఆధార నిలయః	౧ పృథివ్యాదీనాం పంచభూతానా మాధారాణా మప్యాధారిత్వా దాధార నిలయః॥	౧ ఆధారము లయిన పంచమహాభూతములకును నాధారమగువాఁడు.
౫౧ అ ధాతా	౧ స్వాత్మనాధృతస్య స్యాన్యోధాతా నాస్తీత్యధాతా॥	౧ తనచేతను ధరింపఁబడిన వీనికిని ధరించువాఁడు మరి యొకఁడు లేఁడుగాన అధాతయనఁబడును.
౫౨ పుష్పహాసః	౧ ముకుళాత్మనాస్థితానాం పుష్పాణాంహాసవత్ప్రపంచ రూపేణవికాసోస్యేతిపుష్పహాసః॥	౧ మొగ్గలుగా నున్న పువ్వుల యొక్క వికాసమువలె వీనికిఁ బ్రపంచ రూపమున వికాసకలదు గాన పుష్పహాసుఁడు.
౫౩ ప్రజాగరః	౧ నిత్యప్రబుద్ధస్వరూపత్వాత్ ప్రకర్షేణ జాగర్తీతి ప్రజాగరః॥	౧ ఎల్లపుడు తెలివిగల రూపము గలవాఁడు గనుక మిక్కిలి జాగరూకుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౫౪ ఊర్ధ్వగః	౧ సర్వేషాముపరి తిష్ఠన్నూర్ధ్వగః॥	౧ అందఱిమీఁదనుండువాఁడు.
౫౫ సత్పథాచారః	౧ సతాంకర్మాణి సత్పథాస్తానాచరత్యేష ఇతి సత్పథాచారః॥	౧ సత్పురుషులకర్మములను జేయువాఁడు.
౫౬ ప్రాణదః	౧ మృతాన్ పరీక్షిత్ప్రభృతీన్ జీవయన్ ప్రాణదః॥	౧ చనిపోయిన పరీక్షిత్తు మొదలయిన వారిని బ్రదికించినవాఁడు.
౫౭ ప్రణవః	౧ ప్రణవోనామ పరమాత్మనో వాచక ఓంకారస్తదభేదోపచారేణాయం ప్రణవః॥	౧ ప్రణవమనఁగాఁ బరమాత్మను దెల్పెడు నోంకారము. అట్టి యోంకారమే యగువాఁడు.
౫౮ పణః	౧ పణతిర్వ్యవహారార్థస్తత్కుర్వన్ పణః॥	౧ పణధాతువునకు వ్యవహారమర్థము-వ్యవహారము కలుగఁ జేయువాఁడు.
౫౯ ప్రమాణమ్	౧ ప్రమాణం ప్రమితిస్సంవిత్స్వరూపమ్॥	౧ జ్ఞానస్వరూపుఁడు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౬౦ ప్రాణ నిలయః	౧ ప్రాణ ఇంద్రియాణి యత్రజీవే నిలీయంతే సప్రాణ నిలయః॥	౧ ఇంద్రియములు జీవుని లోఁగలిసిపోవుచున్నవో వాఁడు ప్రాణ నిలయుఁడు.
	౨ దేహస్య ధారకాః ప్రాణా పానాదయో వాత స్మిన్ని లీయంత ఇతి ప్రాణనిలయః॥	౨ దేహమును ధరించెడు ప్రాణాపానాది వాయువులువీనియందు లీనమగును.
౬౧ ప్రాణ భృత్	౧ పోషయన్నన్న రూపేణ ప్రాణాన్ ప్రాణ భృత్॥	౧ అన్న రూపముచేఁ బ్రాణములను బోషించువాఁడు.
౬౨ ప్రాణ జీవనః	౧ ప్రాణినో జీవయన్ ప్రాణాఖ్యైః పవనైః ప్రాణజీవనః॥	౧ ప్రాణవాయువులచేఁ బ్రాణుల బ్రదికించెడి వాఁడు.
౬౩ తత్త్వమ్	౧ పరమార్థతో బ్రహ్మణో వాచకశ్శబ్దం తత్త్వమ్॥	౧ నిజమాలోచింపఁగాఁ దత్త్వపదము పరబ్రహ్మమును దెల్పునది. అట్టి తత్త్వపద రూపుఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౪ తత్త్వవిత్	౧ తత్త్వం స్వరూపం యథావద్వేత్తీ తిత త్త్వవిత్ ॥	౧ తన రూపమునున్న ట్లు తెలిసికొనువాఁడు.
౯౫ ఏకాత్మా	౧ ఏకశ్చాసా వాత్మాచే త్యేకాత్మా॥	౧ ఒక టేరూపము గల వాఁడు.
౯౬ జన్మమృత్యుజరాతిగః	౧ జాయతే - అస్తి - వర్ధతే విపరిణమతే- అపక్షీయతే-నశ్యతీ తిషడ్భావవికారాస్తా నతీత్యగచ్ఛతీతిజన్మ మృత్యుజరాతిగః ॥	౧ పుట్టుట - ఉండుట- పెరుగుట - మాఱు ట - తగ్గుట - చెడు ట - అనెడు నాఱు భావవికారముల నతి క్రమించి వర్తించు వాఁడు.
౯౭ భూర్భువస్స్వస్తరుః	౧ భూర్భువస్స్వ స్సమా ఖ్యాని త్రీణివ్యా హృతి రూపాణి - త్రైలోక్యాది నా జగత్త్రయంతర తీతి భూర్భువస్స్వస్తరుః॥	౧ భూః - భువః - స్వః- అనెడు మూఁడువ్యా హృతులచేతను వే ల్వఁబడిన హోమ ద్రవ్యముచే మూఁడు లోకములయందును సంచరించు వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	౨ భూర్భువస్స్వస్సమాఖ్యం లోకత్రయం వృక్షవద్వ్యాప్య తిష్ఠతీతి భూర్భువస్స్వస్తరుః॥	౨ భూలోకభువర్లోకసువర్లోకములను చెట్టువలె వ్యాపించియుండువాఁడు.
౯౮ తారః	౧ సంసారసాగరాత్తారయంస్తారః॥	౧ సంసారమనెడుసముద్రమునుండి దాఁటించువాఁడు.
౯౯ సవితా	౧ సర్వస్య లోకస్యజనకత్వాత్సవితా॥	౧ సమస్తలోకమును బుట్టించువాఁడు.
౨౦ ప్రపితామహః	౧ పితామహస్య బ్రహ్మణః పితేతి ప్రపితామహః॥	౧ బ్రహ్మదేవునికిఁగూడఁ దండ్రి యయినవాఁడు.
౨౧ యజ్ఞః	౧ యజ్ఞాత్మనా యజ్ఞః॥	౧ యజ్ఞస్వరూపుఁడు.
౨౨ యజ్ఞపతిః	౧ యజ్ఞానాం పాలితా యజ్ఞపతిః॥	౧ యజ్ఞములను బాలించువాఁడు.
23 యజ్వా	౧ యజమానాత్మనా తిష్ఠన్యజ్వా॥	౧ సోమయాజి రూపమున నుండువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౭౪ యజ్ఞాంగః	౧ యజ్ఞాఅంగాన్యస్యేతి యజ్ఞాంగో వరాహమూర్తిః॥	౧ యజ్ఞము లవయవములు గాఁగలయజ్ఞవరాహదేవుఁడు.
౭౫ యజ్ఞవాహనః	౧ ఫలహేతుభూతాన్ యజ్ఞాన్వాహయతీతి యజ్ఞవాహనః॥	౧ ఫలసిద్ధికి హేతువులగు యజ్ఞములను బ్రవర్తింపఁ జేయువాఁడు.
౭౬ యజ్ఞభృత్	౧ యజ్ఞం బిభర్తీతి యజ్ఞభృత్॥	౧ యజ్ఞమును భరించువాఁడు.
౭౭ యజ్ఞకృత్	౧ జగదాదౌ తదంతేచ యజ్ఞం కరోతీతి యజ్ఞకృత్॥	౧ సృష్టికిఁ బ్రారంభమందును నంతమునందును యజ్ఞము చేయువాఁడు.
౭౮ యజ్ఞీ	౧ యజ్ఞానాం తత్సమారాధనాత్మనాం ప్రధానం శేషీతి యజ్ఞీ॥	౧ యజ్ఞములకును యజ్ఞములు చేయువారికిముఖ్యుఁడై వేరుగా నుండువాఁడు.
౭౯ యజ్ఞభుక్	౧ యజ్ఞం భుంక్తే ఇతి యజ్ఞభుక్॥	౧ యాగము ననుభవించువాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౮౦ యజ్ఞసాధనః	౧ యజ్ఞస్సాధనం తత్ప్రాప్తా వితి యజ్ఞసాధనః ॥	౧ ఆదేవునిబొందుటకు యజ్ఞము సాధనము గునుగాన యజ్ఞసాధనుఁడు.
౮౧ యజ్ఞాన్తకృత్	౧ యజ్ఞస్య అంతంఫలప్రాప్తిం కుర్వన్ యజ్ఞాంతకృత్ ॥	౧ యజ్ఞమునకు ఫలమును గలుగఁజేయువాఁడు.
౮౨ యజ్ఞగుహ్యం	౧ యజ్ఞానాం గుహ్యం జ్ఞానయజ్ఞః॥	౧ యజ్ఞములలోగోప్యమయిన జ్ఞానయజ్ఞస్వరూపుఁడు.
౮౩ అన్నమ్	౧ అత్తిభూతానీత్యన్నమ్॥	౧ ప్రాణులనుభక్షించువాఁడు.
౮౪ అన్నాదః	౧ అన్నమత్తీత్యన్నాదః ॥	౧ తినఁబడునది యన్నము. అట్టియన్నము తినువాఁడు.
౮౫ ఆత్మయోనిః	౧ ఆత్మవయోనిరుపాదానం కారణం నా	౧ ఆత్మే మూలకారణముగాఁ గలవాఁడు

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
	న్యదిత్యాత్మయోనిః॥	గాని వేరొకకారణము లేనివాఁడు.
౯౬ స్వయంజాతః	౧ స్వయంజాత ఇతి స్వయంజాతః॥	౧ తనంతటతానేపుట్టినవాఁడు.
౯౭ వైఖానః	౧ విశేషేణఖననాద్వైఖానః॥	౧ భూమిని విశేషముగాఁద్రవ్వి పాతాళలోకమునందున్న హిరణ్యాక్షుని వరాహరూపముచేఁ జంపినవాఁడు.
౯౮ సామగాయనః	౧ సామానిగాయతీతి సామగాయనః॥	౧ సామవేదమునుగానము చేయువాఁడు.
౯౯ దేవకీనందనః	౧ దేవక్యాస్సూనో దేవకీనందనః॥	౧ దేవకీదేవిపుత్త్రుఁడు.
౧౦౦ స్రష్టాః	౧ యతస్స్రష్టా సర్వలోకస్య॥	౧ సమస్తలోకములుసృజించు వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౧ క్షితీశః	౧ క్షితేర్భూమేరీశః క్షితీశో దశరథాత్మజః॥	౧ భూమికిరాజైన శ్రీరామరూపుఁడు
౯౨ పాపనాశనః	౧ కీర్తితః పూజితో ధ్యాతః పాపరాశిం వినాశయన్పాపనాశనః॥	౧ స్మరింపఁబడిన వాఁడును బూఁజింపఁబడిన వాఁడును ధ్యానింపఁబడిన వాఁడు నయి పాపసమూహ మును బోఁగొట్టు వాఁడు.
౯౩ శంఖభృత్	౧ భూతాద్యహంకారాత్మకం పాంచజన్యాఖ్యం శంఖంబిభృత్ శంఖభృత్॥	౧ భూతాదులయహంకార రూపమయిన పాంచజన్యమను పేరుగల శంఖమును ధరించినవాఁడు.
౯౪ నందకీ	౧ విద్యామయోనందకాఖ్యోసిరస్యేతి నందకీ॥	౧ విద్యాస్వరూపమయిన నందమను పేరుగల కత్తిగల వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౯౯౪ చక్రీ	౧ మనస్తత్త్వాత్మకం సుదర్శనాఖ్యం చక్రమస్యాస్తీతి చక్రీ॥	౧ మనస్తత్త్వరూపమగు సుదర్శనమను పేరుగల చక్రము గలవాఁడు
౯౯౫ శార్ఙ్గధన్వా	౧ ఇంద్రియాద్యహంకారాత్మకం శార్ఙ్గం నామ ధనురస్యేతి శార్ఙ్గధన్వా॥	౧ ఇంద్రియాదుల కహంకారరూపమగు శార్ఙ్గమను పేరుగల ధనుస్సు గలవాఁడు.
౯౯౬ గదాధరః	౧ బుద్ధితత్త్వాత్మికాం కౌమోదకీం నామ గదాం వహన్ గదాధరః॥	౧ బుద్ధితత్త్వస్వరూపమయిన కౌమోదకియను పేరుగల గదను ధరించువాఁడు.
౯౯౭ రథాంగపాణిః	౧ రథాంగం చక్రం పాణావస్య స్థితమితి రథాంగపాణిః॥	౧ చక్రము చేతియందుఁ గలవాఁడు.
౯౯౮ అక్షోభ్యః	౧ అతఏవాశక్యతః క్షోభితుమిత్యక్షోభ్యః॥	౧ చక్రము చేతిలోఁ గలవాఁడు గనుక నేకదిలించుటకు శక్యముకాని వాఁడు.

నామములు.	వ్యుత్పత్తులు.	తెనుఁగు.
౧౦౦ సర్వప్రహరణాయుధాః	౧ సర్వాణిప్రహరణాన్యాయుధాన్యస్యేతి సర్వప్రహరణాయుధః ॥	౧ ఆయుధములు కాని గోళ్లు మొదలయిన సాధనము లన్నియు నాయుధములుగా గలవాఁడు.

ఇతి శ్రీవిష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్రే దశమశతకవివృతిః ॥

— పరికాది నామములు —

స్వస్తిదః॥ శబ్దాతిగః॥ వీతభయః॥ పర్యవస్థితః॥ అనాదిః॥ అధాతా॥ ప్రాణభృతీ॥ జ్ఞః॥ యజ్ఞాంతకృతీ॥ క్షితీశః॥

సమాప్తము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

